

Príprava pre prijatie sviatosti birmovania

OBSAH:

I. PRAVDY VIERY

1. ČLOVEK HĚADÁ BOHA	5
2. PRÍRODA NÁM ROZPRÁVA O BOHU	5
3. BOH K NÁM HOVORÍ.....	6
4. VIERA - ODPOVEĎ ČLOVEKA BOHU.....	7
5. BOH JE TAJOMSTVO.....	9
6. BOH JE NÁŠ OTEC	10
7. BOH JE LÁSKA - TAJOMSTVO NAJSVĀTEJŠEJ TROJICE	10
8. BOH JE PÁN A STVORITEĽ SVETA.....	11
9. BOH JE NÁŠ SPOJENEC A POMOCNÍK.....	12
10. BOHU POSLUHUJÚ ANJELI	13
11. BOH STVORIL ČLOVEKA Z LÁSKY	14
12. ČLOVEK JE ZRANENÝ HRIECHOM	14
13. V KRISTOVI SME NOVÍ ĽUDIA.....	15
14. JEŽIŠ KRISTUS - VYKUPITEĽ ČLOVEKA	16
15. JEŽIŠ ŽIL MEDZI ĽUĎMI.....	17
16. HLAVNÉ KRISTOVE TAJOMSTVÁ.....	17
17. JEŽIŠ KRISTUS JE VŠETKO VŠETKÝM	18
18. JEŽIŠ NÁM ZOSLAL DUCHA SVĀTÉHO	19
19. JEŽIŠ NÁM DAROVAL CIRKEV	20
20. CIRKEV JE SPOLOČENSTVO BOHA S ĽUĎMI	21
21. CIRKEV - SVIATOSŤ SPÁSY.....	21
22. CIRKEV JE JEDNA, SVĀTÁ, KATOLÍCKA A APOŠTOLSKÁ.....	22
23. CIRKEV NA SLOVENSKU	23
24. SPOLOČENSTVO SVĀTÝCH.....	24
25. PANNA MÁRIA - JEŽIŠOVA A NAŠA MATKA	25
26. JEŽIŠ NÁM DAL NÁDEJ NA VZKRIESENIE.....	25

II. PRAMENE MILOSTI

27. JEŽIŠ NÁM DÁVA DARY VYKÚPENIA	28
28. POSVĀCUJÚCA MILOSŤ - HLAVNÝ DAR VYKÚPENIA	28
29. POMÁHAJÚCA MILOSŤ - BOŽIA ENERGIA.....	29
30. BOŽSKÉ ČNOSTI - VIERA, NÁDEJ A LÁSKA	30
31. LITURGIA - PRAMEŇ A VRCHOL ŽIVOTA CIRKVI.....	31
32. SVIATOSTI - PRAMENE BOŽEJ MILOSTI.....	31
33. KRST - SVIATOSŤ ZNOVUZRODENIA.....	32
34. BIRMOVANIE - SVIATOSŤ KREŠŤANSKEJ DOSPELOSTI	33
35. NAJSVĀTEJŠIA EUCHARISTIA	34
36. SVĀTÁ OMŠA - SLÁVENIE VEĽKONOČNÉHO TAJOMSTVA	35
37. EUCHARISTIA - NÁŠ DUCHOVNÝ POKRM A NÁPOJ	36
38. SVIATOSŤ POKÁNIA - NÁVRAT K OTCOVI.....	36
39. SVĀTÉ POMAZANIE - SVIATOSŤ POSILY A ÚĽAVY CHORÝM	37
40. POSVĀTNÁ VYSVIACKA - SVIATOSŤ KŇAŽSTVA.....	38
41. SVIATOSŤ MANŽELSTVA	39
42. KREŠŤANSKÁ RODINA - CIRKEV V DOME.....	40
43. SVĀTENINY - „MALÉ SVIATOSTI“	41

44. POHREB - POSLEDNÁ VEĽKÁ NOC KREŠŤANA.....	41
45. LITURGICKÝ ROK - SLÁVENIE KRISTOVHO TAJOMSTVA	42
46. ČAS PRE MILOŠŤ - CHRONOS PRE KAIROS	43

III. PRAVIDLÁ ŽIVOTA

47. PRIKÁZANIE LÁSKY.....	46
48. DESAŤ BOŽÍCH PRIKÁZANÍ.....	46
49. KRISTOVE BLAHOŠLAVENSTVÁ -ÚSTAVNÝ ZÁKON CIRKVI.....	48
50. NAJVYŠŠÍ MRAVNÝ ZÁKON - HLAS SVEDOMIA	49
51. BOHU PATRÍ PRVÉ MIESTO.....	50
52. ÚCTA K BOŽIEMU MENU	50
53. NEDEĽA - DEŇ PÁNA	51
54. RODIČIA A PREDSTAVENÍ ZASTUPUJÚ BOHA	52
55. ZODPOVEDNOSŤ ZA ŽIVOT.....	52
56. BLAŽENÍ ČISTÉHO SRDCA.....	56
57. SPRAVODLIVOSŤ - ZÁKLAD PROSPERITY A BLAHOBYTU.....	57
58. POSVÄTNÁ HODNOTA PRÁCE.....	57
59. ÚCTA K ČLOVEKU A LÁSKA K PRAVDE.....	58
60. CIRKEVNÉ PRIKÁZANIA	59
61. DOBRÉ SKUTKY - SVEDECTVÁ LÁSKY.....	60
62. ZLATÉ PRAVIDLO ŽIVOTA	61
63. SKUTKY MILOSRDENSTVA -ZÁKLAD ĽUDSKOSTI.....	61
64. VŠETCI SME POVOLANÍ K SVÄTOSTI ŽIVOTA	62
65. HRIECH - NEPOSĽUŠNOSŤ VOČI BOHU	63
66. HRIECH - NAJVÄČŠÍ NEPRIATEĽ ČLOVEKA	64

IV. TAJOMSTVO MODLITBY

67. MODLITBA - NÁŠ ROZHOVOR S BOHOM.....	66
68. MODLITBA VĎAKY, CHVÁLY, PROSBY A ORODOVANIA	66
69. MEDITÁCIA A KONTEMPLÁCIA	67
70. USTAVIČNÁ MODLITBA.....	68
71. VLASTNOSTI DOBREJ MODLITBY	69
72. OSOBNÁ I SPOLOČNÁ MODLITBA	69
73. JEŽIŠOVA VEĽKŇAZSKÁ MODLITBA	70
74. MODLITBOVÁ LITURGIA – ŽALMY	71
75. MODLITBA PÁNA - OTČE NÁŠ	72
76. PANNA MÁRIA - NAŠA ORODOVNICA.....	73

I. PRAVDY VIERY

1. ČLOVEK HLADÁ BOHA

„... aby hľadali Boha, ak by ho dajako nahmatali a našli, hoci od nikoho z nás nie je ďaleko. Lebo v ňom žijeme, hýbeme sa a sme.“ (Sk 17, 27-28)

V srdci každého človeka je ukrytá túžba po Bohu. Táto vnútorná túžba sa prekrýva s túžbou človeka po úplnom a dokonalom šťastí. Hlad po absolútnom šťastí inšpiruje človeka hľadať absolútne Dobro.

Túžba poznať tajomstvo jestvovania Boha a priblížiť sa k nemu je každému akoby vrodená. „ Túžba po Bohu je vpísaná do srdca človeka, lebo človek je stvorený Bohom a pre Boha; Boh neprestáva priťahovať človeka k sebe a jedine v Bohu nájde človek pravdu a šťastie, ktoré neprestajne hľadá.“ (KKC, 27)

V priebehu ľudských dejín až do súčasnosti rôznym spôsobom prejavuje človek toto hľadanie Boha svojím tušením, svojimi náboženskými postojmi (modlitby, obety, kulty, meditácie ap.). Preto človeka možno označiť za NÁBOŽENSKÉHO TVORA. Náboženstvom rozumieme vzťah človeka k Bohu.

Niekedy sa človek z najrozličnejších príčin usiluje správať „nenáboženský“. Môže to byť revolta voči zlu vo svete, náboženská nevedomosť, svetské starosti, starosť o bohatstvá (pórov. Mt 13, 22), zlý príklad veriacich, myšlienkové prúdy, ktoré sú náboženstvu nepriateľské a nakoniec postoj hriešneho človeka, ktorý sa zo strachu skrýva pred Bohom (pórov. Gn 3, 8-10) a uteká pred jeho volaním, (porov. Jon 1, 3), (pórov. KKC, 29)

Aj keď človek žije dlho bez myšlienky na Boha a počína si ako keby ho nebolo, prichádzajú v jeho živote chvíle, kedy sa prederie na povrch túžba jeho srdca po Bohu. Sú to najmä situácie, v ktorých si uvedomuje svoju obmedzenosť, nedostatočnosť, neúplnosť a bezradnosť. Uvažovanie človeka o vlastnej bezradnosti môže byť podnetom pre hľadanie Boha a obrátenie. Toto hľadanie však vyžaduje od človeka úsilie celého jeho rozumu, úprimnosť vôle, „poctivé srdce“ a tiež -v cdectvo iných, ktorí sú príkladom hľadania Boha.

„Ak ma budete hľadať z celého srdca, dám sa vám nájsť.“ (jer 29, 14)

„Lebo si nás stvoril pre seba a nespokojné je naše srdce, kým nespočinie v tebe.“ (sv. Augustín)

2. PRÍRODA NÁM ROZPRÁVA O BOHU

„Nebesia rozprávajú o sláve Boha a obloha hlása dielo jeho rúk.“ (Ž 18, 1)

Jestvovanie Boha môžeme spoznať aj svetlom prirodzeného rozumu zo stvoreného sveta. Vnímavý pozorovateľ vie zo sveta veľa vyčítať. Príroda je ako „otvorená kniha“, ktorej stránky popísal sám jej Tvorca. Z nich sa nám prihovára a prezrádza nám tajomstvo o sebe. Darmi zeme nám rozpráva o svojej добрote a láske. Prírodnými zákonmi zasa hovorí o svojej múdrosti a sile. Krásou prírody nám prezrádza svoju nádheru. V prírode na každom kroku objavujeme „stopy“ po Bohu. Za takéto „Božie stopy“ v prírode možno považovať: krásu prírody, múdrosť jej zákonov a účelnosť všetkých vecí. Sú akoby „cestami“ k poznaniu Boha.

Najväčšou „Božou stopou“ vo svete je sám človek, jeho tvorivý rozum, sloboda a najmä svedomie. Hlas svedomia je najrukolapnejšia „Božia stopa“. V každom človeku sa ozýva tento tajomný hlas a upozorňuje ho na Boha.

Aj uvažovanie ľudského rozumu môže človeka priviesť k poznaniu jestvovania Boha. Tak napríklad, dôkazom pre jestvovanie Boha je zákon príčinnosti. Nič nemôže vzniknúť bez príčiny. Ak je tu následok - ak sú tu veci, ak je tu vesmír, musí byť aj jeho príčina. Účinnou príčinou stvorenia je Stvoriteľ.

Poznanie Boha zo stvorenia je nedokonalé a obmedzené, ale je to isté poznanie. Považujeme ho za predkroky k poznaniu Boha vierou.

„Keď človek počúva posolstvo stvorenia a hlas svojho svedomia, môže nadobudnúť istotu o existencii Boha, o príčine a celi všetkého.“

Cirkev učí, že jediný a pravý Boh, náš Stvoriteľ a Pán, sa dá s istotou spoznať prirodzeným svetlom ľudského rozumu z jeho diel.“ (KKC, 46-47)

„Je im predsa zjavné, čo možno o Bohu vedieť; Boh im to zjavil. Ved' to, čo je v ňom neviditeľné - jeho večnú moc a božstvo -, možno od stvorenia sveta rozumom poznávaní zo stvorených vecí; takže nemajú výhovorky.“ (Rim 1, 19-20)

„Tvory sú zrkadlom, v ktorom sa ukazuje Tvorca.“ (sv. Vincent)

3. BOH K NÁM Hovorí

„Mnoho ráz a rozličným spôsobom hovoril kedysi Boh otcom skrze prorokov. V týchto posledných dňoch prehovoril k nám v Synovi, ktorého ustanovil za dediča všetkého a skrze ktorého stvoril aj svet. On je odlesk jeho slávy a obraz jeho podstaty a udržuje všetko svojím mocným slovom.“ (Hebr 1, 1-3)

Nielen človek hľadá Boha, ale aj Boh hľadá človeka. Ide nám v ústrety tak, že sa zjavuje. Všetko, čo o Bohu vieme a môžeme poznať, sa dozvedáme iba z Božieho zjavenia. Je to súhrn právd, ktoré Boh o sebe ľuďom oznámil.

Prameňom Božieho zjavenia je Ježiš Kristus - vtelené Božie slovo. Božie zjavenie sa nachádza vo Svätom písme a v tradícii - ústnom podaní.

Sväté písmo je zbierka kníh, ktoré boli napísané z vnuknutia Ducha Svätého - NAPÍSANÉ BOŽIE SLOVO. Členíme ho na Starý a Nový zákon. Spolu má 72 kníh.

Posvätná tradícia je Božie zjavenie, ktoré apoštoli hlásali, ale nenapísali - TRADOVANÉ BOŽIE SLOVO.

Pravdy Božieho zjavenia ohlasuje ľuďom Cirkev. Poveril ju tým Pán Ježiš. Cirkev mu prepožičiava svoj živý hlas. Cez ňu k nám hovorí sám Boh.

O hlásanie, vysvetľovanie a ochranu pokladu Božieho zjavenia sa stará Učiteľský úrad Cirkvi - MAGISTÉRIUM. Je to zbor biskupov z celého sveta zjednotený so Svätým Otcom. Spolupracovníkmi Magistéria sú kňazi a diakoni, ale aj všetci veriaci, najmä rodičia, ktorí zasväcujú deti do tajomstiev viery.

Cirkev oboznamuje s Božím zjavením kázňami, vyučovaním náboženstva, vydávaním kníh a časopisov a podobne. Neoddeliteľnou súčasťou ohlasovania Slova je vydávanie živého svedectva viery.

Cirkev je v učení viery a mravov neomylná, lebo ju vedie a osvecuje Duch Svätý. Pravdy Božieho zjavenia nemôže meniť, iba ich hodnoverne vysvetľuje, aby ich chápali ľudia každej doby. Cirkev sa stará o ortodoxiu viery - pravovernosť učenia a ortopraxiu vieru - správne prežívanie a praktizovanie viery.

„Ked' vyznávame svoju vieru, začíname slovom „ Verím " alebo „Veríme". Preto prv než vysvetlíme vieru Cirkvi, akú vyznávame vo Vyznaní viery, aká sa slávi v liturgii a žije zachovávaním prikázaní a modlitbou, položíme si otázku, čo znamená „veriť". Viera je odpoveď človeka Bohu, ktorý sa mu zjavuje a dáva a súčasne mu prináša prehojné svetlo pri hľadaní posledného zmyslu jeho života. (KKC, 26)

„Verím. Pomôž mojej nevere!" (Mk 9, 24)

**BOŽE, TY SI MÔJ BOH, UŽ OD ÚSVITU SA VINIEM K TEBE.
ZA TEBOU PRAHNE MOJA DUŠA,
ZA TEBOU TÚŽI MOJE TELO;
AKO VYSCHNUTÁ, PUSTÁ ZEM BEZ VODY,
TAK ŤA TÚŽIM UZRIEŤ VO SVÄTYNI
A VIDIEŤ TVOJU MOC A SLÁVU.
VEĎ TVOJA MILOSTĚ JE LEPŠIA NEŽ ŽIVOT;
MOIE PERY BUDÚ ŤA OSLAVOVAŤ.
CELÝ ŽIVOT ŤA CHCEM VELEBIŤ
A V TVOJOM MENE DVÍHAŤ SVOIE RUKY K MODLITBE.
SŤA NA BOHATEJ HOSTINE SA NASÝTI MOJA DUŠA
A MOIE ÚSTA ŤA BUDÚ CHVÁLIŤ JASAVÝMI PERAMI.
NA SVOJOM LÔŽKU MYSLÍM NA TEBA,
O TEBE ROZJÍMAM HNEĎ ZA RÁNA.
LEBO TY SI MI POMÁHAL
A POD OCHRANOU TVOJICH KRÍDEL BUDEM PLESAŤ.
MOJA DUŠA SA VINIE K TEBE,
UJÍMAŠ SA MA SVOJOU PRAVICOU.
TÍ VŠAK, ČO CHCÚ MÔJ ŽIVOT ZAHUBIŤ,
ZOSTÚPIA DO HLBÍN ZEME;
VYDANÍ BUDÚ MEČU NAPOSPAS,
STANÚ SA KORISŤOU ŠAKALOV.
KRÁL SA VŠAK BUDE TEŠIŤ V BOHU,
CHVÁLIŤ SA BUDÚ VŠETCI, KTORÍ PRISAHAJÚ NA NEHO,
LEBO BUDÚ UMLČANÉ ÚSTA KLAMÁROV.
(Ž 63, 1-12)**

4. VIERA - ODPOVEĎ ČLOVEKA BOHU

„Viera je základom toho, v čo dúfame, dôkazom toho, čo nevidíme“ (Hebr 11,1)

Veriť znamená povedať Bohu „áno", čiže súhlasiť s Kristovým učením a žiť podľa neho. Viera je zvláštny Boží dar, ktorý dostávame hlavne preto, aby sme mohli získať spásu. Duchovnú schopnosť veriť vlieva človeku Duch Svätý. Na úkone viery sa teda okrem

rozumu, slobody a srdca človeka podieľa aj pôsobenie Božej milosti. Veľký dar viery sme dostali vo sviatosti krstu.

Viera je dynamický dar - môže rásť a rozvíjať sa, ale aj hynúť a celkom sa stratiť. Závisí to od toho, ako sa človek o svoju vieru stará a rozvíja si ju. Vieru rozvíjame osvedčenými prostriedkami duchovného života: slávením a prijímaním Najsvätejšej Eucharistie, čítaním Svätého písma a rozjímaním nad Božím slovom, vrúcnou a vytrvalou modlitbou, ale aj konaním skutkov lásky v bratskom spoločenstve s ľuďmi.

Naša viera má byť: živá, pevná, stála a katolícka - všeobecná.

- ŽIVOU je naša viera, ak podľa nej žijeme a konáme dobré skutky. Viera je činná skrze lásku.
- PEVNÁ viera je vtedy, ak nepochybujeme o pravdivosti Kristovho učenia, ktoré predkladá Cirkev.
- STÁLA viera je taká, čo vie znášať aj ťažkosti a prenasledovanie a je ochotná pre duchovné hodnoty prinášať obete.
- KATOLÍCKOSŤ viery je v tom, že veríme všetko, čo učí Cirkev a tak, ako verí Cirkev.

S vierou súvisí svetonázor. Kresťanský svetonázor je pohľad človeka vo svetle viery na svet a na všetky otázky života. Je to osobné presvedčenie človeka. Nie je totožný s úkonom viery. Svetonázor je teóriou, viera je viac praxou - poslušnosťou Bohu.

Veda a viera si nemôžu protirečiť, lebo veda hovorí o stvoreníach a viera o Stvoriteľovi. Môžu si však vzájomne pomáhať v úsilí človeka poznať pravdu.

„Viera a rozum sú ako dve krídla, ktorými sa ľudský duch povznáša ku kontemplácii o pravde. Túžbu poznať pravdu a nakoniec poznať Boha, vložil do srdca človeka Boh, aby človek tým, že bude poznávať a milovať Boha, mohol dospieť aj k plnej pravde o sebe samom“ (Ján Pavol II., Fides et ratio)

„Verím, aby som chápal a chápem, aby som viac veril.“ (sv. Augustín)

Apoštolské vyznanie viery:

VERÍM V BOHA

Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme.

I v Ježiša Krista, jeho jediného Syna, nášho Pána,

ktorý sa počal z Ducha Svätého,

narodil sa z Márie Panny, trpel za vlády Poncia Piláta,

bol ukrižovaný, umrel a bol pochovaný.

Zostúpil k zosnulým, tretieho dňa vstal z mŕtvych,

vystúpil na nebesia,

sedí po pravici Boha Otca všemohúceho,

odtiaľ príde súdiť živých i mŕtvych.

Verím v Ducha Svätého, v svätú Cirkev katolícku,

v spoločenstvo svätých, v odpustenie hriechov,

vo vzkriesenie tela a v život večný.

Amen.

Šesť hlavných právd:

- Boh je len jeden.
- V Bohu sú tri osoby: Otec, Syn a Duch Svätý.

- **Boží Syn sa stal človekom, aby nás vykúpil.**
- **Boh je spravodlivý sudca: dobrých odmieňa a zlých tresce.**
- **Duša človeka je nesmrteľná.**
- **Božia milosť je na spásu potrebná.**

„Bez viery je totiž nemožné páčiť sa Bohu. Lebo kto prichádza k Bohu, musí veriť, že je a že odmieňa tých, čo ho hľadajú.“ (Hebr 11,6)

Viera je osobné primknutie sa celého človeka k Bohu, ktorý sa zjavuje. Zahŕňa v sebe súhlas rozumu a vôle so Zjavením, ktoré Boh dal o sebe činmi a slovami. (KKC, 176)

5. BOH JE TAJOMSTVO

„Boha nikto nikdy nevidel. Jednorodný Boh, ktorý je v lone Otca, ten o ňom priniesol zvesť.“ (Jn 1, 18)

Boh je tajomná bytosť. Spôsob jeho jestvovania, jeho život a jeho vlastnosti prevyšuje všetky naše predstavy a chápanosť ľudského rozumu. Vierou poznávame o ňom iba to, čo nám o sebe zjavil.

Z Božieho zjavenia vieme, že Boh je osobná bytosť. Boh ako osoba poznáva, slobodne sa rozhoduje, tvorí a miluje. Najlepšie to vystihuje jeho meno JAHVE - JA SOM, KTORÝ SOM, ktorým sa predstavil Mojžišovi v teofánii horiaceho kríka.

- Boh svojím jestvovaním presahuje všetko. Hovoríme, že je TRANSCENDENTNÝ. Biblicky sa to vysloví výrazom NEBESKÝ. Boh presahuje priestor a čas i celý stvorený vesmír.
- Boh je DUCHOVNÝ. Je číry Duch. Nemá telo, preto ho očami nemožno vidieť.
- Je VŠADEPRÍTOMNÝ - prevyšuje priestor i čas. Je prítomný na nebi, na zemi i na každom mieste. *„V ňom žijeme, hýbeme sa a sme.“ (Sk 17, 28)*
- Boh je NEKONEČNÝ, nemá žiadne ohraničenia a vlastní každú dokonalosť v najplnšej miere.
- Nemá počiatku ani konca - je VEČNÝ. Jeho večnosť možno vyjadriť slovom TERAZ. Boh je stále teraz. Pre neho niet včera ani zajtra. Má plnosť života.
- Boh je VŠEVEDIACI - všetko vie a všetko pozná. Má nekonečný rozum. Je najmúdrejší, je Múdrosť a Pravda sama. Boh pozná aj to, čo bolo, i to, čo len bude. Vie všetko aj o každom z nás a vidí do nášho srdca.
- Boh je VŠEMOHÚCI - môže urobiť všetko, čo chce. Jeho láska má neobmedzené možnosti.
- Medzi vlastnosťami Boha treba osobitne zdôrazniť SVÄTOSŤ. Chce a miluje len dobro. Svätosť Boha je súhrnom všetkých jeho dokonalostí. Je nevýslovné krásny, dobrý a vznešený.

„Viera v Boha nás vedie k tomu, aby sme sa obracali jedine k nemu ako k svojmu prvopočiatku a k svojmu poslednému cieľu a aby sme ničomu nedávali prednosť pred ním, ani ho ničím nenahrádzali.“ (KKC, 229)

6. BOH JE NÁŠ OTEC

„Ani Otcom nevolajte nikoho na zemi, lebo len jeden je váš Otec, ten nebeský.“ (Mt 23, 9)

Pán Ježiš nám najlepšie predstavil Boha ako Otca všetkých ľudí. Veriť, že Boh je náš Otec, nám pomáha vytvoriť voči nemu osobný a dôverný vzťah. Sme Boží príbuzní: Potom aj všetci ľudia sú našimi bratmi a sestrami. Ľudstvo je rodina. Na svete má všetko zmysel. Vieme odkiaľ pochádzame, kam sa uberáme. Máme domov. Náš život na zemi je radosť a nádej.

Boh je našim Otcom, lebo nám dal život a osobitne pri krste nový život. My sme Boží synovia a dcéry - Božie deti. Sme jeho príbuzní a jeho blízki.

Náš nebeský Otec je k nám:

- DOBRÝ - lebo nás úžasne miluje;
- MILOSRDNÝ - lebo nám odpúšťa hriechy, keď ich ľutujeme;
- SPRAVODLIVÝ - lebo dobrých odmeňuje a zlých trestá.
- STAROSTLIVÝ - lebo sa stále o nás stará a dáva nám, čo potrebujeme.

Starostlivosť Pána Boha o svet voláme **BOŽIA PROZRETEĽNOSŤ**. Je to múdry plán jeho lásky, podľa ktorého všetko riadi, usmerňuje a udržuje pri jestvovaní. Sprevádza všetko stvorenie svojím požehnaním.

Boh Otec stále na nás myslí a pomáha nám, a my mu dôverujeme. Niekedy našu dôveru skúša, ale nikdy nie nad naše sily. So skúškou dáva aj posilu, aby sme ju mohli znieť. Nebeský Otec **POŽEHNÁVA** všetko, čo stvoril, najmä nás ľudí. Požehnanie samo o sebe je prejavom Božej žičlivosti stvoreniam a znakom jeho otcovskej lásky. Je to akoby „výron“ moci a lásky Boha Otca, čo zaplavuje celý svet jeho dobrotou. Božie požehnanie je zárukou trvania, prosperity, rastu, zdokonaľovania a posvätenia stvorenia podmienkou dosiahnutia ich cieľa a blaženosti.

„Ježiš zjavil, že Boh je „Otec“ v mimoriadnom zmysle: nie je Otcom iba ako Stvoriteľ, ale je večne Otcom vo vzťahu k svojmu jednorodenému Synovi, ktorý je večne Synom iba vo vzťahu k svojmu Otcovi: „Nik nepozná Syna, iba Otec, ani Otca nepozná nik, iba Syn a ten, komu to Syn bude chcieť zjaviť“ (Mt 11, 27).“ (KKC, 240)

„Ved' on dáva slnku vychádzať nad zlých i dobrých a posiela dážď na spravodlivých i nespravodlivých... Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec.“ (Mt 5, 45.48)

„Nik nie je natoľko a takým otcom ako Boh.“ (Tertulián)

7. BOH JE LÁSKA - TAJOMSTVO NAJSVÄTEJŠEJ TROJICE

„Chod'te teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Duchu Svätého.“ (Mt 28, 19)

Pán Boh je nežná a milujúca bytosť. Je večne šťastný a blažený. Prekypuje láskou. Život Boha je večné milovanie. Pre neho žiť znamená milovať. Toto úžasné tajomstvo Božej lásky nám odhalil Ježiš, keď nám zjavil život vo vnútri Boha - Najsvätejšiu Trojicu. Medzi

troma božskými osobami je kolobeh Božej lásky. Pán Boh miluje seba a v sebe všetko, čo stvoril.

Boha ako lásku najlepšie spoznáваме v tajomstve Najsvätejšej Trojice. Jadrom tajomstva o Najsvätejšej Trojici je, že jediný Boh žije v troch božských osobách: v Otcovi, Synovi a v Duchu Svätom. Každá z troch božských osôb je pravý Boh a spolu sú iba jeden Boh.

Otec z lásky od večnosti plodí Syna (Slovo). Syn Boží je milovaný Syn Otca. Duch Svätý je osobná láska Otca a Syna.

Tajomstvo Najsvätejšej Trojice nepochopíme nikdy, ale v nebi budeme mať na ňom plnú účasť. Budeme blažení z výmeny lásky medzi troma božskými osobami, do ktorej budeme naplno zapojení.

Už teraz vo viere, nádeji a láske máme spoločenstvo s Najsvätejšou Trojicou. Umožňuje nám to krstný dar posväcujúcej milosti.

Všetka láska vo svete pramení z Boha, ktorý je láska. „Božia láska je rozliata v našich srdciach skrze Ducha Svätého, ktorého sme dostali“ (Rim 5, 5)

Milosťou krstu sme „v mene Otca i Syna i Ducha Svätého“ (Mt 28, 19) povolani mať účasť na živote Najsvätejšej Trojice „tu na zemi v temnote viery a po smrti vo večnom svetle“. (KKC, 265)

„Božia láska k nám sa prejavila v tom, že Boh poslal svojho jednorodeného Syna na svet, aby sme skrze neho mali život.“
(1 Jn 4, 9)

„A my, čo sme uverili, spoznali sme lásku, akú má Boh k nám. Boh je láska; a kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom.“ (1 Jn 4, 16)

„Čo ti osoží učene sa hádať o Trojici, keď nemáš pokory, bez ktorej sa ani Trojici nepáčiš?“ (Tomáš Kempenský, Nasledovanie Krista)

SLÁVA OTCU I SYNU I DUCHU SVÄTÉMU,
AKO BOLO NA POČIATKU, TAK NECH JE I TERAZ,
I VŽDYCKY, I NA VEKY VEKOV.
AMEN.

8. BOH JE PÁN A STVORITEĽ SVETA

„Na počiatku stvoril Boh nebo a zem.“ (Gn 1, 1)

Pri pohľade na svet, prírodu, vesmír, stojíme pred úžasnou záhadou. Odkiaľ to všetko je? V čom má pôvod tá krása, poriadok, účelnosť, nesmiernosť? Na to všetko nám odpovedá viera. Ako každá vec na svete, tak aj celý svet, vesmír, má svojho pôvodcu - Stvoriteľa. Rozum nás poučuje a Božie zjavenie nám potvrdzuje, že pôvodcom sveta je Boh. Boha voláme Pánom a Stvoriteľom sveta preto, lebo on všetko stvoril a všetko mu patrí- je jeho.

Stvoriť znamená urobiť všetko z ničoho. Stvoriteľský čin je úkon Božej všemohúcnosti, keď svojím Slovom všetko priviedol k jestvovaniu.

Boh stvoril svet viditeľný a neviditeľný - hmotný a duchovný. Okrem hmotných vecí jestvujú teda aj duchovné skutočnosti (duša, anjeli, nebo...).

Pán Boh všetko stvoril z lásky, aby ukázal svoju krásu, moc a dobrotu a aby sa so svojimi stvoreniami podelil o svoju blaženosť. Všetko, čo Boh stvoril, je dobré. Boh daroval svet ľuďom, aby sa oň starali a prácou si nadobúdali životné potreby. Stvorený svet plní v živote človeka tri základne funkcie: je jeho dočasným domovom, priestorom vyvíjania tvorivej aktivity a miestom stretávania sa s Bohom.

Prírodu si vážime ako veľký Boží dar a cítime za ňu zodpovednosť. Sme ju povinní chrániť a rešpektovať jej zákony. Pre vážne poškodzovanie prírody sa vo svete rozšírilo „ekologické hnutie“ za ochranu prírody a čistotu životného prostredia.

Boh stvoril svet, aby prejavil a udelil svoju slávu. Sláva, pre ktorú Boh stvoril svoje stvorenia, je v tom, že majú účasť na jeho pravde, добрote a kráse. (KKC, 319)

„Prosím ťa, dieťa moje, pozri na nebo a na zem, všimni si všetko, čo je na nich, a poznáš, že Boh ich stvoril z ničoho a že ľudské pokolenie takisto povstalo.“ (2 Mach 7, 23)

„Všetko, čo na zemi vidím, mi hovorí, že si to urobil z lásky ku mne a vyzýva ma, aby som ťa miloval.“ (sv. Augustín)

9. BOH JE NAŠ SPOJENEC A POMOCNÍK

„Lebo všetky Božie prisľúbenia, koľko ich je, v ňom sú „áno“, a preto je skrze neho aj naše „amen“ Bohu na slávu.“ (2 Kor 1, 20)

Boh nenechal ľudí napospas, odkázaných samých na seba. Stal sa im verným spojencom a pomocníkom. Tak nám ho predstavil Ježiš. Veľkodušne a láskavo prisľúbil ľuďom zvláštnu ochranu a stálu pomoc.

Božie prisľúbenie sme dostali vtedy, keď Ježiš Kristus uzavrel novú a večnú zmluvu medzi Bohom a ľuďmi a potvrdil ju svojou krvou.

Boh je našim spojencom a pomocníkom preto, lebo s nami uzavrel zmluvu, ktorou sa nám zaviazal pomáhať. K Božej zmluve sme sa pripojili pri svätom krste. Krstným sľubom sme dali Bohu svoje ÁNO. Odvtedy isté a neodvolateľné Božie prisľúbenia patria aj nám.

Naše spojenectvo s Bohom spočíva v tom, že nám Pán Boh ustavične pomáha a ochraňuje nás, ako nám prisľúbil, ak zachováme krstné sľuby a plníme jeho prikázania.

Pán Boh nám pomáha hlavne svojou milosťou, ale aj prostredníctvom živých bytostí- anjelov a dobrých ľudí.

Na Boha sa môžeme vo všetkom spoľahnúť, lebo je verný v plnení svojich prisľubov. On ešte nikdy nikoho nesklamal. Zárukou jeho vernosti je predrahá Kristova krv, ktorou potvrdil novú a večnú zmluvu medzi nami a Bohom.

Garanciou splnenia prisľúbení je Božia všemohúcnosť a jeho nekonečná láska.

„Nič nemôže (ak posilniť našu vieru a nádej, ako keď sme vo svojom srdci pevne presvedčení, že Boh môže všetko. Lebo keď ľudský rozum spozná, že Boh je všemohúci, ľahko a bez zaváhania bude súhlasiť so všetkým, čo treba veriť, aj keby to bolo veľké a obdivuhodné a prevyšovalo by to poriadok a zákony prírody.“ (KKC, 274)

Boh prejavuje svoju všemohúcnosť, keď nás odvracia od našich hriechov a svojou milosťou obnovuje s nami priateľstvo: „Bože, ty najviac prejavuješ svoju všemohúcnosť, keď sa zmilúvaš a odpúšťaš.“ (KKC, 277)

*„Kedykoľvek ma popadne strach, spolieham sa na teba. Na Boha, ktorého slovo velebím, na Boha sa ja spolieham a nebojím sa: veď čože mi môže urobiť človek?“ (Ž 56, 4-5)
„Kto má Boha, tomu nič nechýba: Boh sám stačí.“ (sv. Terézia z Avily)*

10. BOHU POSLUHUJÚ ANJELI

„Či nie sú všetci služobnými duchmi, poslanými slúžiť tým, čo majú dostať do dedičstva spásu?“ (Hebr 1,14)

Boh okrem viditeľného a hmotného sveta stvoril aj duchovný svet. Do tohto sveta patria nielen duchovné skutočnosti, ale aj duchovné bytosti. Takými sú anjeli. Ich jestvovanie jasne potvrdzuje Božie zjavenie vo Svätom písme. Slovo „anjel“ znamená „posol“. Nie je to meno duchovných osôb, ale označenie ich služby. Podľa vznešenosti služby Sväté písmo rozlišuje anjelov, archanjelov, serafínov, cherubínov, kniežatstvá a mocnosti.

Anjeli sú duchovné bytosti, ktoré majú rozum a slobodnú vôľu, ale telo nemajú. Preto ich nemôžeme v tomto svete vidieť.

Poznáme dobrých anjelov, ktorí zostali verní Bohu, ale aj zlých, čo sa Bohu sprotivili a odmietli mu slúžiť. Takýchto voláme zlí duchovia.

Anjeli slúžia Pánu Bohu a nám pomáhajú. Z Božieho ustanovenia sú našimi dôvernými pomocníkmi. Každý človek má anjela strážneho.

V dejinách našej spásy významné poslanie mali najmä: sv. archanjel Michal, sv. archanjel Rafael a sv. archanjel Gabriel. Ten je známy z pôsobenia v Ježišovom pozemskom živote, najmä z udalosti zvestovania Panne Márii v Nazarete.

Na náš život vplývajú aj zlí duchovia. Zlí duchovia sú padlí anjeli, ktorí odmietli poslúchať Boha a slúžiť mu. Sú odvekí nepriatelia našej spásy. Zlí duchovia nás navádzajú na hriech, preto sa máme pred nimi na pozore. Sv. Peter apoštol napísal: *„Budte triezvi a bdejte! Váš protivník, diabol obchádza ako revúci lev a hľadá, koho by zožral. Vzoprite sa mu, pevní vo viere.“ (1 Pt5, 8-9)*

Anjeli sú duchovné stvorenia, neprestajne oslavujúce Boha a slúžiace jeho spasiteľným plánom, ktoré má s inými stvoreniami: „Anjeli spolupracujú na všetkom, čo je pre nás dobré.“ (KKC, 350)

Anjeli obklopujú Ježiša Krista, svojho Pána. Slúžia mu najmä pri plnení jeho poslania spasiteľ ľudí. (KKC, 351)

Cirkev si uctieva anjelov, ktorí jej pomáhajú na pozemskej púti a ochraňujú každého človeka. (KKC, 352)

„Lebo svojim anjelom dá príkaz o tebe, aby ta strážili na všetkých tvojich cestách.“ (Ž 91, IV)

11. BOH STVORIL ČLOVEKA Z LÁSKY

„A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril, muža a ženu ich stvoril.“ (Gn 1, 27)

Osobitné a vznešené miesto medzi stvoreniami zaujíma človek, je akoby korunou stvorenstva. Boh stvoril človeka z lásky na svoj obraz. Toto je najhlavnejšie posolstvo Svätého písma o tajomstve človeka. Boh dal človeku na starosť celý svet, aby vládol nad celým tvorstvom.

Človek je úžasné tajomstvo v každom ohľade. Božie zjavenie nám odhaľuje toto tajomstvo a učí nás o nesmiernej vznešenosti a dôstojnosti človeka. Tajomstvo človeka najlepšie spoznáваме v Ježišovi Kristovi.

Poznanie viery o tajomstve človeka možno zhrnúť do týchto bodov:

- človek je dielo Božej lásky;
- človek je Boží obraz;
- človek je hmotno-duchovná bytosť - má telo i dušu;
- človek je tvor spoločenský;
- človek je Boží spolupracovník.

Bohu sa podobáme hlavne rozumom, slobodnou vôľou, schopnosťou milovať, túžbou po nesmrteľnosti. Duchovnosť a nesmrteľnosť duše je hlavná pečať podobnosti s Bohom.

Sloboda je schopnosť človeka voliť si dobré a odmietat' zlé. Je to veľký Boží dar, ktorý spočíva v poslušnosti Bohu z lásky. So slobodou súvisí zodpovednosť človeka za svoje rozhodnutia a mravné konanie. Sloboda nejestvuje bez zodpovednosti.

Človek je preto tvor spoločenský, lebo k svojmu životu potrebuje iných ľudí iní ľudia potrebujú zasa jeho. Človek nemôže žiť sám, nezávisle od iných.

S Bohom spolupracujeme na uskutočňovaní Božieho plánu vo svete, ale najmä pri zaisťovaní večnej spásy. Boží plán je zdokonaľovanie sveta, vylepšenie života ľudí, a najmä účasť stvorenia na Božej sláve.

Keďže je človek stvorený na Boží obraz, má dôstojnosť osoby: nie je len niečím, ale niekým, je schopný poznať seba, byť pánom seba samého, slobodne sa dávať a vstupovať do spoločensva s inými osobami. Milosťou je povolaný k zmluve so svojim Stvoriteľom, aby mu dal odpoveď viery a lásky, ktorú nik iný nemôže dať namiesto neho. (KKC, 357)

12. ČLOVEK JE ZRANENÝ HRIECHOM

„Lebo ako sa neposlušnosťou jedného človeka mnohí stali hriešnikmi, tak zasa poslušnosťou jedného sa mnohí stanú spravodlivými.“ (Rim 5, 18-19)

Keď pozorujeme život človeka na zemi, či už v dejinách, alebo v súčasnosti, vidíme, že človek je naozaj hrba nešťastia. Trpí na mnohé nedostatky, choroby, nešťastia, katastrofy. Prežíva úzkosť, bolesť, strach a neistotu. Čo je príčinou a prameňom bolesti a súženia človeka na zemi? Odpoveď nám na to dáva viera. Božie zjavenie nás učí, že príčinou všetkého nešťastia ľudí vo -vete je hriech, najmä prvý hriech ľudí- pád Adama a Evy, ktorý nazývame dedičným hriechom.

Dedičný hriech je hriech našich prarodičov Adama a Evy, ktorý prechádza na každého človeka aj s jeho následkami. Vina dedičného hriechu sa zmýva z duše krstom.

Prvotný hriech ľudí má tieto následky:

- strata Božieho synovstva,
- smrteľné zranenie tela,
- náchylnosť k zlému.

Každý človek prichádza na svet bez Božej milosti - hodnosti Božieho dieťaťa a je poškvrnený dedičným hriechom.

Človek je preto náchylný k zlému, lebo hriech v ňom narušil vnútornú rovnováhu: rozum sa zatemnil a oslabila sa vôľa.

Následkom dedičného hriechu sú choroby a trápenia, a nakoniec a i smrť človeka.

Dedičný hriech nemala iba Panna Mária. Bola pred ním uchránená pre budúce zásluhy svojho Syna Ježiša Krista. PANNA MÁRIA JE NEPOŠKVRNENÉ POČATÁ.

Adam ako prvý človek stratil svojím hriechom prvotnú svätosť a spravodlivosť, ktoré dostal od Boha nielen pre seba, ale pre všetkých ľudí. (KKC, 416)

Adam a Eva preniesli na svoje potomstvo ľudskú prirodzenosť zranenú ich prvým hriechom, a teda pozbavenú prvotnej svätosti a spravodlivosti. Toto pozbavenie sa volá „dedičný hriech“. (KKC, 417)

Následkom dedičného hriechu je ľudská prirodzenosť oslabená vo svojich silách, podrobená nevedomosti, utrpeniu a moci smrti a náchylná na hriech (táto náchylnosť sa volá „žiadostivosť“). (KKC, 418)

13. V KRISTOVI SME NOVÍ ĽUDIA

„... máte odložiť starého človeka s predošlým spôsobom života, ktorý sa ženie za klamnými žiadosťami do skazy, a obnovovať sa duchovne premenou zmysľania, obliecť si nového človeka, ktorý je stvorený podľa Boha v spravodlivosti a pravej svätosti.“ (Ef4, 22-24)

Z ľudskej biedy a nešťastia, v ktorom sa človek následkom hriechu nachádza, nás pozdvihuje Boh. Z jarma starého otroctva nás privádza cez vieru a krst k novému životu - k slobode Božích detí. Božie zjavenie nás učí, že z ťažkého a úbohého položenia človeka a jeho zložitej a temnej situácie je východisko - Božia záchrana. Záchrancom človeka je Ježiš Kristus.

Novými ľuďmi sa stávame vykúpením v Kristovej smrti a zmŕtvychvstaní. On svojou smrťou zničil našu smrť a svojím zmŕtvychvstaním obnovil nám život. Dobrodennia vykúpenia nám Kristus udeľuje cez sviatosti.

Premena starého (hriešneho) človeka na nového (vykúpeného) sa v nás začala vo sviatosti krstu a postupne v nás prebieha vplyvom ostatných sviatostí Cirkvi, najmä pokánia a Eucharistie. Novými ľuďmi sa stávame spoluprácou s Kristom.

„Novým človekom“ sme vtedy, keď máme v duši Boží život -posväcujúcu milosť a žijeme podľa nového prikázania lásky.

Noví ľudia v Kristovi sa vyznačujú týmito výsadami:

- sú Božími deťmi;
- sú Kristovými bratmi a sestrami;

- sú chrámom Ducha Svätého;
- sú Božími priateľmi a spojencami;
- sú členovia Božej rodiny;
- sú dedičia neba.

Víťazstvo nad hriechom, ktoré vydobyl Kristus, nám darovalo lepšie dobrá, ako boli tie, ktoré nám odňal hriech: „Kde sa rozmnožil hriech, tam sa ešte väčšmi rozhojnila milosť (Rím 5, 20). (KKC, 420)

„Svet, o ktorom veriaci v Krista veria, že ho stvorila a udržiava Stvoriteľova láska, bol síce podrobený otroctvu hriechu, ale ukrižovaný a zmŕtvychvstalý Kristus ho vyslobodil, keď zlomil moc Zlého.“ (KKC, 421)

14. JEŽIŠ KRISTUS - VYKUPITEĽ ČLOVEKA

„A Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami. A my sme uvideli jeho slávu, slávu, akú má od Otca jednorodný Syn, plný milosti a pravdy.“ (Jn 1,14)

Aj keď ľudstvo zatemnené hriechmi zblúdilo a vzdialilo sa od Boha, svojho Stvoriteľa a Dobrodinca, Boh, dobrý a láskavý Otec, na ľudí nezabudol. Poslal na svet svojho Syna, Ježiša Krista. Vo svojej láske prichystal ľuďom záchranu a vykúpenie.

Prostredníctvom Ježiša ju uskutočňuje a prevádza. On prišiel hľadať a spasiť tých, čo zahynuli.

Ježiš Kristus je druhá božská osoba, jednorodný Boží Syn, ktorý sa stal človekom, aby nás vykúpil.

Pán Ježiš je božsko-ľudská bytosť. Je pravý Boh, rovný Otcovi a Duchu Svätému, ale aj pravý človek, podobný nám vo všetkom okrem hriechu. Mal ozajstné ľudské telo a dušu.

Hoci je Ježiš Kristus opravdivým človekom, je iba božská osoba. Pre osobu Slova všetko, čo Ježiš robil, malo nekonečnú, božskú hodnotu a cenu.

Ježišovo božstvo spoznáваме zo svedectva nebeského Otca, z Kristovho svedectva - Ježišove proroctvá, ktoré sa splnili, jeho svätý život a zázraky, najmä zmŕtvychvstanie, a zo svedectva apoštolov, ktorí za túto vieru aj položili život.

Meno Ježiš znamená „Boh spasí“. Dieťa narodené z Panny Márie dostáva meno Ježiš“, „lebo on vyslobodí svoj ľud z hriechov“ (Mt 1, 21): „Lebo niet pod nebom iného mena, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení.“ (Sk 4, 12). (KKC, 452)

Meno Kristus znamená „Pomazaný“, „Mesiáš“. Ježiš je Kristus, lebo ho „Boh pomazal... Duchom Svätým a mocou“ (Sk 10, 38). On bol „ten, ktorý má prísť (Lk 7, 19), on bol „nádej Izraela“ (Sk 28, 20). (KKC, 453)

Meno Boží Syn označuje jedinečný a večný vzťah Ježiša Krista k Bohu, jeho Otcovi: on je jednorodný Syn Otca a sám Boh. Veriť, že Ježiš Kristus je Boží Syn, je nevyhnutne potrebné, aby bol človek kresťanom. (KKC, 454)

Titul Pán označuje božskú zvrchovanosť. Vyznávať alebo vzývať Ježiša ako Pána znamená veriť v jeho božstvo: „Nik nemôže povedať: Ježiš je Pán, iba ak v Duchu Svätom“ (1 Kor 12, 3). (KKC, 455)

15. JEŽIŠ ŽIL MEDZI ĽUĎMI

„A Ježiš chodil po celej Galilei, učil v ich synagógach, hlásal evanjelium o kráľovstve a uzdravoval každý neduh a každú chorobu medzi ľuďom.“ (Mt 4, 23)

Syn Boží, Ježiš Kristus, sa z nesmiernej Božej lásky stal človekom. Vstúpil do nášho pozemského života celou svojou bytosťou. Bol jedným z nás. Mal účasť na celej ľudskej biede. Vstúpil do našej úbohej situácie, aby nás z nej vyslobodil. Celý jeho ľudský život je otvorenou učebnicou ľudskosti v každej životnej situácii a okolnostiach. Ježiš z Nazareta žil s nami ľuďmi na zemi, aby nás naučil žiť s Bohom.

Hlavné udalosti Ježišovho pozemského života sú:

- zvestovanie v Nazarete,
- narodenie v Betleheme,
- detstvo a skrytý život v Nazarete,
- verejné účinkovanie v celej krajine,
- posledná večera v Jeruzaleme,
- umučenie, pochovanie a zmŕtvychvstanie v Jeruzaleme,
- nanebovstúpenie na Olivovej hore. Najvýznamnejšia udalosť jeho života je zmŕtvychvstanie.

O tom, že Kristus skutočne žil na zemi, nás presvedčajú evanjelia a súveké historické pramene (Jozef Flávius, Plýnius mladší, Svetónius a ďalšie) a svedectvá mučeníkov pre vieru v Krista.

Ježišov pozemský život členíme na skrytý život a verejné účinkovanie. Skrytý život trval do 30. roku jeho života. Počas skrytého života ešte nezjavil svoje božstvo. V tom čase žil v Nazarete so svojou matkou Máriou a pestúnom svätým Jozefom. Preto ho voláme „Nazaretský“. Skrytý život posvätil modlitbou a prácou. Pracoval ako tesár, aby nám dal príklad poctivo pracovať a aj prácou oslavovať Boha.

Kristov verejný život trval 3 roky - vystupoval ako Boží Syn a Mesiáš. Počas verejného života chodil po krajine, učil ľudí a robil zázraky. Učil najmä o Božom kráľovstve. Božie kráľovstvo je nový svet lásky. Ježiš zavíšil svoj verejný život vykúpením ľudstva, keď sa obetoval na kríži a vstal z mŕtvych.

„Boží Syn... pracoval ľudskými rukami, myslel ľudským rozumom, konal ľudskou vôľou, miloval ľudským srdcom. Narodený z Márie Panny sa naozaj stal jedným z nás, vo všetkom nám podobný okrem hriechu.“ (GS, 22)

16. HLAVNÉ KRISTOVE TAJOMSTVÁ

„... aby sa potešili ich srdcia a aby tesne spojení v láske dosiahli všetko bohatstvo plného chápania a poznania Božieho tajomstva, Krista, v ktorom sú skryté všetky poklady múdrosti a poznania.“ (Kol 2, 1-2)

Celé dejiny spásy ľudstva sú naplnené veľkými skutkami Božej lásky, ktorými Boh chcel navrátiť ľudom hriechom stratené dary Božieho synovstva. Ale najväčšie Božie činy pre našu záchranu sú tie, ktoré Boh vykonal skrze svojho Syna Ježiša Krista. Voláme ich MAGNALIA DEI - čiže VEĽKÉ BOŽIE SKUTKY. Častejšie ich označujeme výrazom KRISTOVE TAJOMSTVÁ.

Veľké Božie skutky sú činy, ktorými Boh skrze Krista uskutočňuje vykúpenie a spásu ľudstva. Sú najvýrečnejším dôkazom o tom, ako nás Boh miluje a ako mu na nás veľmi záleží. Hlavné tajomstvá Krista sú:

- TAJOMSTVO VTELENIA - spojenie Kristovho božstva a človečenstva v jedinej osobe Slova.
- TAJOMSTVO NARODENIA - zjavenie sa Ježiša v ľudskom tele - viditeľný príchod Ježiša na zem,
- TAJOMSTVO SKRYTÉHO ŽIVOTA - keď do 30. roku života pracoval ako tesár, aby posvätil ľudskú prácu a dal nám príklad aj prácou oslavovať Boha a slúžiť ľuďom.
- TAJOMSTVO VEREJNÉHO ŽIVOTA - tri roky chodil po krajine, učil ľudí o Božom kráľovstve a robil zázraky, ktorými dosvedčoval, že je Boží Syn.
- VEĽKONOČNÉ TAJOMSTVO - Kristova smrť na kríži a zmŕtvychvstanie. Veľkonočné tajomstvo Ježiš ustavične obnovuje, sprítomňuje a ohlasuje pri každej svätej omši. Súčasťou veľkonočného tajomstva je aj Ježišove nanebovstúpenie, čiže návrat Božieho Syna s osláveným telom do neba k Otcovi. Veľkonočné tajomstvo Kristus zavŕšil zoslaním Ducha Svätého na Turíce.
- EUCHARISTICKÉ TAJOMSTVO - tajomstvo stálej prítomnosti Krista pod spôsobom chleba a vína.
- TAJOMSTVO DRUHÉHO PRÍCHODU KRISTA na svet. Na záver dejín spásy v čase uskutoční svoj slávny druhý príchod, keď príde ako sudca živých a mŕtvych. Pri svojom slávnom príchode na konci sveta najskôr všetkých ľudí vzkriesi, vykoná všeobecný súd a potom zavŕši spásu celého sveta.

Kristovi učeníci sa mu majú pripodobňovať, kým v nich nebude stvárnený. „Preto sme pridružení k tajomstvám jeho života, stávame sa mu podobnými, spolu s ním umierame a spolu s ním sme vzkriesení, kým nebudeme spolu s ním kraľovať.“ (KKC, 562)

17. JEŽIŠ KRISTUS JE VŠETKO VŠETKÝM

„Ja som cesta, pravda a život. Nik nepríde k Otcovi, iba cezo mňa.“ (Jn 14, 6)

Miesto Ježiša Krista v našom živote je úžasné a nevyspytateľné. Jeho bytosť zasahuje celý náš život v každej jeho situácii, polohe a životnom zameraní. Význam Krista pre nás sa nedá ani vysloviť. Je naozaj všetko pre všetkých. Je stredobod nášho života, skutočne Alfa a Omega, čiže Počiatok a Koniec - náš jediný, prvý a posledný a je zmyslom nášho života.

Ježiš Kristus je naším Bratom, Priateľom, Pánom, Kráľom, Kňazom, Vykupiteľom, Spasiteľom, Sudcom, Cestou, Pravdou, Životom, Pastierom, Lekárom, Učiteľom, Vodcom, Vzorom, nadovšetko je naším Bohom!

Ježiš nám je preto BRATOM, lebo sme sa aj my pri krste stali Božími deťmi. Naše duchovné príbuzenstvo s Kristom má dvojnásobný základ: je nám Bratom, lebo sa ako Boží Syn stal Synom človeka, ale aj preto, že my sme boli prijatí za Božích synov a dcéry.

Ježiš Kristus je VEĽKŇAZOM novej a večnej zmluvy. Jeho kňazská služba spočíva v tom, že je Prostredníkom medzi Bohom a ľuďmi. Spája nebo so zemou a Boha s (údmi. Svoje kňazstvo uskutočňuje prostredníctvom Cirkvi.

Ježiš Kristus nám je ŽIVOTOM vtedy, keď žije v našom srdci posväcujúcou milosťou - keď prebýva v nás a my v ňom.

Kristus je aj naším SUDCOM, lebo mu nebeský Otec odovzdal vládu nad svetom ako Kráľovi zeme i neba a dal mu moc aj súdiť. Ježiš vykonáva dvojaký súd: osobný - pri smrti človeka a všeobecný, ktorý bude na konci sveta.

Kristus Pán už kraluje prostredníctvom Cirkvi, ale ešte mu nie je na tomto svete všetko podrobené. Víťazstvo Kristovho kráľovstva sa neuskutoční bez posledného útoku mocností zla. (KKC, 680)

V deň súdu na konci sveta Kristus príde v sláve, aby zavŕšil definitívne víťazstvo dobra nad zlom, ktoré v priebehu dejín rastú spolu ako pšenica a kúkol. (KKC, 681)

Keď na konci čias príde oslávený Kristus súdiť živých i mŕtvych, odhalí skryté úmysly srdca a každému človeku odplatí podľa jeho skutkov a podľa toho, či milosť prijal, alebo odmietol. (KKC, 682)

„Pane, ty si moje všetko“ (Ž 119, 57)

18. JEŽIŠ NÁM ZOSLAL DUCHA SVÄTÉHO

„Keď príde Tešiteľ, ktorého vám ja pošlem od Otca, Duch pravdy, ktorý vychádza od Otca, on o mne vydá svedectvo.“ In 15, 26)

Skôr, ako Ježiš odišiel so svojím osláveným telom do neba k Otcovi, prisľúbil, že nám pošle Obrancu, Ducha pravdy. Tento prisľub splnil na desiaty deň po svojom nanebovstúpení. Na Turíce prišiel na svet Duch Svätý, aby v Cirkvi a v dušiach účinkoval. On je spôsobovateľom každého spásonosného diela Cirkvi.

Duch Svätý je tretia božská osoba, pravý Boh, rovný Otcovi a Synovi. Duch Svätý je naším:

- OBRANCOM, lebo nás posilňuje v zápase s hriechom;
- UTEŠITELOM, lebo nás potešuje v každom súžení;
- POSVÄTITELOM, lebo uskutočňuje v nás dielo posvätenia;
- PÁNOM a OŽIVOVATELOM, lebo nás oživuje svojou milosťou;
- OHŇOM BOŽEJ LÁSKY, lebo v nás zapaluje lásku k Bohu a k všetkým ľuďom;
- dôverným SPOLOČNÍKOM a stálym HOSTOM našej duše, lebo je stále s nami a prebýva v nás.

Človek, ktorý žije v posväcujúcej milosti, je chrámom Ducha Svätého - živým svätostánkom.

Ducha Svätého ako Dar dostávame vo sviatosti birmovania. Preto túto sviatosť voláme aj osobné Turíce. Milosti a dary Ducha Svätého dostávame aj v ostatných sviatostiach, najmä v Eucharistii.

Duch Svätý nám dáva svojich sedem darov: MÚDROSTĚ, ROZUM, RADU, SILU, UMENIE, NÁBOŽNOSŤ A BOŽIU BÁZEŇ. Sú to duchovné nadprirodzené schopnosti

spolupracovať s Božou milosťou. Dáva aj iné dary podľa svojej blahovôle tzv. charizmy - ktoré slúžia na výstavbu tela Cirkvi.

Keď Boh od začiatku až do skončenia čias posiela svojho Syna, posiela vždy aj svojho Ducha: ich poslanie je spoločné a neoddeliteľné. (KKC, 743)

Duch Svätý, ktorého Kristus, Hlava, rozlieva do svojich údov, buduje, oživuje a posväcuje Cirkev, ktorá je sviatosťou spoločenstva Najsvätejšej Trojice a ľudí. (KKC, 747)

19. JEŽIŠ NÁM DAROVAL CIRKEV

„Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu.“ (Mt 16,18)

Preto, aby mohol Ježiš Kristus ustavične pokračovať v diele vykúpenia a spásy ľudstva, založil Cirkev. Prisľúbil jej svoju stálu prítomnosť a všemohúcu účinnosť Ducha Svätého. Cirkev sa zrodila na kríži z Kristovho prebodnutého boku a svetu sa zjavila na Turíce - v deň zoslania Ducha Svätého. Cirkev od svojho založenia pokračuje v svojom poslaní, dokiaľ v nej Kristus nezhrmaždí všetky Božie deti, a tak vytvorí z ľudstva jednu rodinu ako svoje večné a vesmírne kráľovstvo.

Cirkev je veľké tajomstvo viery. Pre lepšie pochopenie a jeho odhalenie si pomáhame rôznymi prirovnaniami, obrazmi a podobenstvami.

Cirkev je:

- PUTUJÚCI BOŽÍ LUD, lebo si ju Kristus prisvojil a putuje za ním do nebeskej vlasti;
- TAJOMNÉ KRISTOVO TELO, lebo je zjednotená s Kristom a tvorí s ním jedno živé ústrojenstvo lásky. Kristus je hlavou a pokrstení sú údmi jeho tajomného tela;
- DUCHOVNÝ CHRÁM, lebo v nej prebýva a pôsobí Duch Svätý;
- BOŽIA RODINA, lebo po krste sme si všetci bratmi a sestrami, máme jedného Otca a nažívame medzi sebou vo vzájomnej láske;
- KRISTOVA NEVESTA, lebo ju Kristus miluje a uzavrel s ňou novú a večnú zmluvu;
- DUCHOVNÁ MATKA, lebo miluje a slúži všetkým veriacim a stará sa o nich ako matka o svoje deti;
- BOŽIE KRÁĽOVSTVO NA ZEMI, lebo je počiatkom a obrazom nového sveta Božej lásky, ktorý sa zavŕši pri slávnom druhom príchode Krista na svet.

Cirkev - to sme my, čo veríme, dúfame a milujeme Boha a poslúchame Svätého Otca.

Cirkev nikdy nezanikne, lebo ju vedie Duch Svätý. Postupne prerastá do večného Božieho kráľovstva, až kým sa celá nezavŕši pri slávnom Ježišovom príchode.

„Lebo z boku Krista zosnulého na kríži sa zrodilo obdivuhodné tajomstvo (sviatostí celej Cirkvi.“ (KKC, 766)

20. CIRKEV JE SPOLOČENSTVO BOHA S ĽUĎMI

„Pas moje baránky!... Pas moje ovce!“ (Jn 21, 16-17)

Cirkev nie je čisto ľudská spoločnosť - obyčajné ľudské množstvo. V Cirkvi sa uskutočňuje tajomné spoločenstvo troch božských osôb s ľuďmi, ktorých si Boh sám povolal a k sebe pridružil. Spoločenstvo tvorí podstatný charakter Cirkvi. Má vertikálny rozmer - spoločenstvo Boha s ľuďmi a horizontálny rozmer - spoločenstvo ľudí medzi sebou v Kristovi.

Cirkev teda pozostáva z božského i ľudského prvku. Božské v Cirkvi je sväté a nemeniteľné, ľudský prvok je hriešny, poznačený ľudskou slabosťou. Ten sa práve spoločenstvom s Bohom pretvára, obnovuje a zdokonaľuje.

Ľudia v Cirkvi sú navzájom pospájaní podľa štruktúry, ktorú jej vtláčil Ježiš. Cirkev má hierarchickú štruktúru. Pozostáva z pokrstených ľudí, ktorí v nej majú rôznu úlohu a službu. Hierarchiu tvoria: Svätý Otec, biskupi, kňazi a diakoni. Osobitné postavenie majú rehoľníci. Ostatní veriaci tvoria laikát.

- **SVÄTÝ OTEC** (pápež) je nástupca svätého Petra apoštola, viditeľná hlava Cirkvi a Kristov námestník na zemi. Teraz je Svätým Otcom pápež Ján Pavol II.
- **BISKUPI** sú nástupcami apoštolov. Sú pastiermi a otcami miestnych cirkví. Majú plnosť Kristovej kňazskej moci. Spolu tvoria zbor biskupov.
- **KŇAZI** sú zástupcami a sprítomňovateľmi Krista na zemi. Pomáhajú biskupovi a medzi veriacimi ho sprítomňujú.
- **DIAKONI** sú vysvätení k cirkevnej službe. Sú pomocníkmi biskupov a kňazov.
- **REHOĽNÍCI** sú mužovia a ženy, ktorí sa zasvätili Bohu sľubmi čistoty, chudoby a poslušnosti.
- **LAICI** sú obyčajní veriaci, ktorým všetci predchádzajúci slúžia.

Celá svetová Cirkev pozostáva z týchto spoločenstiev: biskupstiev, ktoré sa skladajú z farností, a tie zasa z malých spoločenstiev a z kresťanských rodín.

Cirkev je zároveň viditeľná i duchovná, hierarchická spoločnosť i Kristovo tajomné telo. Je jedna, vytvorená z dvoch prvkov: božského a ľudského. V tom spočíva jej tajomstvo, ktoré možno prijať len vierou. (KKC, 779)

„Teda už nie ste cudzinci ani prišielci, ale ste spoluobčania svätých a patríte do Božej rodiny.“ (Ef 2, 19)

21. CIRKEV - SVIATOSŤ SPÁSY

„Chodte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až clo skončenia sveta.“ (Mt 28, 19-20)

Hoci Ježiš vystúpil na nebesia, neprestal uskutočňovať dielo vykúpenia a spásy ľudí na zemi. Podľa svojho prisľúbenia zostal v nej mnohokrato prítomný. Cirkev je tak stála

Ježišova prítomnosť medzi ľuďmi. Prostredníctvom Cirkvi Ježiš privlastňuje ľuďom ovocie svojho veľkonočného tajomstva a zaisťuje ľuďom večný život. Preto považujeme Cirkev za sviatosť spásy, lebo prostredníctvom jej služieb ľudia dosahujú svoju spásu.

Cirkev ako sviatosť spásy je viditeľným znakom jednoty ľudského pokolenia a nástrojom posväcovania ľudí, aby dosiahli spásu.

Ježiš Kristus je v Cirkvi prítomný mnohokrato: v Najsvätejšej Eucharistii, v osobe kňaza, v Božom slove, v ostatných sviatostiach, na zhromaždení veriacich, v dobrých kresťanských rodinách, v duši človeka, čo má posväcujúcu milosť, v chorých a trpiacich a v nevinných deťoch.

Poslaním Cirkvi je priviesť ľudí do neba. Mnohotvárnou službou nám pomáha na ceste spásy. Cirkev koná tieto hlavné služby spásy:

- OHLASUJE BOŽIE SLOVO,
- SLÁVI LITURGIU,
- VYSLUHUJE SVIATOSTI,
- SPRAVUJE ĽUDÍ ZÁKONMI,
- POSKYTUJE SLUŽBY LÁSKY CHUDOBNÝM A CHORÝM.

Hoci hlavným poslaním Cirkvi je poslúžiť ľuďom k spásu, stará sa aj o pozemské dobro človeka.

Význam Cirkvi pre pozemský život ľudí je nesmierny: napomáha pokrok a rozvoj ľudstva, rozvíja kultúru národov, pomáha odstraňovať biedu vo svete, upevňuje pokoj a mier medzi národmi. Cirkev je kvasom sveta, soľou zeme a svetlom ľudstva.

Cirkev je na tomto svete sviatosťou spásy, znakom a nástrojom spoločenstva s Bohom a spoločenstva medzi ľuďmi. KKC, 780)

„Cestou Cirkvi je človek.“ (Ján Pavol II., Redemptor hominis)

22. CIRKEV JE JEDNA, SVÄTÁ, KATOLÍCKA A APOŠTOLSKÁ

„Aby všetci boli jedno, ako ty, Otče vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás, aby svet uveril, že si ma ty poslal.“ (Jn 17, 21)

Na svete je mnoho náboženských spoločností, „cirkví“ a siekt. Každá z nich si nárokuje hodnovernosť a pravosť. Ježiš Kristus však založil iba jednu Cirkev. Pravou Cirkvou je teda iba tá, ktorú on založil. Vystrojil ju základnými vlastnosťami, ktoré sú znakmi jej pravosti. Len tá Cirkev, čo ich vlastní, je pravou Kristovou Cirkvou.

Kristova cirkev je jedna, svätá, katolícka (všeobecná), apoštolská.

■ JEDNOTA CIRKVI cez stáročia bola často zranená chybami veriacich. Niektoré rany rozdelenia pretrvávajú až do našich čias. Niektoré kresťanské spoločenstvá odmietajú uznať prvenstvo Svätého Otca a neprijímajú čisté katolícke učenie viery. Mnohí z kresťanov nepatria do plného spoločenstva s Kristovou Cirkvou bez vlastnej viny. Na odstraňovanie rán rozdelenia kresťanov a obnovy jednoty slúži ekumenické hnutie. EKUMENA je úsilie o jednotu rozdelených kresťanov v jedinej Kristovej Cirkvi. Jej hlavnými nástrojmi pre nás sú modlitba, znášateľnosť a vernosť katolíckej viere.

- SVÄTOSŤ CIRKVI spočíva v tom, že má svätého Boha uprostred seba, prostriedky na posväcovanie, najmä sviatosti, a sväté údy - kresťania, čo žijú v posväcujúcej milosti. V Cirkvi sú aj hriešni ľudia, aby sa v nej očistili a posvätili. Každý kresťan je povolaný k svätosti života.
- KATOLÍCKOSŤ CIRKVI (všeobecnosť) je, že Cirkev je pre všetkých ľudí, pre všetky časy a všetky miesta. Cirkev sa pred nikým neuzatvára, má otvorenú náruč pre všetkých a ochotná slúžiť všetkým, čo chcú byť spasení.
- APOŠTOLSKOSŤ CIRKVI je v tom, že je postavená na apoštoloch, má apoštolské učenie a moc, má stálu a neprerušenu apoštolskú postupnosť, apoštolskú spätosť s nástupcom svätého Petra - pápežom a apoštolské poslanie.

„A tak sa všeobecná Cirkev javí ak ľud zhromaždený jednotou Otca a Syna a Ducha Svätého.“ (KKC, 810)

„Kde je Peter, tam je Cirkev.“ (sv. Ambróz)

23. CIRKEV NA SLOVENSKU

„Chváliť nám treba slávnych mužov, našich otcov.“ (Sir 44,1)

Kristove evanjelium prišlo na územie terajšieho Slovenska pred dvanástimi storočiami. Prvými misionármi boli franskí kňazi. Prvý kostol na Slovensku bol Pribinov kostol v Nitre (833). Vieru našim predkom na Veľkej Morave v zrozumiteľnej reči priniesli solúnski bratia svätý Konštantín-Cyril a svätý Metod. Ich dielo kristianizácie Slovienov začalo v roku 863.

Svätého Cyrila a Metoda považujeme za zakladateľov Katolíckej cirkvi na našom území. Svätý Cyril zomrel 14. februára v roku 869 v Ríme, kde je aj pochovaný v bazilike sv. Klementa, ktorého ostatky priniesli do Ríma. Svätý Metod bol prvým arcibiskupom Veľkej Moravy. Zomrel 6. apríla v roku 885.

Solúnski bratia priniesli našim predkom nielen evanjelium, ale aj písmo zvané hlaholika. Do staroslovienskej reči preložili Sväté písmo a bohoslužobné knihy. Svätý Metod zostavil aj prvý cirkevnoprávny kódex. Považujeme ich za zakladateľov našej kultúry.

Svätého Cyrila a Metoda považujeme za duchovných otcov nášho národa. Apoštolov Slovienov Svätý Otec Ján Pavol II. vyhlásil za spolupatrónov Európy. Ich odkaz pre našu dobu spočíva v úsilí o jednotu Cirkvi a o vernosť Svätému Otcovi. Súčasťou ich odkazu je aj prítulnosť a úcta k Panne Márii, ktorú si Slováci uctievaajú ako Prebolestnú Matku a patrónku národa.

Dedičstvom otcov rozumieme poklad našej katolíckej viery, kresťanskú kultúru, ako aj našu národnú slovenskú identitu.

Katolícku cirkev na Slovensku teraz tvoria dve cirkevné provincie: východná a západná. Centrom východnej cirkevnej provincie je Košické arcibiskupstvo. Patria do nej Spišské a Rožňavské biskupstvo. Západná cirkevná provincia pozostáva z Bratislavsko-trnavskej arcidiézy a z Nitrianskeho a Banskobystrického biskupstva. Gréckokatolícku cirkev tvoria Prešovská eparchia a Košický exarchát.

Katolícka cirkev na Slovensku po skončení doby temná a náboženského útlaku totalitným režimom v roku 1989 prežíva teraz obdobie duchovnej obnovy. Znakmi tejto obnovy je nárast počtu kňazov a duchovných povolání, obnovenie rehoľných spoločenstiev a

oživenie náboženského života veriacich. Najväznejšou úlohou Cirkvi u nás je zachovať dedičstvo otcov a chrániť sa vplyvu sekularizmu našej doby.

„Dedičstvo otcov zachovaj nám, Pane!“ (Eccli 44, 1)

24. SPOLOČENSTVO SVÄTÝCH

„Všetci, čo uverili, boli pospolu a všetko mali spoločné“ (Sk 2, 44)

Naši bratia a sestry, ktorí s nami žili na zemi v tej istej Cirkvi, zostávajú s nami spojení aj po svojom odchode z tohto sveta. Medzi všetkými Božími deťmi je stále spolužitie a trvalé spoločenstvo. V Cirkvi túto vieru vyznávame aj naplno prežívame. Veľkú Božiu rodinu tvoria akoby tri skupiny svätých:

- svätí v nebi - OSLÁVENÁ CIRKEV
- duše v očistci - TRPIACA CIRKEV
- kresťania na zemi - PUTUJÚCA CIRKEV. Spoločenstvo svätých je spolužitie všetkých členov veľkej Božej rodiny: svätých v nebi a duší v očistci s nami, čo ešte žijeme v pozemskom putovaní.

Naše spoločenstvo so svätými v nebi spočíva v tom, že si ich uctieваме, utiekame sa k ním a napodobňujeme ich príklad. Svätí z neba nám pomáhajú svojím orodovaním. Na Slovensku si osobitne uctieваме okrem Panny Márie sv. Cyrila a Metoda, hlavných patrónov národa, sv. Gorazda, sv. košických mučeníkov, sv. Andreja - Svorada a Benedikta a našich osobných patrónov, ktorých sme dostali pri krste a birmovaní.

Aj so zosnulými, ktorí nás predišli do večnosti so znakom viery, udržujeme spoločenstvo lásky. Pomáhame dušiam v očistci a modlitbami skrácujeme ich tresty, ktoré si odpykávajú za hriechy z pozemského života.

Spoločenstvo putujúcich pomáhajú upevňovať tri putá:

- SPOLUPATRIČNOSŤ,
- SPOLUCÍTENIE,
- A SPOLUZODPOVEDNOSŤ.

Spolužitie medzi sebou na zemi uskutočňujeme podľa prikázania lásky: navzájom sa milujeme, vzájomne si pomáhame, znášame ťarchy jeden druhého a ochotne si slúžime.

Cirkev je „spoločenstvo svätých“. Tento výraz označuje predovšetkým „sväté veci“ (sancta) a najmä Eucharistiu, ktorou sa predstavuje a utvára jednota veriacich, ktorí tvoria v Kristovi ečno telo“. Tento výraz označuje aj spoločenstvo „svätých osôb“ sancti) v Kristovi, ktorý „zomrel za všetkých“, takže to, čo každý robí alebo trpí v Kristovi a pre neho, prináša úžitok všetkým. KKC, 960-961)

Veríme v spoločenstvo všetkých veriacich v Krista, čiže tých, ktorí putujú na tejto zemi, tých, čo sa po skončení života očisťujú, i tých, čo požívajú nebeskú blaženosť, a všetci spolu tvoria jednu Cirkev. Takisto veríme, že v tomto spoločenstve nám pomáha milosrdná láska Boha a jeho svätých, ktorí ustavične a ochotne vypočúvajú naše prosby. (KKC, 962)

25. PANNA MÁRIA - JEŽIŠOVA A NAŠA MATKA

„Žena, hľa, tvoj syn!“... „Hľa, tvoja matka!“ (Jn 19, 26-27)

Jedinečné a vynikajúce miesto v Cirkvi má Panna Mária. V nej Cirkev dosahuje svoj vrchol a dokonalosť. Ona je predobrazom Cirkvi a jej naplnením, kým sa celá Cirkev nedovŕši pri Kristovom slávnom príchode. Cirkev sa k Panne Márii ustavične obracia, má k nej úprimnú úctu, nasleduje jej čnosti a spolieha sa na jej materinské orodovanie. Je znamením bezpečnej nádeje a útechy pre Cirkev.

Pannu Máriu voláme Matkou Cirkvi preto, lebo keď porodila hlavu Cirkvi - Krista, je duchovnou matkou aj údov jeho tajomného tela. Ježiš nám dal Pannu Máriu za duchovnú matku na kríži slovami: „Žena, hľa, tvoj syn!“... „Hľa, tvoja matka!“ (Jn 19, 26-27) Každý kresťan má o Panne Márii vedieť, že je:

- NEPOŠKVRNENÉ POČATÁ,
- MILOSTI PLNÁ,
- VŽDY ČISTÁ PANNA,
- MATKA BOŽIEHO SYNA, JEŽIŠA KRISTA,
- S TELOM I DUŠOU VZATÁ DO NEBA,
- NAŠOU DUCHOVNOU NEBESKOU MATKOU.

Naša úcta k Panne Márii spočíva v detinskej láske a oddanosti voči nej, dôvere v jej orodovanie a v nasledovaní jej čností. Panne Márii sa najviac páči modlitba posvätného ruženca, lebo si v nej pripomíname jej účasť na živote Krista a na jeho diele vykúpenia a spásy ľudstva. Na Slovensku si uctieваме Pannu Máriu ako Prebolestnú matku a hlavnú patrónku národa. Sedem bolestí je vyjadrením jej účasti na Kristovom výkupnom utrpenia smrti.

Keď Mária pri zvestovaní vyslovuje svoje „Fiat“ („staň sa“) a tak súhlasí s tajomstvom vtelenia, už spolupracuje na celom diele, ktoré má uskutočniť jej Syn. Ona je Matkou všade tam, kde on je Spasiteľom a Hlavou tajomného tela. (KKC, 973)

Preblahoslavená Panna Mária po skončení svojho pozemského života bola vzatá s telom i dušou do nebeskej slávy, kde už má účasť na sláve zmŕtvychvstania svojho Syna, a tak anticipuje vzkriesenie všetkých údov jeho tela. (KKC, 974)

„Veríme, že presvätá Bohorodička, nová Eva, Matka Cirkvi, neprestáva teraz v nebi vykonávať svoje materské poslanie voči Kristovým údom.“ (KKC, 975)

26. JEŽIŠ NÁM DAL NÁDEJ NA VZKRIESENIE

„Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do ľudského srdca nevystúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú.“ (1 Kor 2, 9)

Čo bude s nami po smrti? Najčastejšia otázka, ktorú si kladie každý človek. Božie zjavenie nám dáva na ňu odpoveď. Smrťou sa všetko nekončí, ale iba plnšie začína. Smrť je

iba dočasné oddelenie duše od tela. Telo sa s dušou opäť spojí pri vzkriesení na konci sveta v deň druhého slávneho Kristovho príchodu. Telo človeka v hrobe čaká na deň vzkriesenia.

Duša človeka po smrti sa dostaví pred Ježiša - Sudcu na osobitný súd, kde sa rozhoduje o jej večnom živote. Ide do neba -ak je úplne čistá a svätá. Ide do očistca - ak mala Božiu milosť, ale má ešte podlžnosti lásky a neodpykané časné tresty za hriechy z pozemského života. Ide do zatratenia - ak človek zomrel v ťažkom hriechu.

Očistec je miestom dočasného trestu za hriechy, ktoré človek neodčinil, kým žil na zemi. Dušiam v očistci môžeme pomáhať skracovať ich tresty. Odpustky sú privlastňovanie zásluh Krista a svätých, ktorými sa vyrovnávajú dlhy lásky za hriechy.

Vzkriesenie je opätovné spojenie tela a duše Božou mocou k novému životu. Dobrí budú vzkriesení k osláveniu. Zlí budú vzkriesení k zatrateniu. Naše vzkriesené telo bude podobné Kristovmu oslávenému telu. Bude žiariace, dokonalé, neporušiteľné a bude mať podiel na Božej sláve.

Náš budúci život v nebi voláme večný život alebo večná spása. Bude to život blaženého videnia Boha z tváre do tváre. V nebi budeme večne šťastní z blaženosti Najsvätejšej Trojice. Vstupenkou do neba je láska. Čím viac Boha milujeme na zemi, tým blaženejší budeme z neho v nebi.

Večné zatratenie je definitívne a trvalé odlúčenie sa od Boha. Je to nevýslovné utrpenie a nešťastie z toho, že je človek odlúčený od Boha. Zatratený bude len ten, čo sa pre zatratenie slobodne rozhodol, keď odmietol milovať Boha a slúžiť mu.

Na konci čias dosiahne Božie kráľovstvo svoju plnosť. Vtedy budú spravodliví naveky kraľovať s Kristom, oslávení na tele i na duši, a aj sám hmotný vesmír bude premenený. Vtedy bude Boh „všetko vo všetkom“ (1 Kor 15, 28) vo večnom živote. (KKC, 1060)

„Do neba sa nejde nohami, ale láskou.“ (sv. Augustín)

II. PRAMENE MILOSTI

27. JEŽIŠ NÁM DÁVA DARY VYKÚPENIA

„Ustavične vzdávam vďaka svojmu Bohu, za vás pre Božiu milosť, ktorú ste dostali v Kristovi Ježišovi“ (1 Kor 1, 4)

Pán Ježiš svojou smrťou na kríži a zmŕtvychvstaním získal pre ľudí nesmierny dar. Tento dar voláme Božia milosť. Rozdáva ho ľuďom a tak ich robí účastnými na svojom vykúpení. Človek, ktorý ho dostáva, sa stáva novým stvorením a účastníkom Božieho kráľovstva. Tento úžasný dar Božej lásky nám Pán Boh dáva úplne zadarmo a z lásky.

Božia milosť je nadprirodzený Boží dar, ktorý dáva Boh k večnej spáse. Nadprirodzený preto, lebo presahuje naše pozemské potreby a je určený pre zaistenie večného života. Je to duchovná skutočnosť, presahujúca naše zmyslové poznanie a chápanie.

Milosť je mnohotvárný Boží dar. To sú vlastne všetky Božie dary, ktoré nám akýmkoľvek spôsobom umožňujú spojenie s Bohom a večný život. Božiu milosť poznáme: pomáhajúcu a posväcujúcu.

Božia milosť je ku spaseniu nevyhnutná. Preto ju veľmi potrebujeme, lebo bez nej sme neschopní zaistiť večný život.

Pôsobenie Božej milosti v srdci človeka voláme aj dielo ospravedlivenia. Spočíva v obrátení človeka a v nadobudnutí Božej spravodlivosti.

Boh spravidla dáva ľuďom Božiu milosť cez sviatosti. Ale používa aj mimoriadne cesty na rozdeľovanie milosti, najmä ľuďom, ktorí nemajú možnosť prijať sviatosti.

Ospravedlivenie utvára spoluprácu medzi Božou milosťou a slobodou človeka. Zo strany človeka sa ospravedlivenie prejavuje v tom, že vierou súhlasí s Božím slovom, ktoré ho pozýva na obrátenie, a láskou spolupracuje s vnuknutím Ducha Svätého, ktorý ho predchádza a ochraňuje. (KKC, 1993)

Milosť je účasť na Božom živote. Uvádza nás do intímnosti trojičného života: krstom má kresťan účasť na milosti Krista, ktorý je Hlavou svojho tela. Ako „adoptovaný syn“ môže teraz v spojení s jednorodným Synom nazývať Boha „Otcou“. Dostáva život Ducha, ktorý mu vlieva lásku a utvára Cirkev. (KKC, 1997)

28. POSVÄCUJÚCA MILOSTĚ - HLAVNÝ DAR VYKÚPENIA

„A neviete, že vaše telo je chrámom Ducha Svätého, ktorý je vo vás, ktorého máte od Boha, a že nepatríte sebe? Draho ste boli kúpení. Oslavujte teda Boha vo svojom tele.“ (1 Kor 6, 19-20)

Najväčším prejavom Božej lásky k nám je, že nás robí účastnými na svojom trojičnom živote. Bytostne sa s nami spája a dáva nám seba samého. Takto sa človek stáva novou bytosťou a žije novým životom. Tento nový život v nás spôsobuje a naplňuje zvláštny Boží dar, ktorý voláme POSVÄCUJÚCA MILOSTĚ.

Posväcujúca milosť je Boží život v nás. Je prítomnosť Ducha Svätého v našej duši. Keď ju máme, sme živým Božím príbytkom - chrámom Ducha Svätého. Milosť posväcujúca nám umožňuje mať účasť na živote Najsvätejšej Trojice. Zapája nás do vnútorného života v Bohu a na výmene lásky medzi Otcou, Synom a Duchom Svätým. Vnútorne nás s Bohom zjedno-

cuje a pripodobňuje mu. Je akoby pečaťou podobnosti s Bohom. Spoločenstvo s Najsvätejšou Trojicou je hlavné ovocie daru posväcujúcej milosti. Robí z nás

- BOŽÍCH SYNOV A DCÉRY,
- BRATOV A SESTRY KRISTA
- A CHRÁM DUCHA SVÄTÉHO.

Slovo „milosť“ vyjadruje jeden z hlavných účinkov tohto nebeského daru. Človek práve vďaka milosti je Bohu milý a páči sa mu. Preň má Boh v nás zaľúbenie. Posväcujúca milosť nás uschopňuje žiť v priateľstve s Bohom a mať s ním spoločenstvo lásky. Zároveň sa slovom „milosť“ vyjadruje, že je to nezaslúžený dar, daný zadarmo.

Výraz „posväcujúca“ vysvetľuje, že tento Boží dar vnútorne človeka posväcuje a zdokonaľuje. Ona robí z človeka svätca, z hriešnika spravodlivého človeka. Pre tento dar posväcujúcej milosti sa majú všetci kresťania, ktorí ho vlastnia, právo volať svätými.

Posväcujúcu milosť si máme ako najcennejší dar chrániť, zveľaďovať a rozmnožovať. Boží život si rozmnožujeme najviac sviatosťami, najmä svätým prijímaním a konaním dobrých skutkov. Náš život milosti v spoločenstve s Bohom ohrozuje hriech.

Posväcujúca milosť je trvalý dar (donum habituale), stála a nadprirodzená dispozícia, ktorá zdokonaľuje dušu, aby ju urobila schopnou žiť s Bohom a konať z lásky k nemu. (KKC, 2000)

„Radšej chcem zomrieť, ako zhrešiť!“ (sv. Dominik Sávio)

29. POMÁHAJÚCA MILOSŤ - BOŽIA ENERGIA

„Kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia; lebo bezo mňa nemôžete nič urobiť.“ (Jn 15, 5)

Chrániť nový život v sebe a rozvíjať ho konaním dobrých skutkov je nad ľudské sily. Človek je slabý a vo všetkom odkázaný na Božiu pomoc. Boh nás nenecháva napospas - odkázaných iba samých na seba, ale nám prichádza vo všetkom na pomoc. Dáva nám svoju zvláštnu silu, ktorou sme schopní zachovať prikázania, konať dobro, a tak si zachovať a zveľaďovať Boží život v dušiach. Túto silu, ktorou nám Pán Boh pomáha, voláme pomáhajúca milosť.

Pomáhajúca milosť je nadprirodzená Božia pomoc ku konaniu dobrých skutkov. Je to vlastne účinkovanie a pôsobenie Ducha Svätého v nás. Je to akoby Božia energia a duchovná sila, ktorou Duch Svätý pôsobí na naše schopnosti. *„Všetko môžem v tom, ktorý ma posilňuje.“ (1Tm 4,13)*

Pomáhajúca milosť:

- osvecuje rozum, aby sme poznali dobro;
- posilňuje vôľu, aby sme konali dobro a vyhýbali sa zlému;
- pohýna srdce a zapaluje ho láskou, aby sme Boha milovali a báli sa ho uraziť.

S pomáhajúcou milosťou musíme spolupracovať, len tak môžeme obsiahnuť jej dobrodenie. Výsledkom spolupráce s pomáhajúcou milosťou je nadprirodzený dobrý skutok - zásluha. Božiu pomoc získavame najmä cez sviatosti, ale môžeme si ju aj vyprosovať dôvernou modlitbou. Pán Boh svoju pomoc nikomu neodmieta. Hlavná podmienka k získaniu

Božej pomoci je vlastniť posväcujúcu milosť - Boží život v duši. Duch Svätý pôsobí len v človeku, ktorý sa mu slobodne otvára a prijíma ho.

Treba rozlišovať posväcujúcu milosť (gratia habituale), čiže trvalú dispozíciu žiť a konať podľa Božieho volania, a (aktuálne pomáhajúcej) milosti (gratiae actuales), čiže Božie zásahy tak na začiatku obrátenia, ako aj v priebehu diela posväcovania. (KKC, 2000)

Milosť je pomoc, ktorú nám dáva Boh, aby sme mohli zodpovedať nášmu povolaniu stať sa jeho adoptívnymi synmi. Uvádza nás do dôvernosti trojičného života. (KKC, 2021)

30. BOŽSKÉ ČNOSTI - VIERA, NÁDEJ A LÁSKA

„...A tak teraz zostáva viera, nádej a láska, tieto tri; no najväčšia z nich je láska.“ (1 Kor 13, 13)

Naše spoločenstvo s Bohom sa deje pomocou viery, nádeje a lásky. Sú to tri schopnosti, ktoré nám umožňujú rozvíjať Boží život a uskutočňovať uvedomené spolužitie s Bohom. Sú tiež nadprirodzenými darmi, ktoré človek dostáva vždy spolu s posväcujúcou milosťou cez sviatosť. Môže si ich aj sám upevňovať a zveľaďovať skutkami viery, nádeje a lásky. Voláme ich božské (alebo aj teologálne, vliate) čnosti.

Božské čnosti sú schopnosti žiť Božím životom. Sú to duchovné nadprirodzené schopnosti, ktorými sa Boží život v nás prejavuje navonok.

Božské čnosti sú VIERA, NÁDEJ a LÁSKA. Viera je schopnosť súhlasiť s Božím učením a žiť podľa neho. Nádej je schopnosť spoliehať sa na Božiu pomoc a túžiť po Pánu Bohu. Láska je schopnosť milovať Boha a robiť tak, ako sa páči jemu.

O božské čnosti sa máme starať a máme si ich rozmnožovať a rozvíjať sviatosťami, úkonmi a skutkami viery, nádeje a lásky. Božské čnosti si treba chrániť pred hriechom, lebo ich ničí.

Hriech umŕtvuje čnosti. Ťažkým hriechom sa vždy stráca láska. Hriechom proti nádeji strácame čnosť nádeje. Hriechom proti viere strácame čnosť viery. Keď žijeme v hriechu, sme bez lásky a viera s nádejou sú mŕtve.

Vierou veríme v Boha a všetko, čo nám zjavil a čo nám svätá Cirkev predkladá veriť. (KKC, 1842)

Nádejou túžime po večnom živote a očakávame od Boha s pevnou dôverou milosti, aby sme si ho zaslúžili. (KKC, 1843)

Láskou milujeme Boha nadovšetko a svojho blížneho z lásky k Bohu ako seba samých. Láska je „zväzkom dokonalosti“ (Kol 3, 14) a formou (vnútornou náplňou) všetkých čností. (KKC, 1844)

- **Môj Bože, verím v teba, lebo si večná Pravda.**
- **Môj Bože, dúfam v teba, lebo si nekonečné Milosrdenstvo.**
- **Môj Bože, milujem ťa, lebo si sama Dobrota a Láska.**

31. LITURGIA - PRAMEŇ A VRCHOL ŽIVOTA CIRKVI

„Milosť Pána Ježiša Krista a láska Božia i spoločenstvo Svätého Ducha nech je s vami všetkými.“ (2 Kor 13,13)

Rodina Božích detí sa pravidelne zhromažďuje okolo oltára na slávenie liturgie. V nej vyvrchoľuje náš život spoločenstva - Bohom. V nej sa stretávame s Otcom skrze Krista v Duchu Svätom a z tohto stretnutia čerpáme všetko spásanosné duchovné dobro pre život z viery. Liturgiu považujeme za veľký poklad a dar Božej lásky na zemi.

Výrazom „liturgia“ pomenúvame verejné úkony Cirkvi, ktorými oslavuje Boha a posväcuje ľudí. Sú to úkony, v ktorých účinkuje sám Ježiš Kristus a vykonáva svoj veľkňazský úrad. Liturgiu jednoducho voláme „bohoslužba“.

Vyvrcholením Kristovej kňazskej služby, ako prostredníka medzi nebom a zemou, je jeho veľkonočná obeta. Pán Ježiš sa už vo Večeradle prejavil ako Veľkňaz novej a večnej zmluvy. Pri Poslednej večeri slávil najdokonalejšiu liturgiu - Eucharistiu. V nej obetoval za nás svoje telo a krv nebeskému Otcovi.

Veľkonočné tajomstvo - smrť a zmŕtvychvstanie - je vrcholom Kristovej kňazskej služby a je aj základom slávenia každej liturgie Cirkvi. Veľkonočné tajomstvo sa slávi nielen pri svätej omši, ale aj pri udeľovaní ostatných sviatostí.

Kristus zostal prítomný medzi učeníkmi aj po svojom odchode k Otcovi. *„A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“ (Mt 28, 20)* On je v Cirkvi nielen prítomný, ale je s ňou aj nerozlučne spojený. Táto jednota Krista a Cirkvi sa uplatňuje najmä pri slávení liturgie. Každá bohoslužba je spoločný úkon Krista a Cirkvi.

Z liturgie čerpajú veriaci výživu pre život z viery a posilu k láske. Dostávajú poučenia Božieho slova, prijímajú posilu Božej milosti na plnenie každodenných povinností. Liturgia utužuje spojenie veriacich s Bohom a pomáha utvárať jednotu aj medzi veriacimi a vychováva ľudí, aby si navzájom pomáhali.

Slovo „liturgia“ v pôvodnom význame znamená „verejné dielo“, „službu v mene ľudu alebo v prospech ľudu“. V kresťanskej tradícii znamená, že Boží ľud sa zúčastňuje na „Božom diele“. Prostredníctvom liturgie Kristus, náš Vykupiteľ a Veľkňaz, pokračuje vo svojej Cirkvi, s ňou a skrze ňu v diele nášho vykúpenia. (KKC, 1069)

„Cirkev nielen pôsobí, ale sa aj vyjadruje v liturgii, žije z liturgie a čerpá z liturgie silu do života.“ (Ján Pavol II., Dominicae cenae, 13)

32. SVIATOSTI - PRAMENE BOŽEJ MILOSTI

„Z jeho plnosti sme my všetci dostali milosť za milosťou.“ (Jn 1, 16)

Ježiš Kristus ustanovil sedem sviatostí:

- KRST,
- BIRMOVANIE,
- EUCHARISTIU,
- POKÁNIE,
- POMAŽANIE CHORÝCH,
- POSVÄTNÁ VYSVIACKA,
- MANŽELSTVO.

Daroval nám ich preto, aby nám cez ne vlieval Boží život a Božiu pomoc.

Sviatosťami sa nadväzuje a udržuje naše spoločenstvo s Bohom. Sú to osobitné dary Ježišovej lásky k nám. Pomocou nich nás robí priamo účastnými na ovocí vykúpenia, ktoré nám získal smrťou a zmŕtvychvstaním. Sviatosti majú svoj základ vo veľkonočnom tajomstve Krista. Veľkonočný ráz sviatosti sa zvyrazňuje najmä tým, že sa spravidla udeľujú vo svätej omši. V sviatosťiach sa osobitne stretávame s Kristom, lebo v nich je prítomný a účinkuje on sám.

Sviatosti sú viditeľné znaky, cez ktoré nám Ježiš Kristus dáva dary svojho vykúpenia. Sú to hlavné prostriedky spásy a pramene Božej milosti. Každá sviatosť má z Kristovho ustanovenia svoj viditeľný - sviatosťný znak. Je ním aplikácia látky v sprievode slov sviatosťnej formuly. Napríklad pri krste je to voda a slová krstnej formuly.

Sviatosti rozčleňujeme na tri skupiny: sviatosti zasvätenia (krst, birmovanie a Eucharistia), sviatosti uzdravenia (pokánie a sväté pomazanie) a sviatosti služby spoločenstvu (kňazstvo a manželstvo).

Sviatosti nám dávajú: Boží život a Božiu pomoc, ktorú menujeme aj sviatosťná milosť. Ona nás uschopňuje uskutočňovať podanie, ktoré jednotlivá sviatosť kresťanovi dáva. Krst, birmovanie a kňazstvo vtlačajú do duše nezmazateľný znak.

K platnému prijatiu sviatostí je potrebné byť pokrstený, mať živú vieru a úmysel. K osožnému prijatiu sa vyžaduje disponovanosť prijímateľa (Boží život v duši, túžba po ovocí sviatosti, sústredenosť ap.). Na prijatie sviatosti sa treba dôkladne pripravovať poučením, modlitbou, prípadne pokáním.

Sviatosti sú účinné znaky milosti ustanovené Kristom a zverené Cirkvi, ktorými sa nám udeľuje Boží život. Viditeľné obrady, ktorými sa: sviatosti slávia, naznačujú a spôsobujú milosti, ktoré sú vlastné každej sviatosti. Sviatosti prinášajú ovocie v tých, ktorí ich prijímajú s potrebnými dispozíciami. Ovocie sviatosťného života je zároveň osobné i ekleziálne: pre každého veriaceho je týmto ovocím život pre Boha v Kristovi Ježišovi; pre Cirkev je to vzrast v láske a v jej poslaní vydávať svedectvo. (KKC, 1131; 1134)

33. KRST - SVIATOSŤ ZNOVUZRODENIA

„Neviete, že všetci, čo sme boli pokrstení v Kristovi Ježišovi, v jeho smrť sme boli pokrstení? Krstom sme teda s ním boli pochovaní v smrť, aby sme tak, ako bol Kristus vzkriesený z mŕtvych Otcovou slávou, aj my žili novým životom.“ (Rim 6, 3-4).

Krst je prvá a najpotrebnejšia sviatosť. Ňou sa začína naše spoločenstvo s Najsvätejšou Trojicou a život v Božom kráľovstve. Prijatie tejto sviatosti je najväčšou udalosťou v živote človeka. Krst je začiatok nového života v Kristovi.

Krst je sviatosť, v ktorej sa človek znovuzrodzuje z vody a Ducha Svätého k Božiemu životu. Touto sviatosťou sa zasväcujeme Ježišovi Kristovi do vlastníctva a do služieb. Krst je aj brána do Cirkvi a začiatok života v spoločenstve veriacich.

V sviatosťi krstu sa človek zapája do Kristovho veľkonočného tajomstva. S ním tajomne zomiera, s ním je pochovaný a s ním vstáva z mŕtvych. Od krstu už nepatríme sebe, ale Kristovi, ktorý za nás zomrel a vstal z mŕtvych.

Krst udeľuje: - odpustenie hriechov a trestov za ne; - Boží život, vliate čnosti viery, nádej a lásku a dary Ducha Svätého; - zvláštnu Božíu pomoc zachovávať krstné sľuby; - nezmazateľný znak, ktorý nás pridruhuje ku Kristovi. Preň má pokrstený hodnosť kráľovského kňazstva.

Najväčšie dobrodenie krstu je v tom, že nám umožňuje účasť na živote Najsvätejšej Trojice. Spoločenstvo s Najsvätejšou Trojicou spočíva v tom, že sme Boží synovia a dcéry, bratia a sestry Kristovi a chrám Ducha Svätého.

Pri krste sme sa stali aj Kristovými učeníkmi, členmi Cirkvi a sebe navzájom duchovnými bratmi a sestrami. Meno KREŠŤAN znamená, že patríme Kristovi a že sa mu podobáme. Náš život po krste sa menuje KREŠŤANSKÝ ŽIVOT.

Krst nás pridružil aj k novej a večnej zmluve. Vyjadrením toho je náš krstný sľub, ktorým sme Bohu povedali ÁNO a hriechu NIE. Spolu s krstom sme prijali aj záväzky a získali práva. Krstným sľubom sme sa zaviazali:

- žiť v Božej milosti a odmietat' hriech;
- konať podľa evanjelia a zachovávať prikázania;
- milovať bratov a ochotne im slúžiť;
- oslavovať Boha a verejne ho uctievať;
- nasledovať Krista a napodobňovať ho.

Krstom sme získali právo na dobrodenia Cirkvi, na lásku bližných a dedičné právo na nebo.

Krst je narodením pre nový život v Kristovi. Podľa Pánovej vôle je nevyhnutne potrebný na spásu ako sama Cirkev, do ktorej krst vovádza. (KKC, 1277)

34. BIRMOVANIE - SVIATOSŤ KREŠŤANSKEJ DOSPELOSTI

„Oni ta zašli a modlili sa za nich, aby dostali Ducha Svätého, lebo na nikoho z nich ešte nezostúpil; boli iba pokrstení v mene Pána Ježiša. Potom na nich vložili ruky a dostali Ducha Svätého.“ (Sk 8,15)

Sviatosť birmovania završuje naše zasvätenie do Krista a jeho Cirkvi a zdokonaľuje našu účasť na jej živote a poslaní. V birmovaní sa uskutočňujú osobné Turíce. Prichádza k nám osobne Duch Svätý. Tak kresťan dozrieva v dospelého a zrelého človeka viery. Posilnením Ducha Svätého sa stáva samostatným vo viere a spoluzodpovedným za Cirkev. Preto birmovanie voláme sviatosť kresťanskej dospelosti.

Birmovanie je sviatosť, ktorou sa udeľuje Duch Svätý na posilnenie viery, prijatej pri krste. Birmovanie je sviatosť, ktorou sa zasväcujeme do služieb, pracovať pre Božie kráľovstvo. Je to akoby vysviacka za laického apoštola.

Birmovanie mladému kresťanovi dáva:

- Ducha Svätého a jeho dary;
- rozmnoženie Božieho života;
- zvláštnu pomoc a posilu;
- nezmazateľný znak. Preň nemožno birmovanie opakovať. Ním sa aj zdokonaľuje hodnosť všeobecného kňazstva.

Sviatosťou birmovania sa stávame laickými apoštolmi, obrancami viery a svedkami Krista vo svete. Pobirmovaný kresťan je soľou zeme, kvasom ľudstva a svetlom sveta.

Apoštolát je práca na zveľadňovaní a rozširovaní Cirkvi. Konáme ho slovom, modlitbami a príkladom života. Keď apoštolujeme, sme živými nástrojmi Ducha Svätého, ktorý spôsobuje vzrast Božieho kráľovstva na zemi.

Birmovanie môže pokrstený prijať len po dôkladnej príprave. K platnému prijatiu sa vyžaduje viera a úmysel. K hodnému a osožnému prijatiu treba Boží život v duši, túžbu po Duchu Svätom a jeho daroch a nábožné srdce i sústredenú myseľ. Riadnym vysluhovateľom birmovania je biskup, výnimočne ho udeľuje kňaz.

Birmovanie zdokonaľuje krstnú milosť. Je to sviatosť, ktorá dáva Ducha Svätého, aby nás hlbšie zakorenil v Božom synovstve, pevnejšie včlenil do Krista, posilnil naše spojenie s Cirkvou, väčšmi nás zapojil do jej poslania a pomáhal nám vydávať svedectvo o kresťanskej viere slovom, ktoré sprevádzajú skutky. (KKC, 1316)

„Pokrstený bez birmovania sa podobá trpaslíkovi, čo ešte nenarástol.“ (sv. Klement)

35. NAJSVÄTEJŠIA EUCHARISTIA

„Ja som živý chlieb, ktorý zostúpil z neba. Kto bude jest z tohto chleba, bude žiť naveky. A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo za život sveta.“ (Jn 6, 51)

Na udržovanie a rozmnožovanie Božieho života v nás ustanovil Pán Ježiš sviatosť Eucharistie. Je v nej on sám bytostne prítomný, preto ju voláme sviatosť stálej Ježišovej prítomnosti. Ona je stredobodom nášho kresťanského života. Z Eucharistie pramení všetok život v Cirkvi a k nej má smerovať aj všetka činnosť.

Eucharistia - Oltárna sviatosť je predrahé Telo a Krv Pána Ježiša, pod spôsobmi chleba a vína. Je to naozaj dar, za ktorý treba ustavične ďakovať, ako to vyjadruje aj obsah slova „Eucharistia“.

Pán Ježiš ustanovil sviatosť Eucharistie pri Poslednej večeri, keď premenil chlieb na svoje telo a víno na svoju krv a ponúkal ich ako obetný dar za nás Otcovi. Zanechal nám ju preto, aby sa v nej ustavične obetoval, aby sa nám dával požívať ako pokrm a aby bol v nej stále medzi nami prítomný

Ježiš Kristus je v Eucharistii SKUTOČNE prítomný - nie iba názorne ako na obraze, OPRAVDIVO - nie iba myšlienkou, PODSTATNE - s celou svojou bytosťou, božstvom, telom i dušou. Nie je v Oltárnej sviatosti prítomný s vlastnosťami svojho tela.

Eucharistiu si uctieваме tak, že chodíme na svätú omšu, často prijímame Ježišovo telo a klaniame sa jej. Slávime ju ako obeť, hostinu lásky a ako adoráciu jeho svätej prítomnosti.

Sviatosť Eucharistie označujeme aj mnohými inými názvami: nebeský Chlieb, anjelský Pokrm, lámanie Chleba, sviatostný Spasiteľ, nebeská Manna a mnohé ďalšie. Krista v Eucharistii voláme Baránok Boží - Veľkonočný Baránok. Toto biblické označenie Krista hovorí, že je obetným darom za nás Otcovi a obetným pokrmom pre nás.

Eucharistia je prameň a vrchol celého kresťanského života. „Ostatné sviatosti, ako aj všetky ekleziálne služby a apoštolské diela úzko súvisia so svätou Eucharistiou a sú na ňu zamerané. Vecí najsvätejšia Eucharistia obsahuje celé duchovné dobro Cirkvi, totiž samého Krista, nášho veľkonočného Baránka.“ (KKC, 1324)

Keďže v Oltárnej sviatosti je prítomný sám Kristus, treba ho uctievať kultom adorácie. Návšteva Najsvätejšej sviatosti je „dôkazom vďačnosti, znakom lásky a povinnosťou náležitej adorácie voči Kristovi Pánovi“. (KKC, 1418)

36. SVÄTÁ OMŠA - SLÁVENIE VEĽKONOČNÉHO TAJOMSTVA

„Ved' ja som od Pána prijal, čo som vám aj odovzdal, že Pán Ježiš v tú noc, keď bol zradený, vzal chlieb, vzdával vďaky, lámal ho a povedal: „Toto je moje telo, ktoré je pre vás; toto robte na moju pamiatku.“ (1 Kor 11, 23-24)

Pán Ježiš pri Poslednej večeri premenil chlieb na svoje Telo a víno na svoju Krv a apoštolom dal moc robiť to isté na jeho pamiatku. Ustanovil tak spôsob ustavičnej obety. Pri každej svätej omši sa deje to isté, čo pri Poslednej večeri. Tak sa v Oltárnej sviatosti Ježiš obetuje a sprítomňuje veľkonočné udalosti a rozdeľuje ľuďom dary svojho vykúpenia.

Svätá omša je obeta Nového zákona, pri ktorej Ježiš sprítomňuje veľkonočnú obetu kríža a zmŕtvychvstania. Svätá omša je zároveň aj obetná hostina, lebo Kristus v nej svoje Telo a Krv dáva ako duchovný pokrm a nápoj.

Hlavným obsahom svätej omše je veľkonočné tajomstvo - Ježišova smrť a zmŕtvychvstanie. Veľkonočné tajomstvo sa pri každej svätej omši sprítomňuje, aktualizuje, oslavuje a zvestuje.

Svätá omša pozostáva z BOHOSLUŽBY SLOVA a z BOHOSLUŽBY OBETY. Pri bohoslužbe slova Kristus učí, pri bohoslužbe obety sa za nás obetuje a dáva za pokrm a nápoj. Na dobré a nábožné slávenie Eucharistie nás pripravujú úvodné obrady, z ktorých najdôležitejší je úkon kajúcnosti. V ňom si spytujeme svedomie a ľutujeme svoje hriechy. Bohoslužba slova pozostáva z čítaní Svätého písma a z homílie - výkladu Božieho slova. Završuje ju modlitba veriacich. Bohoslužba obety začína prípravou obetných darov. Pokračuje eucharistickou modlitbou a uzatvára ju úkon svätého prijímania. Vrcholom svätej omše je premenenie.

Naša účasť na svätej omši má byť živá, úctivá, úplná a užitočná. Prítomní na svätej omši nie sú diváci, ale spoluúčinkujúci. Sú spoluobetujúci a spoluobetujúci sa! Spolupráca veriacich s Kristom na obeti svätej omše je pre hodnotu všeobecného - kráľovského kňazstva.

Eucharistia je srdcom a vrcholom života Cirkvi, lebo v nej Kristus pridružuje svoju Cirkev a všetkých jej členov k svojej obete chvály a vzdávania vďaky, ktorú raz navždy priniesol na kríži svojmu Otcovi. Prostredníctvom tejto obety vylieva milosti spásy na svoje telo, ktorým je Cirkev. (KKC, 1407)

37. EUCHARISTIA - NÁŠ DUCHOVNÝ POKRM A NÁPOJ

„Ak nebudete jest telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe život.“ (Jn 6, 53)

Oltárnu sviatosť ustanovil Pán Ježiš ako pokrm a nápoj pre naše duše. Ňou nás živí a nasycuje. Jej hlavným poslaním je udržovať a rozvíjať Boží život, ktorý sme dostali pri krste.

Sväté prijímanie je požívanie Tela a Krvi Pána Ježiša. Koná sa spravidla pri svätej omši, ale môže sa sláviť aj mimo nej pre tých, čo nemohli byť na nej prítomní.

Sväté prijímanie nám hlavne rozmnožuje Boží život a dáva tieto dobrodenia. Z nich najväčšie sú tieto: - zjednocuje nás s Kristom a veriacimi; - znižuje náklonnosť k zlému; - odpúšťa všedné hriechy; - je semenom vzkriesenia k sláve; - dáva duchovnú útechu a radosť; - posilňuje nás v láske k blíždym.

Na sväté prijímanie môže ísť ten, kto má čisté srdce - bez ťažkého hriechu, zachoval eucharistický pôst (aspoň 1 hodinu nič nejest' ani nepiť okrem vody, lieky nerušia pôst) a má dobrý úmysel - pristupuje s vierou a z lásky.

Na sväté prijímanie máme ísť čím častejšie, aspoň každú nedeľu. Spravidla prijímame iba jedenkrát za deň. Dva razy v ten istý deň môžeme prijímať, keď sme druhý raz na celej svätej omši. Druhé sväté prijímanie v ten istý deň nie je pre väčšiu nábožnosť, ale pre utváranie jednoty so spoločenstvom veriacich.

Eucharistiu prijímame spravidla pod spôsobom chleba. Niekedy veriaci prijímajú pod obidvoma spôsobmi (Telo i Krv) pri slávnostnejších príležitostiach (výročie manželstva ap.) pre zvýraznenie úplnosti obetnej hostiny. Ale aj prijímaním jedného spôsobu prijímame celého Krista.

Sväté prijímanie má tri fázy: príprava, vlastné prijímanie a spolužitie s Kristom po prijímaní. Od prípravy závisí duchovný úžitok. Po prijímaní sa Kristovi venujeme a spolupracujeme s ním na diele lásky.

Sväté prijímanie Kristovho tela a jeho krvi prehlbuje zjednotenie prijímajúceho s Pánom, odpúšťa mu všedné hriechy a chráni ho pred ťažkými hriechmi. Keďže sa medzi prijímajúcim a Kristom upevňujú putá lásky, prijímanie tejto sviatosti upevňuje jednotu Cirkvi, Kristovho tajomného tela. (KKC, 1416)

Nech teda človek skúma sám seba, a tak je z toho chleba a pije z kalicha.“ (1 Kor 11,28)

38. SVIATOSŤ POKÁNIA - NÁVRAT K OTCOVI

„Prijmite Ducha Svätého. Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu ich zadržíte, budú zadržané.“ (Jn 20, 22-23)

Keď sme hriechom stratili Boží život a pretrhli spojenie s Bohom, máme možnosť návratu. Môžeme znovu získať Božiu priazeň a obnoviť priateľstvo s Bohom. Táto možnosť sa volá sviatosť pokánia. Kristus ju ustanovil po svojom zmŕtvychvstaní, keď dal apoštolom moc odpúšťať hriechy. Od nich ju vkladáním rúk prevzali biskupi a od nich kňazi. Táto

sviatosť je ustanovená na to, aby sme získali odpustenie hriechov spáchaných po krste. Na sviatostné pokánie nás uspôsobuje čnosť pokánia. Je stálym úsilím o nápravu života.

Pokánie (zmierenie) je sviatosť, v ktorej nám Ježiš odpúšťa hriechy a znovu dáva Božiu milosť. Vo sviatosti pokánia sa uskutočňuje naše zmierenie s Bohom, ktorého sme hriechmi urazili a s Cirkvou, ktorej naše hriechy ublížili. Pokánie je návrat k nebeskému Otcovi z poblúdenia hriechu.

Pokánie pozostáva z úkonov, ktorými spolupracujeme s Kristom na našom zmiernení s Bohom a Cirkvou. Je to spytovanie svedomia - skúmame, aké hriechy sme spáchali, ľútosť nad hriechmi a silné predsavzatie - odvrátenie sa od hriechov a rozhodnutie sa ich viac nedopustiť, vyznanie hriechov - vlastná spoveď, keď hovoríme hriechy kňazovi (sme povinní povedať všetky ťažké hriechy aj podľa druhu, aj podľa počtu) a zadost'učinenie - vykonávanie pokánia (pokuty), ktoré kňaz pri spovedi uložil. Kajúcemu a dobre disponovanému hriešnikovi kňaz udeľuje rozhrešenie. Ním nám kňaz v mene Krista odpúšťa hriechy. Slová kňazského rozhrešenia prezrádzajú, že pokánie je veľkonočná sviatosť. Odpustenie je ovocím Kristovej smrti a zmŕtvychvstania.

Najdôležitejšie v pokání je ľútosť na hriechmi. Ľútosť je bolesť duše nad spáchanými hriechmi. Dokonalá ľútosť je vtedy, keď nás trápi, že sme urazili Boha, ktorého sme mali milovať. Odpúšťa hriechy hneď, ako ľutujeme, rozhrešenie potom rozmnožuje Božiu milosť. Menej dokonalá je ľútosť, ak ľutujeme, že sme zapríčinili zlo, stratili alebo a zaslúžili si peкло. Pokánie slúži na odpustenie hriechov, na rozmnoženie Božieho života a na duchovné vedenie a postupné uzdravovanie sa z hriešnosti.

„Individuálna a úplná spoveďa rozhrešenie ostávajú jediným riadnym spôsobom, ktorým sa veriaci zmierujú s Bohom a s Cirkvou, ak od takej spovede neoslobodzuje fyzická alebo morálna nemožnosť.“ (KKC, 1484)

39. SVÄTÉ POMAZANIE - SVIATOSŤ POSILY A ÚĽAVY CHORÝM

„Je niekto z vás chorý? Nech si zavolá starších Cirkvi; a nech sa nad ním modlia a mažu ho olejom v Pánovom mene. Modlitba s vierou uzdraví chorého a Pán mu uľaví; a ak sa dopustil hriechov, odpustia sa mu.“ (Jak 5, 14-15)

Ježiš ustanovil sviatosť pomazania chorých, aby mohol stále pomáhať chorým a trpiacim. Chorí majú v tejto sviatosti otvorený prameň úľavy a posily v svojich trápeniach. Pomocou tejto sviatosti sa chorí pridružujú k Ježišovmu utrpeniu a tak posväcujú svoje bolesti a premieňajú ich na výkupiteľské utrpenie.

Pomazanie chorých je sviatosť, ktorou Ježiš chorým udeľuje zdravie duše, niekedy aj tela. Sväté pomazanie je sviatosť úľavy a posily pre chorých.

Kristus chorému človeku vo svätom pomazaní dáva tieto dobrodenia pre dušu i pre telo: - rozmnožuje Boží život; - udeľuje zvláštnu Božiu pomoc znášať utrpenie a prekonávať pokušenie Zlého; - uľavuje v bolesti; - posilňuje v slabostiach; - posväcuje ľudské utrpenie, aby sa stalo výkupným utrpením.

Sväté pomazanie môže prijať človek, ktorý má vážnu chorobu, živú vieru a čisté srdce. Preto spravidla pred prijatím tejto sviatosti treba prijať sviatosť pokánia. Keď sa už človek nemôže spovedať (bezvedomie), pomazanie odpúšťa aj ťažké hriechy.

Za vážnu chorobu sa považuje také ochorenie, z ktorého môže hroziť úmrtie. Pomazanie možno prijať aj viac ráz, keď sa zhorší choroba, alebo keď upadne človek do novej choroby.

Pomazania sa netreba báť, je útechou a pomocou pre chorých, lebo zachraňuje duševný i telesný život.

Pomazanie chorých sa vysluhuje pomazaním chorého svätým olejom na čele a na dlaniach oboch rúk. Môže sa vysluhovať počas svätej omše pre zvýraznenie spätosti tejto sviatosti s veľko-nočným tajomstvom Krista. Najčastejšie sa udeľuje v dome chorého alebo v nemocnici.

Sväté pomazanie nás vychováva k láske voči chorým a trpiacim. V chorých vidíme tvár trpiaceho Krista a ochotne im slúžime.

Sviatosť pomazania chorých má za cieľ udeliť osobitnú milosť kresťanovi, ktorý prežíva ťažkosti spojené so stavom ťažkej choroby alebo staroby. (KKC, 1527)

„Teraz sa radujem v utrpeniach pre vás a na vlastnom tele dopĺňam to, čo chýba Kristovmu utrpeniu pre jeho telo, ktorým je Cirkev.“ (Kol 1, 24)

40. POSVÄTNÁ VYSVIACKA - SVIATOSŤ KŇAZSTVA

„Pod'te za mnou a urobím z vás rybárov ľudí.“ (Mt 4,19)

Ježiš Kristus je pravý a večný kňaz. Vykonáva kňazský úrad a poslanie. Je prostredníkom medzi Bohom a ľuďmi. Aby mohol nepretržite pokračovať v svojej kňazskej službe aj po odchode do neba, ustanovil sviatosť kňazstva. Ňou prepožičiava svoju kňazskú moc kňazom. Pomocou nich ako živých nástrojov je prítomný v Cirkvi a stále pokračuje v kňazskom poslaní.

Kňazstvo je sviatosť, ktorou Ježiš udeľuje svoju kňazskú moc a dáva potrebnú milosť k tomuto úradu. Kňazstvo je prostrednícka služba medzi Bohom a ľuďmi. Je to služba na poučovanie a posväcovanie ľudí v Cirkvi.

Kňazom sa môže stať iba muž, ktorého Boh povoláva k tejto posvätnnej službe. Príprava na kňazstvo sa uskutočňuje štúdiom posvätnnej teológie a výchovou v kňazskom seminári. Je spoločnou starosťou celej Cirkvi. Za kňazské povolania sa pravidelne modlíme a napomáhame ich rozvoj.

Sviatosť kňazstva udeľuje biskup vkladáním rúk a modlitbou pri kňazskej vysviacke. Sviatosť kňazstva udeľuje kňazskú moc, Božiu milosť a nezmazateľný znak, ktorý spôsobuje, že kňaz je kňazom naveky. Z Kristovho ustanovenia sú tri stupne kňazstva: biskup, kňaz a diakon. Biskup má plnosť kňazskej moci. Je nástupcom apoštolov. Kňaz je spolupracovník biskupa a jeho sprítomňovateľ medzi veriacimi. Diakoni sú pomocníci biskupa a kňazov.

Poslaním kňaza je: - hlásať evanjelium; - prinášať obeť svätej omše; - vysluhovať sviatosti; - modliť sa za ľudí a požehnávať ich. Kňaz je sprítomňovateľom Krista a jeho zástupcom na zemi. Je všetkým pre všetkých.

Služobné kňazstvo sa podstatne líši od spoločného kňazstva veriacich, lebo udeľuje posvätnú moc na službu veriacim. Vysvätení služobníci vykonávajú svoju službu Božiemu ľudu vyučovaním, Božím kultom a pastorálnou správou. (KKC, 1592)

„Sami veriaci nech si zas uvedomujú svoju podlžnosť voči svojim kňazom, a preto nech im preukazujú detinskú lásku ako svojim duchovným pastierom a ocom.“ (PO, 9)

„Kto vás počúva, mňa počúva, a kto vami pohŕda, mnou pohŕda. Kto však pohŕda mnou, pohŕda tým, ktorý ma poslal.“ (Lk 10, 16)

41. SVIATOSŤ MANŽELSTVA

„Preto muž zanechá otca i matku a pripúta sa k svojej manželke a budú dvaja v jednom tele. Toto tajomstvo je veľké; ja hovorím o Kristovi a Cirkvi.“ (Ef 5, 31 -32)

Manželstvo Pán Boh ustanovil už v raji na rozmnoženie ľudského pokolenia. Ježiš Kristus svojím veľkonočným tajomstvom túto ustanovizeň povýšil na sviatosť. Tak sa sviatosť manželstva stala zdrojom stálej Božej pomoci a posväcovania rodiny.

Manželstvo je sviatosť, v ktorej muž a žena vytvárajú nerozlučný zväzok a dostávajú milosť k rodičovskému poslaniu. Sviatostným znakom manželstva je sviatostná zmluva, ktorou sa manželia dávajú jeden druhému a spolu zasväcujú Kristovi. Manželstvo je sviatosť služby lásky na rozmnožovanie ľudského pokolenia a zveľadenie Božieho kráľovstva na zemi.

Sviatosť manželstva dáva rozmnoženie Božieho života, stálu Božiu pomoc a oprávnenie manželský život. Manželia sa touto sviatosťou stávajú spolupracovníkmi nebeského Otca na diele stvorenia, Ježiša Krista na diele vykúpenia a Ducha Svätého na diele posvätenia seba a sveta. Sviatostný rozmer manželstva je najmä v stálej prítomnosti Krista v ich živote, aby im pomáhal plniť poslanie.

Manželia touto sviatosťou na seba prijímajú tieto záväzky: žiť vo vzájomnej láske a vernosti, mať deti a kresťansky ich vychovávať. Sviatostné manželstvo je sväté a nerozlučiteľné.

Sviatosť manželstva môžu prijať pokrstení: ak majú živú vieru, sú ochotní plniť manželské a rodičovské poslanie a niet medzi nimi manželskej prekážky. Manželská prekážka je právna nespôsobilosť uzavrieť manželstvo (blízke pokrvstvo, zdravotný stav, iné vyznanie ap.). Snúbenci sa na prijatie manželstva dôkladne pripravujú: poučením vo viere, modlitbami a sebvýchovou pre službu lásky.

Sviatosť manželstva je znakom spojenia Krista a Cirkvi. Dáva manželom milosť milovať sa láskou, akou Kristus miloval svoju Cirkev; takto milosť sviatosti zdokonaľuje ľudskú lásku manželov, posilňuje ich nerozlučiteľnú jednotu a posväcuje ich na ceste do večného života. (KKC, 1661)

Nové manželstvo rozvedených, kým žije legitímny manželský partner, porušuje Boží plán a zákon, ako ich učil Kristus. Rozvedení, ktorí uzavreli nový zväzok, nie sú odlúčení od Cirkvi, ale nemôžu prijímať Eucharistiu. Majú viesť svoj kresťanský život najmä tým, že vychovávajú svoje deti vo viere. (KKC, 1665)

42. KREŠŤANSKÁ RODINA - CIRKEV V DOME

„Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi.“ (Mt 18, 20)

Zo sviatostného manželstva sa rodí kresťanská rodina. Rodina je malé spoločenstvo osôb, ktoré sa vzájomne milujú a žijú jedna pre druhú. Vzťahy medzi členmi rodiny sú osobnými vzťahmi, platí to aj o vzťahu muža a ženy ako manželov, aj o vzťahu rodičov k dieťaťu, aj dieťaťu k rodičom.

Rodina dostala od Boha štyri základné funkcie:

- UTVÁRANIE OSOBNÉHO SPOLOČENSTVA,
- SLUŽBA ŽIVOTU,
- ÚČASŤ NA ŽIVOTE A POSLANÍ CIRKVI
- A ÚČASŤ NA ROZVOJI SPOLOČNOSTI.

Kresťanská rodina sa oprávnenne považuje za domácu Cirkev. Je malým spoločenstvom viery, nádeje a lásky. Hlavným dôvodom, pre ktorý považujeme rodinu za malú cirkev je to, že je v nej prítomný a pôsobí Ježiš Kristus.

Účasť rodiny na živote Cirkvi sa uskutočňuje v dvoch smeroch. Najprv smerom dovnútra rodiny vzájomným sebaoposväcovaním sa jednotlivých členov rodiny, vydávaním svedectva, spoločnou modlitbou a rodinnou evanjelizáciou a katechézou.

Smerom navonok účasť rodiny na živote Cirkvi znamená mať účasť na živote farnosti, na jej liturgickom živote, na katechéze a evanjelizácii a na apoštolských dielach, ktoré sa vo farnosti nachádzajú.

Medzi najväčšie dobrodenia rodiny patrí domov. Domov v rodine je skúsenosť z lásky. Vzájomná láska členov domácností je podstatou domova. Domov je láska, dôvera, priateľské porozumenie, ale aj veľkodušné odpúšťanie. Domov je mať istotu v druhých; je morálna opora v kríze; je to srdečnosť a prítulnosť osôb. Domov má meno aj pokoj, ktorý sa rodí z lásky, z prítomnosti milovanej osoby, predovšetkým z prítomnosti Božej lásky v nás a medzi nami.

Kresťanská rodina je miesto, kde deti dostávajú prvé ohlasovanie viery. Preto sa rodina právom volá „domáca cirkev“, spoločenstvo milosti a modlitby, škola ľudských čností a kresťanskej lásky. (KKC, 1666)

V rodine sa veľmi jasne uplatňuje aj krstné kňazstvo otca, matky, detí a všetkých členov rodiny „prijímaním sviatostí, modlitbou a vzdávaním vďaky, svedectvom svätého života, sebazapieraním a činorodou láskou“. Rodina je tak prvou školou kresťanského života a „školou plnšej ľudskosti“. Tu sa človek učí trpezlivosti a radosti z práce, bratskej láske, veľkodušnému a opätovnému odpúšťaniu a najmä uctievaniu Boha modlitbou a obetou svojho života. (KKC, 1657)

43. SVÄTENINY - „MALÉ SVIATOSTI“

„Potom ich vyviedol von až k Betánii, zdvihol ruky a požehnal ich.“ (Lk 24, 50)

Okrem sviatostí nám Cirkev vyprosuje a udeľuje mnohé duchovné dobrodenia pomocou úkonov, ktoré voláme sväteniny.

Sú to poväčšine požehnanie, ktoré udeľuje ľuďom, alebo veciam, aby slúžili duchovnému dobru veriacich. Menujeme ich aj „malými sviatostami“.

Sväteniny sú posvätné znaky ustanovené Cirkvou, ktorými vyprosuje duchovné dobrá a Božiu pomoc.

Sväteniny poznáme dvojakého typu: žehnanie a svätenie. Žehnanie sú úkony, ktorými Cirkev vyprosuje Božie požehnanie ľuďom (kňazské požehnanie, popolec, svätoblažejské požehnanie, kropenie svätenou vodou a iné). Svätenia sú úkony, ktorými sa zasväcuje vec alebo osoba Božej službe (kostol, cintorín, dom, rehoľné sľuby ap.).

Sväteninami rozumieme aj posvätné predmety určené k Božej službe (ruženec, modlitebná kniha, kalich, omšové rúcha, kríž ap.).

Sväteniny vymáhajú Božie požehnanie a pomoc pre ľudí dávajú vnútornú hodnotu veciam určeným na Božiu službu. Posvätené predmety máme mať vo veľkej úcte, užívať ich len na to, na čo boli určené a využívať ich na dobrodenie pre duchovné potreby.

„Svätá matka Cirkev ustanovila aj sväteniny. Sú to posvätné znaky, ktorými sa, určitým napodobnením sviatostí, naznačujú a na orodovanie Cirkvi dosahujú najmä duchovné účinky. Sväteniny pripravujú ľudí na prijatie hlavného účinku sviatostí a posväcujú rozličné okolnosti života.“ (KKC, 1667)

Medzi sväteniny patria predovšetkým požehnanie (osôb, jedla, predmetov, miest). Každé požehnanie je oslavou Boha a prosbou o jeho dary. Kresťania sú v Kristovi požehnaní Bohom Otcom „všetkým nebeským duchovným požehnaním“ (Ef 1, 3). Preto Cirkev udeľuje požehnanie, vzývajúc Ježišovo meno, pričom zvyčajne robí svätý znak Kristovho kríža. (KKC, 1671)

Kresťanský život sa okrem liturgie živí rozmanitými formami ľudovej nábožnosti, zakorenenými v rozličných kultúrach. Cirkev podporuje formy ľudovej nábožnosti, ktoré vyjadrujú evanjeliové cítenie i ľudskú múdrosť a obohacujú kresťanský život, ale zároveň sa stará o to, aby ich osvecovala svetlom viery. (KKC, 1679)

44. POHREB - POSLEDNÁ VEĽKÁ NOC KREŠTĀNA

„Nechceme, bratia, aby ste nevedeli, ako je to so zosnulými, aby ste sa nezarmucovali ako ostatní, čo nemajú nádej. Lebo ak veríme, že Ježiš zomrel a vstal z mŕtvych, tak Boh aj tých, čo zosnuli, skrze Ježiša privedie s ním.“ (1 Sol 4, 13-14)

Každého človeka bez výnimky čaká neodvratný údel smrti. Smrť je pre všetkých veľké tajomstvo. Viera nás učí, že je to dôsledok dedičného hriechu. Neznamená však koniec ľudského života, len jeho premenu. Je prechodom z času do večnosti.

Pripravenosť na smrť je našou najväčšou zodpovednosťou. Preto dbáme o to, aby sme boli stále zjednotení s Kristom a mali čisté svedomie. Kto by zomrel v ťažkom hriechu, je naveky zatratený. Hoci je smrť spojená s bolesťou a útrapami, pozeráme na ňu s nádejou. Po dočasnom odlúčení sa telo s dušou opäť spoja. To bude naše zmŕtvychvstanie. Nádej na vzkriesenie nám pomáha ísť v ústrety smrti bez strachu a pripravovať sa na ňu.

Mŕtve telo človeka máme v posvätnej úcte. Ved' bolo chrámom Ducha Svätého. Bolo posvätené jeho prítomnosťou a je určené na vzkriesenie. Túto istú nádej v budúce vzkriesenie vyjadruje aj kresťanský spôsob pochovávania našich zosnulých. Pochovávanie do zeme znázorňuje siatie zrna do pôdy. Ako zrno vzklíči, tak aj telo raz vstane pri vzkriesení. Vo veľkých mestách je dovolené mŕtvych spaľovať pre nedostatok miesta na pochovávanie.

Liturgia pohrebu je zostavená tak, aby zvýrazňovala kresťanskú nádej, ale aj prejav milosrdnej lásky voči zosnulému. Má sa podľa možnosti sláviť so svätou omšou. Tak sa plnšie zvýrazňuje spätosť tajomstva ľudskej smrti a kresťanskej nádeje s veľkonočným tajomstvom - s Kristovou smrťou a zmŕtvychvstaním.

Riadny kresťanský pohreb sa slávi len vtedy, keď zosnulý žil primeraným kresťanským životom. Účasťou na pohrebe uskutočňujeme nádej na vzkriesenie a prejavujeme milosrdnú lásku zosnulému a jeho príbuzným.

Cintorín je posvätné miesto posledného odpočinku zosnulých. Tu čakajú na svoje vzkriesenie a oslávenie. Vieru v budúce vzkriesenie vyznávame aj starosťou o hroby zosnulých a návštevami cintorína, kde sa modlíme za nich.

Kresťanský zmysel smrti sa stáva zjavným vo svetle veľkonočného tajomstva Kristovej smrti a zmŕtvychvstania, v ktorom spočíva naša jediná nádej. Kresťan, ktorý umiera v Kristovi Ježišovi, sa vzdialil z tela a býva u Pána. (Pórov. 2 Kor 5, 8), (KKC, 1681)

45. LITURGICKÝ ROK - SLÁVENIE KRISTOVHO TAJOMSTVA

„Poslal ma oznámiť zajatým, že budú prepustení, a slepým, že budú vidieť; utláčaných prepustiť na slobodu a ohlásiť Pánov milostivý rok.“ (Lk 4, 18-19)

V liturgii sa sprítomňuje a oživuje celé vykupiteľské dielo Pána Ježiša. Toto slávenie diela vykúpenia sa uskutočňuje v priebehu liturgického roka. Liturgický rok je časový okruh, v ktorom si Cirkev spomína a sprítomňuje tajomstvá Kristovho života, aby z nich mohli ľudia čerpať dary vykúpenia.

Cirkev nám postupne predkladá celé Kristovo tajomstvo od vtelenia a narodenia až po zmŕtvychvstanie a nanebovstúpenie, po Turíce a po očakávanie blaženej nádeje a príchodu Pána.

Liturgický rok sa delí na päť období: Adventné, Vianočné, Pôstne, Veľkonočné a Cezročné obdobie. Liturgický rok sa začína Adventom. Je to obdobie radostného očakávania Pánovho príchodu a zároveň aj čas prípravy na Vianoce. Vo Vianočnom období prežívame radosť z Ježišovho narodenia. Pôstne obdobie je príprava na veľkonočné sviatky. Od nedele zmŕtvychvstania až po slávnosť Turíc prežívame Veľkonočné obdobie. Potom nasleduje Cezročné obdobie, v ktorom sa slávi Kristovo tajomstvo v jeho úplnosti. Liturgický rok ozdobujú sviatky Panny Márie a spomienky svätých mučeníkov a vyznávačov.

Najväčším sviatkom liturgického roka je Veľkonočná nedeľa. Voláme ju aj matka nediel. Je oslavou Kristovho zmŕtvychvstania. Veľkonočné tajomstvo našej viery je stredobodom a prameňom celého kresťanského života. Na pamiatku zmŕtvychvstania slávi Cirkev vždy prvý deň v týždni ako veľký sviatok. Tento sviatok sa nazýva nedeľa alebo deň Pána. Každá nedeľa je akoby Veľkou nocou týždňa.

Slávenie Kristovho tajomstva v liturgickom roku sa uskutočňuje najmä svätou omšou a liturgiou hodín na posvätenie času.

Keď Cirkev slávi Kristovo tajomstvo, v jej modlitbe sa stále vracia slovo „dnes“ ako ozvena modlitby, ktorú ju naučil jej Pán, a ozvena výzvy Ducha Svätého. Toto „dnes“ živého Boha, do ktorého je človek povolaný vstúpiť, je „hodina“ Ježišovej Veľkej noci, ktorá sa tiahne celými dejinami a usmerňuje ich. (KKC, 1165)

Liturgický rok je rozvinutím rozličných aspektov jediného veľkonočného tajomstva. (KKC, 1171)

46. ČAS PRE MILOŠŤ - CHRONOS PRE KAIROS

„Dávajte si teda veľký pozor, ako máte žiť: nie ako nemúdri, ale ako múdri. Využívajte čas, lebo dni sú zlé. Preto nebuďte nerozumní, ale pochopte, čo je Pánova vôľa.“ (Ef 5, 15-17)

Posvätenie času je jedna z najväčších a najdôležitejších úloh kresťana v pozemskom živote. Každý deň života posväcujeme najmä MODLITBOU a PRÁCOU. Posväcovanie času je úsilie o získavanie milosti a spolupráca s ňou. Úloha posvätenia času obsahuje vlastne tri aktivity: naplnenie času dobrom, premenenie času na obetu a spojenie času s večnosťou.

Prvou zložkou konsekrácie - posvätenia času je ROBIŤ DOBRO. Keď konáme dobro akéhokoľvek typu a druhu, naplňujeme čas, posväcujeme ho. Bežne to zvykneme povedať, že ho dobre využívame. Lepšie to porozumieme na kontraste, ak to porovnáme s opakom posvätenia, t. j. so znesvätením času. Znesvätenie času, alebo aj zlé využitie, je konanie zla, zneužitie času na hriechnú činnosť. Vtedy vlastne človek žije záporne, podniká, čo je proti samému trvaníu. Mravné zlo je vždy sebazničujúce počínanie, ktoré sa spravidla prejavuje násilným skracovaním života, alebo totálnym útokom proti životu. Ak sme teda povolaní k úlohe posvätiť náš čas znamená to, že ho máme zo všetkých síl naplňovať dobrom a láskou.

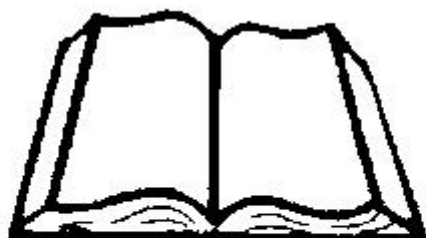
Druhou zložkou posväcovania času je premieňať naše hodiny a dni na OBETNÝ DAR BOHU. Naplňovanie času dobrom je náročná úloha. Stojí veľa síl a námahy, je nevyhnutne späté s odriekaním a žertvou. V tomto zmysle môžeme povedať, že čas venovaný dobru, daný k dispozícii Bohu i ľuďom, je najväčšia hodnota, ktorú môžeme vytvoriť. Čím viac času venujeme Bohu, či už je to modlitba, konanie skutkov milosrdenstva, účasť na bohoslužbách, či vyčerpávajúca a svedomitá práca, tým ten obetný dar je väčší, kvalitnejší, Bohu milší, lebo tým viac odumierame sebe a žijeme Bohu. Premenu času na obetu sa vlastne stále hlbšie ponárame do Kristovho veľkonočného tajomstva a prežívame ho. Našu prítomnosť spájame s jeho hodinou.

Treťou zložkou posvätenia času je spájať náš terajší čas, naše hodiny a dni s VEČNOSŤOU. Večnosť začína už teraz, v prítomnej hodine, v prítomných dňoch. To je vtedy, keď už tu a teraz prežívame, čo budeme robiť celú večnosť - to je naše spoločenstvo s Najsvätejšou Trojicou. Oslavovaním a zvelebovaním Otca, Syna a Ducha Svätého,

komunikáciou lásky s nimi sa večnosť sprítomňuje v našom čase a z nášho času sa stáva súčasťou večnosti.

„Už nežijem ja, ale žije vo mne Kristus.“ (Gal 2,20)

III. PRAVIDLÁ ŽIVOTA

47. PRIKÁZANIE LÁSKY

„Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou myslou! Toto je najväčšie a prvé prikázanie. Druhé mu je podobné: Milovať budeš svojho bližneho ako seba samého!“ (Mt 22, 37-39)

Každý človek je stvorený z lásky a pre lásku. Toto najpôvodnejšie povolanie človeka k láske vyjadruje prikázanie lásky k Bohu i ku každému človeku, je to hlavné pravidlo ľudského života na zemi.

Láska je zmyslom a náplňou ľudského života. Žiaden človek nemôže žiť bez lásky, potrebuje milovať a byť milovaným. Bez lásky je ľudský život chudobný a prázdny, je to iba živorenie.

Prikázanie lásky obsahuje pre nás tri životné úlohy:

- lásku k Bohu,
- lásku k bližnemu
- a lásku k sebe samému.

Láska k Bohu je prvá úloha človeka. Máme ho milovať „... z celého srdca, z celej mysle, z celej duše a zo všetkej sily“. To znamená, že ho máme radšej ako všetko na svete. Viac ako rodičov, priateľov, deti, príbuzných alebo iných nám milých ľudí. Boha milujeme viac ako seba samých. Milujeme ho pre neho samého, preto, že je dobrý a lásky najhodnejší.

Láska k bližnemu spočíva v tom, že sa usilujeme pomáhať ľuďom pri zaistovaní toho, čo potrebujú, aby sa mali dobre a boli dobrí. Z lásky k bližnemu nemožno vylúčiť žiadneho človeka. Človek je hodný úcty a lásky preto, že je Božím obrazom, že ho miluje Boh a Kristus za každého zomrel. Pán Ježiš nás pobáda milovať aj nepriateľov a tých, ktorí nám robia zle.

Láska k sebe spočíva v tom, že sa staráme o všetky spravodlivé potreby pre náš terajší časný život a usilujeme sa zabezpečiť si aj spásu. Človek nesmie pohŕdať sebou samým, ale mať sa v úcte, rešpektovať svoju vlastnú dôstojnosť a urobiť všetko preto, aby dosiahol opravdivé šťastie. Neusporiadaná láska k sebe samému je egoizmus - sebecko, proti ktorému treba ustavične bojovať a premáhať ho.

Desatoro (Dekalóg) sa má vysvetľovať vo svetle tohto dvojitého a jediného prikázania lásky, ktorá je plnosťou Zákona. (KKC, 2055)

„Lebo láska k Bohu spočíva v tom, že zachováваме jeho prikázania. A jeho prikázania nie sú ťažké.“ (1 Jn 5, 3)

48. DESAŤ BOŽÍCH PRIKÁZANÍ

„Učiteľ, čo dobré mám robiť, aby som mal večný život? Ak chceš vojsť do života, zachovávaj prikázania!“ (Mt 19, 16-17)

Boh nám prejavil veľkú lásku aj tým, že nám daroval desať Božích prikázaní. Považujeme ich za veľký dar, ktorý nám ukazuje cestu k nemu. Sú to pre nás oporné body na našej ceste k Otcovi. V poznaní zachovávaní Božích zákonov spočíva celý náš život v spoločenstve s Bohom.

Desať Božích prikázaní (Dekalóg) zjavil Boh Mojžišovi na vrchu Sinaj. Sú súčasťou Zmluvy, ktorú Boh uzavrel s vyvoleným národom. Mojžiš ich dostal na dvoch kamenných tabuliach. Písmo hovorí, že ich Boh napísal „svojím prstom“ (Ex 31,18), čo znamená, že ich autorom je Boh sám. „Boží prst“ vyjadruje symboliku Ducha Svätého. Desatoro je z vnuknutia Ducha Svätého vyjadrená Božia vôľa, napísaná na tabule z kameňa, čo symbolizuje ich trvácnosť a stálu platnosť.

Na dvoch kamenných tabuliach dostal Mojžiš týchto desať Božích prikázaní:

- **Ja som Pán, tvoj Boh! Nebudeš mať okrem mňa iných bohov, ktorým by si sa klaňal.**
- **Nevezmeš Božie meno nadarmo.**
- **Pamätaj, že máš svätit' sviatočné dni.**
- **Cti svojho otca a svoju matku.**
- **Nezabiješ.**
- **Nezosmilníš.**
- **Nepokradneš.**
- **Nebudeš krivo svedčiť' proti svojmu blížnemu.**
- **Nebudeš žiadostivo túžiť' po manželke svojho blížneho.**
- **Nebudeš túžiť' po majetku svojho blížneho.**

Dekalóg tvorí hlavnú os mravného poriadku človeka. Je zjavením toho MRAVNÉHO ZÁKONA, ktorý Boh vpísal do srdca každého človeka. Mravnosť je základná vlastnosť ľudskej osoby a patrí k prirodzenosti človeka. Ľudské konanie má mravný rozmer, ak človek koná slobodne a s užívaním rozumu. Za všetko, čo robí ako osoba, nesie zodpovednosť. Mravne dobré je to, čo sa zhoduje s mravnou normou. Čo človek urobí v rozpore s mravným zákonom, je mravne zlé - nemravné (hriešne). Toho, kto koná podľa mravného zákona, označujeme za mravného (dobrého) človeka.

Mravný zákon, ktorý pochádza od Boha, viaže každého človeka bez výnimky. Tí, čo ešte nepoznajú zjavené Božie prikázania, majú mravný zákon vpísaný vo svojom srdci, to je svedomie. Umožňuje im, aby mali úctu k Bohu, k ľudským osobám i pravým hodnotám a aby zachovávali spravodlivosť, ktorá je minimum lásky. Viera nám umožňuje lepšie poznať zjavený mravný zákon v prikázaní lásky a v ostatných Božích prikázaniach.

Desať Božích prikázaní súvisí s prikázaním lásky. Boh nám v nich upresňuje prikázanie lásky. Je v nich vyjadrená Božia vôľa o tom, ako sa máme správať k Bohu, k sebe a k ľuďom a aké si máme k nim vytvoriť vzťahy. Desatoro nesmieme chápať ako Božie zákazy, ale skôr ako návod uskutočňovať dobro, ktorým konkrétne prejavujeme lásku k Bohu a k blížnym.

Desatoro obsahuje prikázanie lásky rozvedené na jednotlivé životné okolnosti a situácie. V prvom až tretom prikázaní je dôraz na lásku k Bohu (ja a Boh). Štvrté až desiate prikázanie hovorí o našom vzťahu k blížnym (ja a blízny).

Boh nám dal desať Božích prikázaní preto, aby nám pomáhal splniť prikázanie lásky a viedol nás do neba.

Niekedy majú ľudia pokušenie dávať desať Božích prikázaní do protirečenia s ľudskou slobodou. „Zákazy“ a „prikazy“ vraj obmedzujú slobodu človeka. Boh je darca slobody práve tak, ako je darcom aj prikázaní. Nechce, ani nemôže nimi obmedzovať našu slobodu, ale naopak, pomáha našej slobode oslabenej prvotným hriechom, aby sa ľahšie rozhodovala pre dobro a odmietala zlo. V prikázaniach nám Boh zjavuje, čo je dobré a čo zlé, čo nám osoží a čo je pre človeka škodlivé. Prikázania nás neobmedzujú, ale opravdivo oslobodzujú. Pomáhajú nám kvalitne žiť na zemi a vedú nás do neba.

Keď zachováme Desatoro, robíme dobrý skutok, ktorým milujeme Boha, seba a blížneho. Poslušnosťou Božej vôle osožime seba i druhým ľuďom. Ak nesplníme prikázania, dopúšťame sa hriechu, ktorým urážame Boha a škodíme sebe aj iným.

„Prikázania Desatora vyjadrujú základné povinnosti človeka voči Bohu a blížnemu. Svojím prvotným obsahom sú bezpodmienečne záväzné. Vo svojej podstate sú nezmeniteľné a ich záväznosť platí vždy a všade. Nikto nemôže od nich nikoho oslobodiť. Týchto desať prikázaní vryl Boh do srdca človeka.“ (KKC, 2072)

„Ostaňte v mojej láske! Ak budete zachovávať moje prikázania, ostanete v mojej láske, ako ja zachovávam prikázania svojho Otca a ostávam v jeho láske.“ (Jn 15, 10)

„Čo nechceli ľudia čítať vo svojom srdci, bolo napísané na tabule.“ (sv. Augustín)

49. KRISTOVE BLAHOSLAVENSTVÁ - ÚSTAVNÝ ZÁKON CIRKVI

„Keď to viete, ste blahoslavení, ak podľa toho aj konáte.“ (Jn 13,17)

Boh nás stvoril pre šťastie a chce, aby sme boli večne blažení z jeho života v Najsvätejšej Trojici. Ježiš Kristus uvádza ľudí na cestu šťastia tým, že dal svoje Blahoslavenstvá. Ohlásil ich v reči na vrchu, keď učeníkov zasväcoval do tajomstva Božieho zákona. Desatoro a Blahoslavenstvá patria spolu a tvoria len jeden mravný poriadok života Božích detí.

Na Blahoslavenstvá sa treba pozerat' v dvojacom pohľade. Sú to v prvom rade Božie prisľúbenia, v ktorých je načrtnutá perspektíva človeka túžiaceho po šťastí.

Blahoslavenstvá sú aj evanjeliové pravidlá života, Kristove zákony, mravné normy, ktorých zachovávanie vedie človeka k blaženosti. Možno ich chápať aj ako evanjeliové čnosti, ktoré si majú osvojiť a ozdobiť sa nimi tí, čo chcú byť Kristovými učeníkmi.

Blahoslavenstvá považujeme za hlavné pravidlá kresťanského života. Voláme ich aj „Ústava Cirkvi“. Na nich sa buduje celý náš mravný poriadok. Všetky Blahoslavenstvá sú ozvenou prikázania lásky. Pomáhajú nám naplno rozvinúť lásku k Bohu a ku všetkým ľuďom. Ich zachovávanie nás privádza k plnej a pravej slobode Božích detí.

- **Blahoslavení chudobní v duchu, lebo ich je nebeské kráľovstvo.**
  - **Blahoslavení plačúci, lebo oni budú potešení.**
  - **Blahoslavení tichí, lebo oni budú dedičmi zeme.**
  - **Blahoslavení lační a smädní po spravodlivosti, lebo oni budú nasýtení.**
  - **Blahoslavení milosrdní, lebo oni dosiahnu milosrdenstvo.**
  - **Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha.**
  - **Blahoslavení tí, čo šíria pokoj, lebo ich budú volať Božími synmi.**
  - **Blahoslavení prenasledovaní pre spravodlivosť, lebo ich je nebeské kráľovstvo.**
- (Mt 5, 3-10)

„Blahoslavenstvá nás poučujú o poslednom celi, ku ktorému nás Boh pozýva. Je ním: Božie kráľovstvo, videnie Boha, účasť na Božej prirodzenosti, večný život, Božie synovstvo, spočinutie v Bohu.“ (KKC, 1726)

50. NAJVYŠŠÍ MRAVNÝ ZÁKON - HLAS SVEDOMIA

„... aby si mal vieru a dobré svedomie, ktoré niektorí odvrhli a stroskotali vo viere“ (1 Ti m 1,19)

Každý človek dostal od Boha schopnosť rozlišovať medzi dobrým a zlým, správne hodnotiť svoje konanie a riadiť seba samého. Túto schopnosť voláme svedomie. Hlas svedomia je najdôležitejší Boží zákon, podľa ktorého má človek žiť, rozhodovať sa a konať. Všetky Božie prikázania sa stávajú smernicami života až vtedy, keď sú obsahom svedomia a ozývajú sa v jeho hlase.

Svedomie je Boží hlas v nás, ktorý nám hovorí, čo je dobré a čo zlé. Svedomie je Boží zákon, vpísaný do ľudského srdca. Každý človek má svedomie.

O svedomie sa máme starať, aby bolo funkčné, t. j. aby nás bezpečne viedlo v mravnom konaní. Svedomie si pestujeme denným spytovaním svedomia, pravidelným poučovaním o Božích prikázaniach, duchovným vedením a sviatosťou pokánia. Naše svedomie má byť:

- **SPRÁVNE** - zhodné s Božími prikázaniami;
- **ISTÉ** - bez pochybnosti (podľa neistého nemáme konať, ale najskôr pochybnosť odstrániť);
- **ČISTÉ** - nezaťažené hriechmi a výčitkami - odstraňujeme ich ľútosťou a pokáním;
- **ZDRAVÉ** - čo pohotovo reaguje na to, čo je dobré, i na to, čo je zlé.

Choré svedomie je také, čo prestalo byť hodnoverným vodítkom mravného konania. Choroba svedomia má dve podoby: úzkostlivé a široké svedomie (škrupulózne a laxné). Úzkostlivé svedomie zveličuje chyby a aj v malých veciach vidí veľké hriechy. Laxné svedomie aj veľké hriechy považuje za malé.

Svoje svedomie je každý povinný poslúchať a riadiť sa podľa neho. Svedomie iných ľudí máme v úcte a rešpektujeme ho. Konať proti svedomiu je sebazničujúce.

„V hĺbinách svojho svedomia človek spoznáva zákon, ktorý si sám nedáva, ale ktorý je povinný poslúchať. Jeho hlas neprestajne vyzýva človeka milovať a konať dobré a chrániť sa zlého... Lebo človek má v srdci od Boha vpísaný zákon a práve v poslušnosti tomuto zákonu sa prejavuje jeho dôstojnosť. Svedomie je najtajnejším jadrom človeka, svätyňou, kde zostáva sám s Bohom, ktorého hlas sa mu ozýva vo vnútri.“ (GS, 1 6)

„Pohania, ktorí nemajú zákon, od prírody robia, čo zákon požaduje, hoci taký zákon nemajú, sami sebe sú zákonom. Tým ukazujú, že majú požiadavky zákona vpísané vo svojich srdciach, čo im dosvedčuje zároveň aj ich svedomie aj ich myšlienky, ktoré sa navzájom obviňujú alebo i bránia.“ (Rim 2, 14-15)

51. BOHU PATRÍ PRVÉ MIESTO (PRVÉ BOŽIE PRIKÁZANIE)

■ **Ja som Pán, tvoj Boh! Nebudeš mať okrem mňa iných bohov, ktorým by si sa klaňal.**

Boh je naším Pánom a Stvoriteľom. Od neho máme život a všetko, čo potrebujeme. Sme od neho úplne závislí. Stále ho potrebujeme ako rastliny slnko a vodu. Túto úplnú závislosť od Pána Boha a jeho nenahraditeľné miesto v živote človeka v nás pestuje a prehlbuje prvé Božie prikázanie.

Prvé Božie prikázanie nás vedie k tomu, aby sme uznali Boha za svojho najvyššieho Pána a Dobrodinci! a mali ho v úcte. To je vtedy, keď uznávame jeho zvrchovanosť nad nami a úplnú závislosť od neho a vzdávame mu bohopoctu.

Toto prikázanie nás vedie k tomu, aby bol Boh v našom živote vždy na prvom mieste. Nesmieme dať prednosť nikomu a ničomu. Najväčším nebezpečenstvom je, že nám Boha niekedy zablúňajú stvorenia a podnecujú nás k tomu, aby sme na neho zabudli. Hriech zabúdania na Boha menujeme sekularizmus. Dopúšťajú sa ho ľudia, ktorí žijú, ako keby ho nebolo. Tých, čo úplne popierajú jestvovanie Boha, voláme ateisti.

Úctu Bohu prejavujeme vnútorne (hnutím srdca) a navonok (úkonmi tela). Tieto dve formy úcty patria spolu a nikdy ich nemožno od seba oddeľovať. Pán Ježiš to vyjadril v slovách, že sa máme Bohu klaňať v duchu a v pravde.

Hlavné povinnosti prvého prikázania sú: veriť, dúfať, milovať, klaňať sa Bohu, modliť sa, poslúchať Cirkev, uctievať Pannu Máriu a svätých, ctiť si Bohu zasvätené osoby, miesta a veci.

Najlepší prejav verejnej oslavy Boha je svätá omša, lebo v nej oslavujeme Pána Boha skrze Krista, lebo „Skrze Krista, s Kristom a v Kristovi má Boh Otec všemohúci v jednote s Duchom svätým všetku úctu a slávu“.

Prejavovať úctu iným veciam alebo bytostiam, ktorá patrí iba Bohu, je hriech modloslužby. Znesvätenie Bohu zasvätených osôb alebo vecí je hriech svätokrádeže.

Ateizmus je hriech proti prvému prikázaniu, lebo odmieta alebo popiera jestvovanie Boha. (KKC, 2140)

52. ÚCTA K BOŽIEMU MENU (DRUHÉ BOŽIE PRIKÁZANIE)

■ **Nevezmeš Božie meno nadarmo.**

Meno sa používa na označenie osoby. Stotožňuje sa s tým, koho označuje. Tak aj rôzne Božie mená, ktorými pomenúvame Božiu bytosť, majú pre nás nesmiernu cenu a zasluhujú si úctu a lásku práve tak, ako prechováame úctu a lásku k samému Bohu. Druhé Božie prikázanie nás učí, že i sám Boh si želá, aby sme mali v bázni sväté mená, ktorými sa nám predstavil, aby sme ho nimi mohli oslovovať a prihovárať sa mu.

Jadrom tohto prikázania je úcta a láska k Božiemu menu. Úcta k Božiemu menu je výrazom našej lásky k nemu. Drahé sú nám aj mená Panny Márie a svätých. Podobne aj názvy posvätných vecí a predmetov.

Hlavné povinnosti druhého Božieho prikázania sú: Božie meno nábožne vzývať, úctivo ho vyslovovať, sľub a prísahu dodržať.

Sľub je dobrovoľné zaviazanie sa Bohu niečo dobré urobiť. Berieme pritom Božie meno za svedka. Poznáme jednoduchý (súkromný) a verejný - slávnostný sľub. Čo sme Pánu Bohu sľúbili, už nám nepatrí, preto sľub musíme dodržať. Nesplnenie sľubu je svätokrádež. Skôr, ako chceme urobiť nejaký sľub Bohu, treba sa poradiť so svedníkom!

Prísaha je vzývanie Božieho mena ako svedectva pravdy. Prisahať je dovolené len na pravdivú a dobrú vec a vtedy, keď to vyžaduje Cirkev, alebo iná vážna okolnosť (manželská prisaha, lekárska, vojenská, na súde ap.). Nikdy neprisaháme zbytočne. Ak hovoríme pravdu, budú nám ľudia veriť aj bez prisahy.

Znesvätením Božieho mena je zbytočne a neúčtivo ho vyslovovať alebo ho nevhodne vzývať na zlé. Preklínať je žičiť niekomu od Boha nešťastie alebo nejaké zlo.

Druhé prikázanie prikazuje mať v úcte Pánovo meno. Pánovo meno je sväté. (KKC, 2161)

Druhé prikázanie zakazuje akékoľvek nevhodné použitie Božieho mena. Rúhanie spočíva v používaní Božieho mena, mena Ježiša Krista, Panny Márie a svätých urážlivým spôsobom. (KKC, 2162)

53. NEDEĽA - DEŇ PÁNA

(TRETIE BOŽIE PRIKÁZANIE)

■ Pamätaj, že máš svätit' sviatočné dni.

Lásku a úctu Bohu prejavujeme aj svätením sviatočných dní, najmä nedele. Ľudia od prvopočiatku podľa Božieho želania sa v určité dni oddávali výlučne službe Bohu. Prerušili svoje práce a zhromažďovali sa k spoločnej oslave Boha. V Starom zákone bola takým dňom hlavne sobota. Volali ju aj dňom Pána, lebo sa úplne venovali Bohu. Jej miesto v Novom zákone nahradila nedeľa.

Nedeľa je preto hlavným sviatočným dňom, lebo v tento deň Pán Ježiš vstal z mŕtvych a zoslal nám Ducha Svätého. Každá nedeľa je Veľkou nocou týždňa - oslavou Ježišovej smrti a zmŕtvychvstania. Dušou nedele je veľkonočné tajomstvo.

Nedeľu považujeme za Deň svetla, lebo si pripomíname dielo Božieho stvorenia a vzdávame vďaka za všetky dary prírody. Je to deň plesania i radosti a deň viery. Prežívame ju aj ako deň Božej rodiny, ktorá sa zhromažďuje vedno na slávenie liturgie.

Tak ako nedeľu, slávime aj prikázané sviatky v liturgickom roku: Narodenie Pána, Zjavenie Pána, Nanebovstúpenie Pána, Božieho Tela a Krvi, Nepoškvrneného počatia Panny Márie, Bohorodičky, Nanebovzatia Panny Márie, sv. Petra a Pavla a Všetkých svätých.

Tretie Božie prikázanie nám ukladá tieto povinnosti: oslavovať Boha účasťou na svätej omši a nepracovať - oddýchnuť si a zveľadiť svoje sily a zachovať verejný poriadok a pokoj.

Nedeľa je ustanovená hlavne pre duchovné i telesné dobro človeka. Preto ju využívame na: - oddych a zotavenie; - prijímanie sviatostí; - náboženské vzdelávanie; - pestovanie vzájomnej lásky; - upevňovanie rodinného života; - konanie skutkov milosrdenstva.

Od splnenia povinnosti tohto prikázania nás oslobodzujú vážne okolnosti a príčiny: choroba, opatrovanie chorých, služobná povinnosť v zamestnaní, príliš veľká vzdialenosť od kostola, živelné pohromy, záchrana úrody ap.

„Nedeľa... sa má v celej Cirkvi zachovávať ako prvotný prikázaný sviatok. V nedeľu a v iné prikázané sviatky sú veriaci povinní zúčastniť sa na omši.“ (KKC, 2192)

54. RODIČIA A PREDSTAVENÍ ZASTUPUJÚ BOHA (ŠTVRTÉ BOŽIE PRIKÁZANIE)

■ **Cti svojho otca a svoju matku.**

Boh si vyvolil ľudí, aby boli jeho spolupracovníkmi a uskutočňovateľmi jeho plánov. Tak mu slúžia v stvoriteľskom diele rodičia, keď dávajú život svojmu potomstvu. Iní mu zasa slúžia tak, že sa starajú o poriadok a dobrobyt v ľudskej spoločnosti - to sú predstavení. V tomto prikázaní Boh zjavuje svoju vôľu o tom, ako sa máme k takýmto ľuďom správať a ako si majú plniť povinnosti rodičia a predstavení. Boha milujeme v rodičoch a predstavených

Štvrté Božie prikázanie nás vedie k osobitnej úcte a láske voči rodičom a predstaveným. Rodičia - otec a mama - sú nám po Bohu najbližšími ľuďmi na svete. Prostredníctvom nich sme od Boha dostali najcennejšie dary: život a vieru. Sú našimi dobrodincami a zástupcami Boha na zemi.

Aj v predstavených vidíme zástupcov Boha. Rozlišujeme duchovných a svetských predstavených. Duchovnými predstavenými sú biskupi a kňazi, ktorým Boh zveril starosť o duchovné potreby a našu spásu. Svetskí- občianski predstavení majú zasa z Božieho rozhodnutia starosť o naše pozemské dobro a časný blahobyť. Do kategórie predstavených patria aj učitelia a vychovávatelia detí a mládeže.

Štvrté Božie prikázanie nám ukladá tieto povinnosti: rodičov, duchovných predstavených, predstavených v občianskej spoločnosti, učiteľov a vychovávateľov máme uctievať, poslúchať a milovať. Úctu, ktorú preukazujeme rodičom a predstaveným, menujeme posvätná bázeň. Nie je to strach, ale rešpekt, dôvera a vďačnosť za všetko, čo pre naše dobro robia svojou službou pre dobro rodiny alebo spoločnosti. Poslušnosť nás zaväzuje v hraniciach nášho svedomia. Neposlúchame ich vtedy, keď nám kážu robiť zle, podľa zásady: „Viac treba poslúchať Boha, ako ľudí!“ Láska k rodičom a predstaveným je zasa v tom, že sa im usilujeme odvdáčiť za dobrodenia a pomáhať im, najmä postarať sa o rodičov v starobe.

Toto prikázanie zaväzuje aj rodičov a predstavených: - mať zodpovednosť za deti a podriadených; - starať sa o pozemské blaho a večnú spásu detí a podriadených; - byť deťom a podriadeným príkladom.

Podľa štvrtého prikázania Boh chcel, aby sme po ňom ctili svojich rodičov a tých, ktorých pre naše dobro obdaril autoritou. (KKC, 2248)

55. ZODPOVEDNOSŤ ZA ŽIVOT (PIATE BOŽIE PRIKÁZANIE)

■ **Nezabiješ.**

Život je úžasný dar, ktorý sme dostali od Pána Boha. Podobne aj jeho pokojný priebeh a naplňovanie - to je zdravie. Nebeský Otec, Darca všetkého života, zveril život do našej vlastnej opatery a zodpovednosti. Máme sa oň starať, vážiť si ho a podľa úmyslov Božieho

plánu si ho rozvíjať a zveľaďovať. Pri krste sme dostali do duší nový život - Boží život. Priate prikázanie nás vedie k povinnosti starať sa o dar života, tak prirodzeného - pozemského, ako aj Božieho - nebeského života, ktorý sme dostali pri krste.

Priate Božie prikázanie v nás vzbudzuje úctu, lásku a zodpovednosť za život tela i duše, lebo je veľkým Božím darom. Láska k životu a zodpovednosť zaň je prejavom našej lásky a vďačnosti Bohu za jeho dar.

Život a zdravie má nesmiernu cenu. Je to najväčšia hodnota pozemského poriadku. Život našej duše má cenu Kristovej krvi, ktorou nás oživil zo smrti hriechu.

Piate prikázanie nám ukladá tieto povinnosti: - chrániť život svoj a blížnych; - starať sa o zdravie tela; - zveľaďovať svoj duchovný život; - chrániť sa všetkého, čo škodí telu a duši.

Fyzický život a zdravie si zveľaďujeme prácou, športom, dobrou výživou a životosprávou, zdržanlivosťou, hygienou ap. Duchovný život si rozvíjame modlitbou, sebazaprením, sviatosťami, skutkami lásky ap.

Náš fyzický život ohrozujú hriechy proti zdraviu a životu, ako sú alkoholizmus, drogy, zanedbávanie starostlivosti o zdravie, hazardovanie, porušovanie dopravných a bezpečnostných predpisov, bitkárstvo, hnev ap. Človek nemá právo siahnuť si na život (samovražda), ani vyhasiť život druhému človeku.

Duchovný život najviac ohrozuje každý hriech, duchovný život blížnych ohrozuje najviac pohoršenie. Pohoršenie je každý hriech, ktorý robíme pred očami blížnych. Beda svetu pre pohoršenie!!!

Život a telesné zdravie sú vzácné dary, ktoré nám Boh zveril. Máme sa o ne rozumne starať a brať pritom do úvahy potreby iných a spoločné dobro. (KKC, 2288)

POSTOJ KATOLÍCKEJ CIRKVI K NIEKTORÝM PROBLÉMOM BIOETIKY

■ K ľudskému životu

Každý ľudský život od chvíle počatia až po smrť je posvätný, pretože ľudská osoba je chcená pre ňu samu na obraz a podobu živého a svätého Boha.

Vražda ľudskej bytosti je v závažnom rozpore s dôstojnosťou osoby a so svätosťou jej Stvoriteľa.

Zákaz vraždy neruší právo zneškodniť nespravodlivého útočníka. Oprávnená obrana je závažnou povinnosťou pre toho, kto je zodpovedný za život iných alebo za spoločné dobro. (KKC, 2321)

■ K násiliu a terorizmu

Únosy a odvedenie rukojemníkov šíria teror a hrozbami robia neprípustný nátlak na obeť. Sú morálne nedovolené. *Terorizmus* sa bez rozdielu vyhráža, zraňuje a zabíja; závažne odporuje spravodlivosti a láske. *Mučenie*, pri ktorom sa používa telesné alebo morálne násilie, aby sa vynútilo priznanie, aby sa potrestali vinníci, zastráňajú protivníci alebo ukojila nenávisť, je v rozpore s úctou k ľudskej osobe a k ľudskej dôstojnosti. Priamo chcené *amputácie, zmrzačenia alebo sterilizácie* nevinných osôb, ak nejde o lekárske indikácie prísne terapeutického povahy, sú v rozpore s morálnym zákonom. (KKC, 2297)

■ K vojne

Musíme urobiť všetko, čo je rozumne možné, aby sa vyhlo vojne, a to pre zlo a nespravodlivosť, ktoré každá vojna so sebou prináša. Cirkev sa modlí: „Od moru, hladu a vojny vyslobod' nás, Pane." (KKC, 2327)

Cirkev i ľudský rozum potvrdzujú, že počas ozbrojených konfliktov zostáva stále platný morálny zákon. Akcie, ktoré sa vedome a dobrovoľne podnikajú proti právu národov a jeho všeobecným zásadám, sú zločinmi. (KKC, 2328)

„Preteky v zbrojení sú veľmi vážnym nešťastím ľudstva a neprípustné poškodzujú chudobných.“ (KKC, 2329)

■ **K potratu**

Dieťa má už od svojho počatia právo na život. Priamy potrat, to znamená chcený ako cieľ alebo ako prostriedok, je „hanebný čin“, ktorý závažne protirečí morálnemu zákonu. Tento zločin proti ľudskému životu stíha Cirkev kanonickým trestom exkomunikácie.

Keďže s ľudským embryom sa má už od jeho počatia zaobchádzať ako s osobou, treba ho chrániť v jeho neporušiteľnosti, liečiť ho a uzdraviť, pokiaľ je to možné, ako každú inú ľudskú bytosť. (KKC, 2322; 2323)

■ **K eutanázii**

Úmyselná eutanázia je vraždou, nech by boli akékoľvek jej formy a dôvody. Je v závažnom rozpore s dôstojnosťou ľudskej osoby a s úctou k živému Bohu, jej Stvoriteľovi. (KKC, 2324)

■ **K transplantácii orgánov**

Transplantácia orgánov je v súlade s morálnym zákonom, ak telesné a psychické nebezpečenstvá a riziká, ktorým sa vystavuje darca, sú úmerné dobru, ktoré sa očakáva pre toho, komu je určená. Darovanie orgánov po smrti je šľachetný a zásluhný čin a treba k nemu povzbudzovať ako k prejavu veľkodušnej solidarity. Nie je morálne prijateľné, ak darca alebo jeho príbuzní, ktorí majú na to právo, nedali k tomu svoj výslovný súhlas. Okrem toho je morálne neprípustné priamo zapríčiniť zmrzačenie, ktoré robí človeka invalidom, alebo smrť ľudskej bytosti, aj keby sa to konalo s cieľom oddialiť smrť iných osôb. (KKC, 2296)

■ **K homosexualite**

Homosexualita označuje vzťahy medzi osobami mužského alebo ženského pohlavia, ktoré pociťujú výlučnú alebo prevládajúcu pohlavnú príťažlivosť voči osobám toho istého pohlavia. V priebehu stáročia v rozličných kultúrach nadobúda veľmi odlišné podoby. Jej psychický vznik ostáva z veľkej časti nevysvetlený. Tradícia, opierajúc sa o Sväté písmo, ktoré predstavuje homosexuálne vzťahy ako veľmi závažnú zvrátenosť, vždy hlásala, „že homosexuálne úkony sú svojou vnútornou povahou nezriadené“. Sú proti prirodzenému zákonu. Zatvárajú totiž pohlavný úkon pred darom života. Nepochádzajú z opravdivého citového a sexuálneho dopĺňania sa. V nijakom prípade ich nemožno schvaľovať. (KKC, 2357)

■ **K voľnej láske**

Voľný zväzok (voľná láska) jestvuje vtedy, keď muž a žena odmietajú dať právnú a verejnú formu vzťahu, ktorý zahŕňa v sebe sexuálnu intímnosť.

Výraz „voľný zväzok“ je zavádzajúci. Čo môže znamenať taký zväzok, v ktorom sa osoby navzájom nezaväzujú a tým dokazujú nedostatok dôvery k druhému, k sebe alebo v budúcnosť?

Výraz „voľný zväzok“ sa vzťahuje na rozličné situácie: konkubinát, odmietanie manželstva ako takého, neschopnosť zaviazat' sa dlhodobými záväzkami. Všetky tieto situácie urážajú dôstojnosť manželstva, ničia samu ideu rodiny a oslabujú zmysel pre vernosť. Sú v rozpore s morálnym zákonom: pohlavný úkon má mať miesto jedine v manželstve. Mimo neho je vždy ťažkým hriechom a vylučuje zo sviatostného prijímania. (KKC, 2390)

■ **K pornografii**

Pornografia spočíva v tom, že sa skutočné alebo predstierané pohlavné úkony oddelia od intimity partnerov, aby sa zámerne ukazovali iným osobám. Pornografia uráža čistotu, lebo znetvoruje manželský úkon, ktorý je vzájomným intímnym darovaním manželov. Ťažko uráža dôstojnosť tých, ktorí sa jej venujú (herci, obchodníci, diváci), pretože sa jeden stáva pre druhého predmetom nízkej rozkoše a nedovoleného zisku. Jedných i druhých ponára do ilúzie neskutočného sveta. Je ťažkým previnením. Občianske autority sú povinné zabrániť výrobe a rozširovaniu pornografických materiálov. (KKC, 2354)

■ **K prostitúcii**

Prostitúcia uráža dôstojnosť osoby, ktorá sa prostituuje, čím sa znižuje na predmet pohlavnej rozkoše, ktorú poskytuje. Ten, kto platí, ťažko hreší proti sebe samému: porušuje čistotu, ku ktorej ho zaväzuje jeho krst, a poškrvňuje svoje telo, chrám Ducha Svätého. Prostitúcia je spoločenskou pliagou. Zvyčajne postihuje ženy, ale aj mužov, deti alebo dospievajúcu mládež (v týchto dvoch posledných prípadoch sa hriech zdvojnásobuje pohoršením). Oddať sa prostitúcii je síce vždy ťažko hriešne, ale bieda, vydieranie a spoločenský tlak môžu zodpovednosť za vinu zmenšiť. (KKC, 2355)

■ **K rozvodu**

Rozvod je ťažkým previnením proti prirodzenému zákonu. Nárokuje si zrušiť zmluvu, ktorú manželvia slobodne uzavreli, že budú žiť spolu až do smrti. Rozvod potupuje zmluvu spásy, ktorej je sviatosťné manželstvo znakom. Uzavretie nového zväzku, aj keby ho civilný zákon uznával, ešte zväčšuje porušenie zmluvy: manželský partner, ktorý sa znovu zosobáši, sa v tomto prípade nachádza v situácii trvalého a verejného cudzoložstva. (KKC, 2384)

■ **K antikoncepcii**

Periodická zdržanlivosť a metódy regulácie plodenia založené na sebaopozorovaní a využívaní neplodných období sú v súlade s objektívnymi kritériami morálnosti. Tieto metódy rešpektujú telo manželov, napomáhajú ich vzájomnú nežnosť a podporujú výchovu k pravej slobode. Naopak, vnútorne (svojou vnútornou povahou) je zlé každé „konanie, ktoré - keď sa manželský úkon predvída alebo vykonáva, alebo vedie k svojim prirodzeným následkom - by malo za cieľ zabrániť plodeniu alebo by sa chcelo použiť ako prostriedok na tento cieľ“. (KKC, 2370)

■ **K sterilizácii**

Regulácia plodenia predstavuje jeden z aspektov zodpovedného otcovstva a materstva. Odôvodnenosť úmyslov manželov neospravedlňuje používanie morálne neprípustných prostriedkov (napríklad priamu sterilizáciu alebo antikoncepciu). (KKC, 2399)

■ **K umelému oplodneniu**

Techniky, ktoré vylučujú spoločné rodičovstvo zásahom osoby, ktorá nepatrí k manželskej dvojici (darovanie spermy alebo vaječnej bunky, prepožičanie maternice), sú závažne nemorálne. Tieto techniky (heterológna inseminácia a heterológne umelé oplodnenie, t. j. od iného darcu) porušujú právo dieťaťa narodiť sa z otca a matky, ktorých pozná a ktorí sú medzi sebou spojení v manželstve. Zrádzajú „výlučné právo [manželov] stať sa otcom a matkou iba jeden prostredníctvom druhého“. (KKC, 2376)

■ **Ku klonovaniu**

Akt, ktorý je základom existencie dieťaťa, už nie je aktom, ktorým sa dve osoby navzájom dávajú, ale aktom, ktorý „zveruje život a identitu embrya moci lekárov a biológov a

zavádza nadvládu techniky nad počiatkom a osudom ľudskej osoby. Takáto nadvláda je svojou povahou v rozpore s dôstojnosťou a rovnosťou, ktoré majú byť spoločné rodičom i deťom." (KKC, 2377)

56. BLAŽENÍ ČISTÉHO SRDCA (ŠIESTE A DEVIATE BOŽIE PRIKÁZANIE)

- **Nezosmilniš.**
- **Nebudeš žiadostivo túžiť po manželke svojho blížneho.**

Lásku k Bohu dokazujeme v našom každodennom živote najmä čistotou. Je to veľká duchovná hodnota, čnosť, ktorou človek ovláda pohlavný pud. Boh dáva každému človeku zvláštny dar. Je to stvoriteľská Božia sila. Voláme ju aj pohlavný pud -sexualita. Prostredníctvom tohto daru robí ľudí účastnými na svojom stvoriteľskom diele. Je to schopnosť dávať nový život.

V šiestom a deviatom prikázaní nám Boh dáva smernice, ako užívať stvoriteľskú Božiu silu. Sú to pokyny, ktorými Pán Boh chráni zdravie ľudí, vnútornú silu a spokojnosť, zdravý rozvoj a rozmnožovanie ľudského pokolenia. V 9. prikázaní zvlášť chráni súdržnosť manželstva a rodinu. Človek sa rodí z Božej lásky, ale má sa narodiť aj z lásky ľudí. Pravá láska medzi ľuďmi, z ktorej sa rodí nový život, je čistá, lebo sa riadi úmyslami Stvoriteľa.

Šieste a deviate prikázanie nás vedie k čistote a nevinnosti srdca. Čistota spočíva v úcte k telu a v používaní stvoriteľskej Božej sily podľa úmyslov Stvoriteľa. Ovládanie pohlavného pudu voláme aj zdržanlivosť.

Úplná čistota viaže slobodných (deti, mládež, Bohu zasvätené osoby, vdovcov) a spočíva v úplnom ovládaní sexuality. Hriech proti čistote (v myšlienkach, slovách a skutkoch) voláme smilstvo.

Manželskú čistotu zachovávajú ju tí, čo žijú v manželstve. Spočíva v prežívaní manželskej lásky podľa Božej vôle. Úmysel Stvoriteľa je, aby sexuálny život dali do služieb darcovstva života. Zabraňovanie počatiu je hriech zneužívania manželstva a porušenie manželskej čistoty. Proti manželskej čistote je aj manželská nevera, ktorú menujeme cudzoložstvo.

Šieste a deviate prikázanie nám ukladajú tieto povinnosti: - žiť čisto a nevinne; - mať úctu k ľudskému telu; - chrániť súdržnosť manželstva a rodiny.

Na zachovanie čistoty máme tieto prostriedky: modlitba, najmä k Panne Márii, sebazaprenie, časté prijímanie sviatostí, najmä Eucharistie, vyhýbať sa hriešnej príležitosti (zlá kniha, obrazy, reči, zlá spoločnosť, hriešna známosť ap.).

Čistota predpokladá naučiť sa sebaovládaniu, ktoré je výchovou k ľudskej slobode. Alternatíva je zrejmá: alebo človek ovláda svoje vášne a nadobudne pokoj, alebo sa nechá nimi zotročiť a stane sa nešťastným. (KKC, 2339)

57. SPRAVODLIVOSŤ - ZÁKLAD PROSPERITY A BLAHOBYTU

(SIEDME A DESIATE BOŽIE PRIKÁZANIE)

- **Nepokradneš.**
- **Nebudeš túžiť po majetku svojho blížneho.**

Od Boha dostávame nielen život, ale aj všetky veci, ktoré k životu potrebujeme. Životné potreby čerpáme z prírody, ktorú dal Pán Boh do užívania všetkým ľuďom. Príroda a jej bohatstvo poskytuje človeku obživu a všetky veci potrebné k životu. Zaobstarávame si ich svedomitou prácou. Všetky veci, ktoré človek vlastní, aby mohol primerane žiť, voláme majetok. Máme ho užívať tak, aby slúžil nášmu dobru, ale aj dobru našich blížnych. Siedme a desiate prikázanie nás poučuje o tom, aký máme mať postoj k hmotným veciam, ako nadobúdať a užívať životné potreby.

Siedme a desiate Božie prikázanie nás vedie k správne nadobúdaniu a užívaniu životných potrieb. Životné potreby si máme nadobúdať svedomitou a statočnou prácou. Prácou oslavujeme Boha, zošľachtujeme seba, nadobúdame hodnoty a prejavujeme lásku k blížnym.

Siedme a desiate prikázanie nám ukladá tieto povinnosti: -spravodlivo konať; - poctivo pracovať; - chrániť svoj a blížnych majetok (súkromný i spoločný); - užívať pozemské veci pre dobro svoje a blížnych.

Zákon spravodlivosti nás viaže dať každému, čo je jeho. Porušením tohto zákona je neoprávnene si privlastniť z majetku blížneho (krádež). Ak sa to deje násilnou cestou, je to lúpež. Spravodlivosť sa porušuje aj podvodom. Ukradnutú vec sme vo svedomí povinní vrátiť a spôsobenú škodu vynahradiť.

Majetok a všetky hmotné veci máme užívať len k dobru svojmu a blížnych. Nesmieme byť otrokmi vecí! Veci majú slúžiť nám a nie my im! Nedopriať sebe ani iným zo svojho majetku je hriech lakomstva. Duch evanjeliovej chudoby žiada, aby sme sa pohotovo vedeli rozdeliť o svoje imanie s ľuďmi, najmä núdzny, keď potrebujú našu pomoc.

Človek sám je pôvodcom, stredom a cieľom celého ekonomického a sociálneho života. Rozhodujúcim bodom sociálnej otázky je, aby sa dobrá, ktoré Boh stvoril pre všetkých, skutočne dostali ku všetkým podla spravodlivosti a s prispením lásky. (KKC, 2459)

„Lebo koreňom všetkého zla je láska k peniazom; niektorí po nich pachtili, a tak zablúdili od viery a spôsobili si mnoho bolesti.“ (1 Ti m 6, 10)

58. POSVÄTNÁ HODNOTA PRÁCE

„Kto nechce pracovať, nech ani nej.“ (2 Sol 3, 10)

Dôležité miesto v živote každého človeka má práca, je to posvätná činnosť, ktorou sa ľudia zapájajú do Božieho diela stvorenia. Je hlavným zdrojom zabezpečovania životných potrieb.

Práca má mnoho rozmerový význam pre človeka. Človek stvorený na Boží obraz v práci uskutočňuje svoje povolanie podmaňovať si zem, pretvárať svet a zdokonaľovať ho podľa úmyslov Stvoriteľa. V práci človek realizuje svoje prirodzené schopnosti a nachádza v

nej sebauplatnenie. Prácou si človek nadobúda životné potreby pre seba a sebe zverených a zároveň poskytuje službu ľudskej spoločnosti. Práca je pre človeka, nie človek pre prácu.

Práca sa môže stať aj formou spolupráce s Kristom na diele vykúpenia sveta. Keď človek znáša námahu z práce v jednote s Ježišom, remeselníkom z Nazareta, spolupracuje istým spôsobom s Božím Synom na jeho vykupiteľskom diele. Tým, že každodenne nesie kríž v práci, ktorú je povolaný vykonávať, dokazuje, že je Kristovým učeníkom. Práca môže byť prostriedkom posväcovania a zduchovňovania pozemských skutočností v Kristovom Duchu. Pán Ježiš tým, že posvätil časť svojho pozemského života prácou, dal nám príklad, ako máme k nej pristupovať. Naučil nás, že svedomitou prácou oslavujeme Boha a uskutočňujeme aj lásku k blížnym. Nezáleží na tom, akú prácu vykonávame, či manuálnu, či duševnú. Práca dostáva hodnotu od úmyslu a spôsobu, akým ju vykonávame.

Za prácu má každý človek nárok na spravodlivú mzdu, ktorá je zákonným ovocím práce. Odmietajúť mzdu alebo ju zdržiavať môže byť ťažkou nespravodlivosťou. Pri odhade primeranej náhrady za prácu treba zohľadňovať aj potreby a mieru zásluhy každého pracovníka. Za spravodlivú prácu dostaneme odmenu aj od Boha.

Jav nezamestnanosti hovorí o tom, že práca je pre človeka darom. Nezamestnanosť spôsobujú mnohoraké príčiny, často aj otvorená nespravodlivosť v hospodárskom systéme. Nezamestnanosť je takmer vždy na úkor dôstojnosti postihnutého a hrozbou pre dobro jeho života, ako aj pre rodinu, ba pre celú spoločnosť.

Základná hodnota práce závisí od samého človeka, ktorý je jej pôvodcom i cieľom. Prácou má človek účasť na diele stvorenia. Práca spojená s Kristom môže byť vykupiteľská. (KKC, 2460)

„Ora et labora!“ - „Modli sa a pracuj!“ (sv. Benedikt)

59. ÚCTA K ČLOVEKU A LÁSKA K PRAVDE **(ÔSME BOŽIE PRIKÁZANIE)**

■ Nebudeš krivo svedčiť proti svojmu blížnemu.

Osobitným Božím darom, potrebným k životu človeka ako rozumového tvora, je pravda. Poznanie a vlastnenie pravdy uľahčuje ľudský život na zemi. Pravda nám pomáha rozvíjať život a naplňovať ho. Ôsme Božie prikázanie vychováva v nás správny vzťah k pravde ako k veľkej hodnote, ktorá obohacuje človeka a napomáha pokojné spolužitie ľudí na zemi. Toto prikázanie nás tiež vedie k plnému rešpektovaniu ľudskej dôstojnosti a k pestovaniu vzájomnej úcty medzi ľuďmi.

Hlavné povinnosti tohto prikázania sú: - milovať a hovoriť vždy pravdu; - dodržať dané slovo; - zachovať zverené tajomstvo; - rešpektovať ľudskú dôstojnosť; - chrániť česť svoju a blížneho; - dať bratské napomenutie.

Ôsme Božie prikázanie od nás žiada najprv lásku k pravde. Lásku k pravde je totožná s láskou ku Kristovi, lebo on je Pravda. Láskou k pravde prehľbujeme a dosvedčujeme svoju lásku k Bohu a ľuďom. Lásku k pravde predpokladá učelivosť a túžbu poznávať. Dostupnosť pravdy pre všetkých umožňujú informácie. Majú byť nosičmi pravdy a nikdy nie klamú. Človek musí vedieť informácie kriticky hodnotiť a vyberať z nich, aby sa nestal obeťou manipulácie. Masmédiá majú stáť v službe pravdy. Každý má právo na pravdivé informácie. Znesvätením pravdy je hriech klamstva.

Mať dobré meno u ľudí znamená, že ľudia o nás dobre zmýšľajú, hovoria a vážia si nás. Dobré meno voláme aj dobrá povest' alebo česť. Každý človek má nárok na úctu a dobré meno medzi ľuďmi. Dôstojnosť každej ľudskej osoby je odvodená z toho, že je stvorený na Boží obraz.

Proti ľudskej dôstojnosti sa prehrešuje každý, kto zneváži druhého človeka: potupovaním, diskrimináciou, výsmechom, a najmä znevážením jeho dobrého mena ohováraním alebo osočovaním. Hovoriť o chybách ľudí so zlým úmyslom je ohováranie. Vymýšľať chyby blížneho a rozširovať ich je osočovanie. Ak sme niekomu narušili dobré meno, sme povinní urobiť nápravu!

Bratské napomenutie je upozornenie blížneho, že robí chybu s úmyslom pomôcť mu, a tak ho ochrániť pred hriechom. Je to prejav lásky k blížnemu, preto sa má konať láskavo, ohľaduplne a s trpezlivosťou.

Pravdivosť alebo pravdovravnosť je čnosť, ktorá spočíva v tom, že sa človek prejavuje pravdivý vo svojich skutkoch a svojimi slovami hovorí pravdu, pričom sa vystríha dvojtvárnosti, pretvácky a pokrytectva. (KKC, 2505)

60. CIRKEVNÉ PRIKÁZANIA

- **V nedeľu a v prikázaný sviatok sa zúčastniť na svätej omši.**
- **Zachovávať prikázané dni pokánia.**
- **Aspoň raz v roku sa vyspovedať a vo Veľkonočnom období prijať Oltárnu sviatosť.**
- **Uzatvárať manželstvo pred tvárou Cirkvi.**
- **Podporovať cirkevné ustanovizne.**

Cirkev dostala od Pána Ježiša zákonodarnú moc. Môže vydávať zákony. Nimi hodnoverne vysvetľuje niektoré Božie prikázania, zdokonaľuje spolužitie kresťanov a zabezpečuje poriadok medzi fučím i. Zbierka cirkevných zákonov sa volá „Kódex kanonického práva“.

Najvýznamnejšie cirkevné zákony sú Pätoro cirkevných prikázaní. Cirkevné prikázania upresňujú a dopĺňajú niektoré Božie prikázania. Cirkevné prikázania sme povinní zachovávať preto, lebo Cirkev má od Krista moc vydávať zákony.

Prikázané dni pokánia sú: Popolcová streda, Veľký piatok a každý piatok v roku, ak naň neprípadne liturgická slávnosť. Povinné kajúcne skutky na Popolcovú stredu a Veľký piatok sú tieto: - hladový pôst (bezmäsité jedlo, dva razy menej a raz do sýta -viaže od 18. roku do začatého 60. roku života).

Vo Veľkom týždni je povinnosť zdržovať sa verejnej zábavy (veselia). V Advente a v Pôstnom období sa kresťanom zábava neodporúča, lebo tieto obdobia majú kajúcny ráz.

Každý piatok v roku je dňom pokánia preto, lebo v tento deň si pripomínáme Ježišovo umučenie a smrť na kríži a na znak pokánia konáme kajúcny skutok: zdržanlivosť od mäsa alebo iný náhradný skutok; zdržanlivosť (zrieknuť sa niečoho iného: káva, fajčenie, alkohol, sladkostí ap.), skutok nábožnosti (zúčastniť sa na sv. omši, pomodliť sa bolestný ruženec, čítať aspoň 10 minút Sväté písmo ap.) a skutok dobročinnnej lásky (pomoc susedom, brigáda na verejnoprospešnej práci ap.). Táto povinnosť viaže kresťana od 14. roku života.

Eucharistický pôst - pôst pred svätým prijímaním - aspoň hodinu pred svätým prijímaním nič nejesť ani nepiť okrem čistej vody. Chorí a starí ľudia zachovávajú pôst iba niekoľko minút pred svätým prijímaním. Liek neruší pôst.

Cirkev máme podporovať hmotne (milodarmi, brigádou ap.) a duchovne (modlitbami a obetami za dobro Cirkvi).

61. DOBRÉ SKUTKY - SVEDECTVÁ LÁSKY

„Kto má moje prikázania a zachováva ich, ten ma miluje.“ (Jn 14, 21)

Zachovávaním prikázaní vzniká dobrý skutok. Ním konkrétne dokazujeme svoju lásku k Bohu, lebo naplňame jeho plány a uznávame ho za svojho najvyššieho Pána a Dobrodíncu. Osožíme tak aj seba a všetkým ľuďom, lebo tvorčou spoluprácou s Bohom nadobúdame pre seba a iných potrebné hodnoty. Dobré je len to, čo sa deje podľa Božej vôle, ktorá je vyjadrená v prikázaniach. Ich zachovávaním nemôžeme nič stratiť, ale naopak iba získavame, obohacujeme sa a nadovšetko získavame pravú slobodu Božích detí, lebo nás nič nezotročuje. Zachovávaním prikázaní osožíme hlavne seba.

Dobry skutok je také ľudské konanie, ktoré sa zhoduje s prikázaniami. Mravne dobrý skutok je len taký skutok, ktorý sme urobili vedome (užívaním rozumu) a dobrovoľne (slobodne, bez donútenia) a v zhode so svedomím.

Naše dobré skutky majú byť nadprirodzené, t. j. vykonané v Božej milosti a s dobrým úmyslom. Takéto skutky voláme ZÁSLUHY.

Dobry skutok vykonaný v ťažkom hriechu nemá cenu v Božích očiach, pre nebo ním nič nezískavame, môže nám pomôcť pri získavaní milosti - voláme ho prirodzený dobrý skutok.

Dobré skutky delíme ešte na povinné a dobrovoľné, prípadne na veľké a malé (všedné).

Sväté písmo rozlišuje tieto základné druhy dobrých skutkov:

- POST - všetky skutky odriekania a sebazaprenia;
- MODLITBA - všetky skutky nábožnosti;
- ALMUŽNA - všetky skutky lásky k bližnému - dobročinnosť. Modliť sa, postiť sa a dávať almužnu je lepšie ako si nakopiť zlaté poklady.

Každý človek sa má usilovať byť dobrým tak, že koná dobré skutky. Byť dobrým má prvenstvo pred mať sa dobre. Uprednostňovanie túžby mať sa dobre vedie k hriešnemu štýlu konzumného života, ktorý je hrobom pravého šťastia.

„Dobrá je modlitba s pôstom a milosrdenstvo so spravodlivosťou. Lepšie je mať málo, ale spravodlivo, ako veľa, a zločinne. Lepšie je konať skutky milosrdenstva ako kopíť zlaté poklady.“ (Tob 12, 8)

„Len sa nedajte znechutiť v konaní dobrého.“ (Gal 6, 9)

62. ZLATÉ PRAVIDLO ŽIVOTA

*„Všetko, čo chcete, aby ľudia robili vám, robte aj vy im. Lebo to je Zákon i Proroci.“
(Mt 7, 12)*

Hlavným pravidlom nášho spolužitia medzi ľuďmi, či už v Cirkvi, alebo aj v občianskej spoločnosti, je vzájomná bratská láska. Ku všetkým ľuďom bez rozdielu máme utvárať také medzil'udské vzťahy, ktoré sú postavené na rešpektovaní ľudskej dôstojnosti a úcty ku každému človeku. Podkladom tejto úcty je skutočnosť, že každý človek je stvorený na Boží obraz. Táto úcta zahŕňa aj opravdivú lásku k človeku, ktorého považujeme za svojho brata alebo sestru. Spočíva v tom, že sa usilujeme robiť každému dobro a nikdy nikomu zle.

Pán Ježiš úctu a lásku k človeku zhrnul v zlatom pravidle evanjelia: „Všetko, čo chcete, aby ľudia robili vám, robte aj vy im. Lebo to je Zákon i Proroci.“ (Mt 7, 1 2) Toto pravidlo má svoj základ v túžbe každého človeka po láske, úcte a uznaní od druhých. Ak čakáme, že nás budú iní ľudia rešpektovať, poskytovať pomoc v našich potrebách, je len samozrejmé, že to isté musíme robiť aj im.

Hoci každý človek je hodný úcty a lásky, predsa nie všetkým v konkrétnych situáciách života prejavujeme rovnakú úctu a lásku. Deje sa to podľa miery „vzdialenosti“. Nie všetci ľudia sú nám rovnako blízki a blízko. Najbližší sú nám rodičia, súrodenci a ostatní príbuzní. To je vzájomná láska v spoločenstve rodiny. Po príbuzných nasledujú susedia. So susedmi spolunažívame v duchu lásky, porozumenia a vzájomnej pomoci. S členmi kolektívu v zamestnaní nás spája hlavne solidarita a vzájomná úcta.

Osobitnú kategóriu blízkych ľudí tvoria naši priatelia. Dobrodennie priateľstva medzi ľuďmi je v tom, že ich obohacuje, pomáha rásť v láske a zbavovať sa egoizmu.

V cirkevnom spoločenstve (farnosť alebo malé náboženské spoločenstvo) sa riadime Kristovým prikázanim o vzájomnej láske: „Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali navzájom.“ (Jn 13, 34)

K ľuďom iného presvedčenia máme úctu, rešpektujeme ich svedomie a usilujeme sa s nimi viesť dialóg lásky. Naším poslaním vo svete neveriacich ľudí je byť svetlom, soľou a kvasom - vydávať svedectvo o Kristovi. S ľuďmi iného vyznania spolunažívame v duchu ekumenizmu. O bratstvo medzi ľuďmi a o jednu rodinu ľudstva sa pričiňujeme láskou a spravodlivosťou a zachovávaním základných ľudských práv.

„Čo sa nepáči tebe, nerob ani ty inému!“ (Tob 4, 15)

63. SKUTKY MILOSRDENSTVA -ZÁKLAD ĽUDSKOSTI

„Buďte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec!“ (Lk 6, 36)

Medzi všetkými skutkami úcty a lásky k človeku vynikajú skutky milosrdenstva. Sú to také skutky dobročinnnej lásky, ktorými odstraňujeme alebo aspoň umenšujeme materiálnu i duchovnú biedu našich blížnych. Sväté písmo nás k nim vyzýva na mnohých miestach: „Kto má dvoje šiat, nech dá tomu, čo nemá nijaké, a kto má jedlo, nech urobí podobne“ (Lk 3, 11). Rozdajte radšej ako almužnu všetko, čo máte, a všetko vám bude čisté“ (porov. Lk 11, 44). „Ak je brat alebo sestra bez šiat a chýba im každodenná obživa a niekto z vás by im povedal: choďte v pokoji, zohrejte sa a najedzte sa, a nedal by im, čo potrebujú pre telo, čo to osoží?“

(Jak 2, 15-16). Najradikálnejšie k nim vyzýva Kristovo podobenstvo o poslednom súde a zároveň konkretizuje aj ich podobu. (porov. Mt 25, 31-46) Prejavmi milosrdenstva dosvedčujeme svoju ľudskosť a šľachetnosť. Podľa kresťanskej tradície sa uvádzajú tieto skutky milosrdenstva:

Skutky telesného milosrdenstva:

Dávať jesť hladným. Dávať piť smädným. Prichýliť pocestných. Odievať nahých. Navštevovať chorých. Poskytovať pomoc väzňom. Pochovávať mŕtvych.

Skutky duchovného milosrdenstva:

Napomínať hriešnikov. Poučovať nevedomých. Dobre radiť pochybujúcim. Tešiť zarmútených. Trpezlivo znášať krivdu. Odpúšťať ubližujúcim. Modliť sa za živých a mŕtvych.

Skutky milosrdenstva sú dobročinné skutky, ktorými pomáhame svojmu blížnemu v jeho telesných a duchovných potrebách. Poučovať, radiť, potešovať, posilňovať sú skutky duchovného milosrdenstva takisto ako odpúšťať a trpezlivo znášať. Skutky telesného milosrdenstva sú najmä tieto: nasýtiť hladných, ujímať sa ľudí bez prístrešia, obliekať otrhaných, navštevovať chorých a väzňov, pochovávať mŕtvych. Dávať almužnu chudobným je medzi týmito skutkami jedným z hlavných svedectiev bratskej lásky; je aj vykonávaním spravodlivosti, ktoré sa páči Bohu. (KKC, 2447)

64. VŠETCI SME POVOLANÍ K SVÄTOSTI ŽIVOTA

„... ako svätý je ten, ktorý vás povolal, buďte aj vy svätí vo všetkom svojom počínaní; veď je napísané: „Buďte svätí, lebo ja som svätý.“ (1 Pt 1, 15-16)

Naše povolanie za Božích synov a dcéry znamená zároveň aj povolanie k svätosti a dokonalosti života. Životnou úlohou všetkých kresťanov je, aby sa stali svätými. Základom svätosti kresťana je vlastniť posväcujúcu milosť - mať spoločenstvo s Najsvätejšou Trojicou.

Všetci sme povolaní stále zdokonaľovať svätosť života. O povolaní všetkých kresťanov k svätosti života hovorí dokument koncilu: „Všetci v Krista veriaci sú v každom stave a postavení povolaní k plnosti kresťanského života a k dokonalosti v láske; a táto svätosť vedie i v pozemskej spoločnosti k ľudskejšiemu životu.“ (LG, 40)

Svätosť života nie je v konaní mimoriadnych skutkov, ale v úsilí vdýchnuť do celého života a konania lásku k Bohu a k ľuďom. Ona je mierou našej dokonalosti a svätosti.

Súčasťou nášho úsilia o svätosť a dokonalosť života a stále väčšiu podobnosť s Kristom je pestovanie čností. Sú to duchovné schopnosti, ktorými sa stáva človek schopný pravidelne konať dobro. Sú to vypestované „náklonnosti“ k dobrému. Čnosti tvoria akoby vonkajšie rúcho, do ktorého je naša vnútorná svätosť oblečená. Od úrovne a intenzity jednotlivých čností závisí aj stupeň našej osobnej svätosti a dokonalosti. Poznáme božské čnosti: viera, nádej a láska; základné: rozvážnosť, spravodlivosť, statočnosť a miernosť; a mravné čnosti: poslušnosť, pokora, trpezlivosť, štedrosť, vytrvalosť, bdelosť a ďalšie.

Ježiš Kristus je pre nás mierou dokonalosti a vzorom každej čnosti. On sám povedal: „Vezmite na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom; a nájdete odpočinok pre svoju dušu.“ (Mt 11, 29) Napodobňovanie Krista je jediná cesta, ako sa stať dobrým a svätým človekom. Súčasťou napodobňovania Krista je aj odvaha kráčať za ním po krížovej ceste života.

„Cesta k dokonalosti vedie cez kríž. Niet svätosti bez odriekania a duchovného boja. Duchovný pokrok vyžaduje askézu a sebaumŕtvovanie, ktoré postupne vedú k životu v pokoji a radosť blahoslavenstiev.“ (KKC, 2015)

„ Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec “ (Mt 5, 48)

65. HRIECH - NEPOSUŠNOST VOČI BOHU

„Tak zmýšľajte o sebe aj vy: že ste mŕtvi hriechu a žijete Bohu v Kristovi Ježišovi.“ (Rím 6, 11)

Všetky Božie prikázania sú Božím programom, podľa ktorého si máme udržiavať a rozvíjať život na zemi a zaistiť si večný život. Každé narušenie Božieho poriadku ohrozuje život a prináša smrť. Tento smrtonosný skutok voláme hriech. Hriech vzniká tak, že nezachováme prikázania. Buď tak, že neurobíme, čo nám prikázania nariaďujú (zanedbávanie dobrého) alebo tak, že urobíme, čo nám prikázania zakazujú (konanie zlého). Hriechu sa môžeme dopustiť myšlienkou, slovom, skutkom alebo zanedbávaním dobrého.

Hriech je taký ľudský skutok, ktorý sa nezhoduje s prikázaniami. Hriech je neposlušnosť voči Bohu. Každý hriech je nevďačnosťou voči Bohu i nevernosťou svätej zmluve, ktorú sme uzavreli s Bohom v krstnom sľube. Hriechom urážame Boha, škodíme sebe a blížnemu. Hriech je mravné zlo, ktoré ohrozuje nielen šťastie jednotlivca, ale celú spoločnosť. Každý hriech má sociálny dopad - ubližuje Cirkvi a škodí spoločnosti.

Hriechy poznáme ťažké (veľké) a ľahké (malé - všedné). Ťažký hriech je vedomé, dobrovoľné prestúpenie Božieho prikázania vo vážnej veci. Voláme ho aj smrtiaci hriech, lebo usmrcuje dušu, ničí v nás Boží život.

Aj všedný hriech uráža Pána Boha, oslabuje náš duchovný život, ale Božiu milosť ním nestrácame. Voláme ho aj raniaci hriech, lebo zraňuje srdce človeka a oslabuje jeho lásku.

Poznáme tieto druhy hriechov: do neba volajúce (veľké zneváženie dôstojnosti človeka), proti Duchu Svätému (odporovanie Božej milosti), hlavné hriechy (hlavné náklonnosti k zlému - rany srdca po dedičnom hriechu) a cudzie hriechy.

Cudzie hriechy sú také, ktorých sa dopustili naši blížni, ale aj my máme na nich účasť (deväťoraká spoluúčasť na hriešnom konaní blížnych), a aj nám sa pripisujú, ako by sme ich spáchali.

Spáchať smrteľný hriech znamená uvážene, to jest vedome a dobrovoľne zvoliť vec, ktorá sa vážne protiví Božiemu zákonu a poslednému cieľu človeka. Smrteľný hriech v nás ničí lásku, bez ktorej nie je možná večná blaženosť. Ak ho hriešnik neoľutuje, má za následok večnú smrť. (KKC, 1874)

66. HRIECH - NAJVÄČŠÍ NEPRIATEĽ ČLOVEKA

„A aký úžitok ste mali vtedy z toho, za čo sa teraz hanbite? Veci koniec toho všetkého je smrti.“ (Rim 6, 21)

Hriech je naozaj najväčší nepriateľ človeka. Oberá ho o pozemské hodnoty, ale čo je najhoršie, ohrozuje večný život. Preto musíme proti nemu bojovať. Náš boj proti hriechu začína už ostražitosťou voči nebezpečenstvám, z ktorých sa hriech rodí. Nebezpečenstvo je buď vnútorné - v nás samých (zlé náklonnosti) alebo vonkajšie - to sú zlé okolnosti.

Hlavné náklonnosti k hriechu sú:

- PÝCHA.
- LAKOMSTVO.
- SMILSTVO.
- ZÁVISŤ.
- OBŽERSTVO.
- HNEV.
- LENIVOSŤ.

Tieto zlé náklonnosti voláme aj sedem hlavných hriechov. Sú to korene všetkých hriechov, ktoré sú v nás samých ako následok dedičného hriechu.

Pokúšenie je nutkanie k hriechu, keď sa nám hriech falošne javí ako dobro. Pokúšenie ešte nie je hriechom. Stáva sa ním až vtedy, keď s ním vnútorne súhlasíme.

Hriešna príležitosť je vonkajšia okolnosť, ktorá nás obyčajne privádza k hriechu. Môžu ňou byť ľudia alebo veci, ktoré majú na nás zlý vplyv. Zostávať v priamej príležitosti k hriechu je už samo o sebe hriechom!

Práve preto, že hriech škodí v každom ohľade, sme povinní proti nemu bojovať a brániť sa mu. Odmietame ho nielen v svojom živote, ale aj v konaní iných. Tu sa riadime pravidlom sv. Augustína: „Milujte hriešnika, nenávidte hriech!“ V zápase s hriechom v sebe a vo svete nám slúži čnosť pokánia - stále úsilie o polepšenie.

Hlavné zbrane proti hriechu sú: pokánie a časté sväté prijímanie, modlitba, sebazaprenie, úcta k Panne Márii a vyhýbanie sa priamej príležitosti k hriechu.

Neresti možno zoradiť podľa čností, s ktorými sú v protiklade, alebo ich možno dať do súvisu s hlavnými hriechmi, ktoré určila kresťanská skúsenosť, sledujúc svätého Jána Kasiána a svätého Gregora Veľkého. Volajú sa hlavné, lebo plodia iné hriechy, iné neresti. Sú to: pýcha, lakomstvo, závisť, hnev, smilstvo, obžerstvo, lenivosť alebo duchovná znechutenosť. (KKC, 1866)

Všedný hriech je morálna nezriadenosť; možno ju napraviť láskou, ktorú v nás všedný hriech ponecháva. (KKC, 1875)

Opakovanie hriechov, aj všedných, plodí neresti, medzi ktoré patria najmä hlavné hriechy. (KKC, 1876)

„ V boji proti hriechu ste ešte neodporovali až do krvi.“ (Hebr 12,4)

IV. TAJOMSTVO MODLITBY

67. MODLITBA - NÁŠ ROZHOVOR S BOHOM

„Pane, nauč nás modliť sa, ako Ján naučil svojich učeníkov.“ (Lk 11,1)

Medzi veľké Božie dary, ktoré nám pomáhajú žiť duchovne a rozvíjajú naše spoločenstvo s Bohom, patrí aj modlitba. Pre jej bohaté dobrodenie a význam ju menujeme „ôsmou sviatosťou“. Je žriedlom Božej pomoci a posily. Čo pre pozemský život znamená dar reči, ešte viac pre duchovný život znamená dar modlitby.

Modlitba je rozhovor človeka s Bohom. Pri modlitbe sa rozprávame s Bohom ako deti s otcom. Modlitba nespočíva iba v tom, že my hovoríme Bohu, ale že ho aj počúvame. Pri modlitbe Boh oslovuje nás a my mu odpovedáme, raz slovami úst, inokedy hnutím srdca alebo skutkom lásky. Dobré sa modliť znamená hlavne vedieť počúvať Boha. Modlitba je pozdvihnutie mysle k Bohu. Príhodné ju označujeme ako dýchanie duše.

Poznáme tieto druhy modlitieb: - ústna, keď sa Bohu prihovárime srdcom aj slovami; - modlitba srdca, keď sa Bohu prihovárime len srdcom (vzdychmi); - rozjímavá, keď sa s Bohom rozprávame tak, že ho počúvame, rozmyšľame o jeho slovách, srdcom sa mu prihovárime a pevným predsavzatím sa k nemu približujeme.

Modliť sa máme úctivo a nábožne, s pokorou, s dôverou a odovzdane do Božej vôle.

Modlíme sa preto:

- aby sme Pána Boha oslavovali - MODLITBA OSLAVY;
- aby sme mu za všetko ďakovali - MODLITBA VĎAKY;
- aby sme si od neho vyprosovali všetko, čo potrebujeme -MODLITBA PROSBY;
- aby sme ho odprosovali za hriechy - MODLITBA ODPRO-SOVANIA.

Dušou všetkých modlitieb je túžba. Svätý Augustín napísal: „Chce, aby sme v modlitbách cvičili svoju túžbu, ktorou by sme potom boli schopní prijať, čo nám chce dať.“ V modlitbe môžeme prosiť Boha o všetky nebeské i pozemské dary. Modlitbu prosby nekonáme iba za seba, ale aj za našich blízkych. Tak sa modlitba stáva účinným prejavom lásky k našim bratom a sestrám a službou druhým.

„Celý život ťa chcem velebiť a v tvojom mene dvíhať svoje ruky k modlitbe.“ (Ž 63, 5)

68. MODLITBA VĎAKY, CHVÁLY, PROSBY A ORODOVANIA

„Proste a dostanete! Hľadajte a nájdete! Klopte a otvoria vám!“ (Lk 11, 9)

Podľa úmyslu, pre ktorý sa oddávame modlitbe, rozlišujeme rozličné typy: modlitba vďaky, chvály, prosby a orodovania.

Ak modlitbou odpovedáme Bohu na nespočetné prejavy jeho lásky a ďakujeme za ne, konáme MODLITBU VĎAKY. Má prvé miesto medzi všetkými modlitbami. Svätý Pavol apoštol o nej napísal: „Bez prestania sa modlite, pri všetkom vzdávajte vďaky, lebo to je Božia vôľa v Kristovi Ježišovi pre vás.“ (1 Sol 5, 1 7-1 8)

Modlitby konáme aj kvôli oslave Boha. Vtedy sa pridružujeme k ostatnému stvoreniu a spolu s ním ho zvelebujeme a chválime. To sú zasa MODLITBY OSLAVY. Povzbudzuje nás k nim Božie slovo, ktoré čítame v žalme: „Chváľte Pána, všetky národy, oslavujte ho, všetci ľudia.“ (Ž 11 7, 1)

MODLITBA PROSBY je vyjadrením našich túžob po Bohu a jeho daroch. Nebeský Otec pre nás prichystal všetko, čo potrebujeme k životu. Svoje dary nám však nechce dávať proti našej vôli. Želá si, aby sme o ne prosili. Boh dobre vie, čo potrebujeme. Modlitbu prosby nekonáme preto, aby sme mu oznámili, čo potrebujeme, ale aby sme mu vyjavili túžbu po jeho daroch. Dušou všetkých modlitieb je túžba. Svätý Augustín napísal: „Chce, aby sme v modlitbách cvičili svoju túžbu, ktorou by sme potom boli schopní prijať, čo nám chce dať.“ V modlitbe môžeme prosiť Boha o všetky nebeské i pozemské dary. Modlitbu prosby nekonáme iba za seba, ale aj za našich blízkych. Tak sa modlitba stáva účinným prejavom lásky k našim bratom a sestrám a službou druhým.

Takýto typ modlitby nazývame ORODOVANIE. „*Orodovať, prosiť za druhých, je od čias Abraháma príznačnou vlastnosťou srdca, ktoré je v súlade s Božím milosrdenstvom. V období Cirkvi má kresťanské orodovanie účasť na Kristovom orodovaní: je výrazom spoločenstva svätých. Kto sa modlí, pri orodovaní „nehľadí iba na svoje vlastné záujmy, ale aj na záujmy iných“ (Flp 2, 4), ba dokonca sa modlí aj za tých, ktorí mu robia zle.“ (KKC, 2635)*

„*Prvé kresťanské spoločenstvá intenzívne prežívali túto formu solidarity. Apoštol Pavol im tak dáva účasť na svojej službe evanjeliu, ale sa za ne aj modlí. Orodovanie kresťanov nepozná hranice: „za všetkých ľudí, za... všetkých, čo sú na vyšších miestach“ (1 Tim 2, 1-2), za prenasledovateľov, za spásu tých, čo odmietajú evanjelium.“ (KKC, 2636)*

„*Modlitba orodovania spočíva v prosbe za druhých. Nepozná hranice a zahŕňa aj nepriateľov.“ (KKC, 2647)*

69. MEDITÁCIA A KONTEMPLÁCIA

„*Na svojom lôžku myslím na teba, o tebe rozjímam hneď za rána.“ (Ž 63,7)*

Kvalitnejšou formou modlitby, ako je modlitba slov, je meditácia. Je to taká modlitba, pri ktorej sa do rozhovoru s Bohom zapája celý človek, všetky jeho duchovné schopnosti: rozum, vôľa i srdce. Začína uvažovaním rozumu nad niektorou Božou pravdou a vyvrcholí v rozhodnutí vôle a v láske srdca uskutočniť Božiu vôľu.

O meditácii, ktorú menujeme aj rozjímanie, nachádzame v Katechizme Katolíckej cirkvi priliehavé poučenie: „Rozjímanie (meditácia) je predovšetkým hľadaním. Ľudský duch sa usiluje pochopiť dôvod a spôsob kresťanského života, aby súhlasil s tým a odpovedal na to, čo žiada Pán. To vyžaduje pozornosť, ktorú je ťažké udržať. Obyčajne si pritom človek pomáha nejakou knihou a tie kresťanom nechýbajú: Sväté písmo, najmä evanjelium, sväté ikony, liturgické texty príslušného dňa alebo obdobia, spisy Otcov duchovného života, diela kresťanskej duchovnosti, veľká kniha stvorenia a kniha dejín, kniha Božieho „Dnes“. (KKC, 2705)

Zjednodušene môžeme povedať, že meditácia nie je nič iné, ako vzťahovať Božie slovo na seba.

Jestvuje aj dokonalejší spôsob modlitby, ako je meditácia. Je to kontemplácia. Je to stav duše, v ktorom človek prežíva, čo hľadal a našiel. Meditácia je skôr cestou k Bohu, kontemplácia je už samo stretnutie sa s ním a objatie jeho bytia. Je priam pohľadom viery do tváre Boha, zažívanie jeho krásy, dobroty a lásky. V takomto rozpoložení srdca človek zakusuje to, čo vyriekol žalmista: „A keď som pri tebe, nič pozemské ma neteší.“ (Z 73, 25) O vnútornej modlitbe čítame v Katechizme Katolíckej cirkvi tieto slová: „Vnútorná modlitba,

ktorú menujeme aj kontemplácia, je dôverné prežívanie spoločenstva s Bohom. Svätá Terezia o nej hovorí: „Vnúterná modlitba, podľa môjho názoru, nie je nič iné, ako rozhovor medzi dôvernými priateľmi, pri ktorom sa človek často zdržiava sám s Bohom, o ktorom vie, že ho miluje.“ (KKC, 2709)

Rozjímanie je nábožné uvažovanie, ktoré uvádza do činnosti myslenie, predstavivosť, city a túžby jeho cieľom je osvojiť si vierou predmet, o ktorom sa uvažuje, a porovnávať ho s realitou vlastného života. (KKC, 2723)

„Pre mňa je modlitba vzletom srdca, jednoduchým pohľadom na nebo, výkrikom vďačnosti a lásky v skúške i v radosti.“ (sv. Terézia od Ježiša)

70. USTAVIČNÁ MODLITBA

„Bez prestania sa modlite, pri všetkom vzdávajte vďaky, lebo to je Božia voľa v Kristovi Ježišovi pre vás.“ (1 Sol 5,17-18)

Modlitbu často pripodobňujeme dýchaniu. Bez dýchania človek nemôže žiť. Pohyb, práca, šport i spánok závisia od zdravého, pravidelného dýchania. Modlitba je dýchanie duše. Bez nej človek hynie duchovne. Od modlitby závisí aj všetka ostatná činnosť viery a lásky. Ako dýchanie podobne aj modlitba je nepretržitá činnosť. Preto evanjelium zdôrazňuje, „ako sa treba stále modliť a neochabovať“. (Lk 18, 1) Modlitbou vyplníme celý náš život. Raz sa modlíme ústami, inokedy srdcom alebo skutkami. V priebehu dňa si však určujeme aj chvíle, keď sa celkom oddávame modlitbe, najmä ráno a večer. Na modlitbu využívame aj každú vhodnú príležitosť, napríklad cestovanie, pobyt v prírode, voľný čas ap. V rôznych životných situáciách volíme primeraný spôsob modlitby.

Modlitba je veľmi potrebná pre náš kresťanský život, ale nie je samospasiteľná. Je potrebné k nej pridať činnosť lásky. Pán Ježiš to vyjadril slovami: „Čo ma oslovujete: Pane, Pane, keď nerobíte, čo hovorím?“ (Lk 6, 46) Túto zásadu evanjelia vložil svätý Benedikt, patrón Európy, do známeho hesla: „Modli sa a pracuj!“ Modlitba a práca sú sestry, najlepšie nám pomáhajú milovať Boha a ľudí, keď sú spolu.

Pán Ježiš posvätil modlitbou každú chvíľu svojho pozemského života. Modlitbou bol ustavične v styku so svojim nebeským Otcom. Modlieval sa sám na osamelých miestach, ale aj spolu s apoštolmi a inými ľuďmi. Dal nám príklad, aby sme modlitbu považovali za samozrejmu súčasť kresťanského života. Dôležitosť a veľký význam modlitby vyzdvihol aj kázňami. Často o modlitbe hovoril a vysvetľoval jej podstatu a vlastnosti, jeho príklad a náuka nám umožňujú naučiť sa dobre modliť.

„Bez prestania sa modlite!“ (1 Sol 5, 17) Modliť sa je vždy možné. Ba je to životná potreba. Modlitba a kresťanský život sú neoddeliteľné. (KKC, 2757)

„Modlí sa bez prestania, kto spája modlitbu s prácou a prácu s modlitbou. Len takto sa dá uskutočňovať princíp neprestajnej modlitby.“ (Origenes)

„Spievajte Bohu a jeho meno žalmom velebte.“ (Z 68, 5)

71. VLASTNOSTI DOBREJ MODLITBY

„Ak ma budete prosiť o niečo v mojom mene, ja to urobím.“ (j n 14, 14)

V podobenstve o farizejovi a mýtnikovi Kristus názorne vyjadril potrebu POKORY pri modlitbe. Bohu sa máme prihovárať pokorne a máme si byť vždy vedomí svojej nehodnosti a hriešnosti. „Lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponízuje, bude povýšený.“ (Lk 18, 14)

Požiadavku VYTRVALOSTI v modlitbe vysvetlil Pán Ježiš v podobenstve o neodbytnom priateľovi: „Hovorím vám: Aj keď nevstane a nedá mu preto, že mu je priateľom, pre jeho neodbytnosť vstane a dá mu, čo potrebuje.“ (Lk 11,8) Vytrvalosť pri modlitbe súvisí s našou dôverou voči nebeskému Otcovi. On niekedy skúša našu dôveru a odkladá splnenie prosieb. Robí to však iba pre naše dobro. Tak nás vychováva a pomáha nám vzrastať v túžbe a napredovať v čnostiach.

Pán Ježiš nás slovami, a najmä príkladom poučil, že sa máme modliť ODOVZDANE DO BOŽEJ VÔLE. Pri modlitbách nemáme žiadať, aby sa splnila naša vôľa, ale Božia, pretože Boh najlepšie vie, čo nám osoží a je prospešné k spáse.

Dôležitou požiadavkou dobrej modlitby je SÚSTREDENOSŤ. K sústredenosti pri modlitbe pomáha, ak sa vžijeme do Božej prítomnosti. Upriamime svoju pozornosť na Boha a rozprávame sa s ním ako s prítomným. Ak nám prídu mimovoľne iné myšlienky o veciach alebo ľuďoch, usilujeme sa ich zapojiť do modlitby. Tak môžeme našu roztržitosť premieňať na prejav lásky voči bližným. K sústredenosti pri modlitbe pomáha aj správne volená poloha tela a prostredie.

Dobrá modlitba nezávisí od toho, koľko a aké slová Bohu hovoríme, ale od túžby, akou túžime po Bohu a jeho daroch. Upozorňuje nás na to Pán Ježiš: „Keď sa modlíte, nehovorte veľa ako pohania! Myslia si, že budú vypočutí pre svoju mnohovravnosť. Nenapodobňujte ich: veď váš Otec vie, čo potrebujete, prv ako by ste ho prosili.“ (Mt 6, 7-8) Najhlavnejšou podmienkou dobrej modlitby je, aby sme ju konali V SPOJENÍ S KRISTOM A V JEHO MENE. Vtedy je Pán Ježiš s nami pri modlitbe a sám sa za nás prihovára nebeskému Otcovi.

„Ak je naša modlitba pevne spojená s Ježišovou modlitbou, a to v dôvere a so synovskou odvahou, dostaneme všetko, o čo prosíme v jeho mene, a to oveľa viac ako tú alebo onú vec: samého Svätého Ducha, v ktorom sú všetky dary.“ (KKC, 2741)

„Kto sa vie dobre modliť, vie dobre aj žiť.“ (sv. Augustín)

72. OSOBNÁ I SPOLOČNÁ MODLITBA

„Ak budú dvaja z vás na zemi jednomyselne prosiť o čokoľvek, dostanú to od môjho Otca, ktorý je na nebesiach. Lebo kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som i ja medzi nimi.“ (Mt 18, 19-20)

S nebeským Otcom sa môžeme rozprávať buď sami, alebo spoločne s druhými ľuďmi. Modlitbu, pri ktorej sa sám človek rozpráva s Bohom, nazývame OSOBNÁ MODLITBA. Pri nej vchádzame akoby do komôrky svojho srdca a rozprávame sa s nebeským Otcom v

skrytosti. Pán Ježiš o tom povedal: „Ale keď sa ty ideš modliť, vojdí do svojej izby, zatvor za sebou dvere a modli sa k svojmu Otcovi, ktorý je v skrytosti.“ (Mt 6, 6) Izbou, v ktorej sa máme modliť v skrytosti, treba rozumieť naše srdce.

Osobná modlitba je hlavným stavebným prvkom nášho duchovného života. Pri nej každodenne prežívame blažené stretnutie s nebeským Otcom. Ducha osobnej modlitby nám pomáha pestovať najmä pravidelnosť v modlitbe. Treba si v rámci dňa určiť pevné chvíle na osobné stretnutie a rozhovory s nebeským Otcom.

Sväté písmo veľmi chváli a odporúča aj SPOLOČNÚ MODLITBU. To je modlitba, pri ktorej sa Bohu prihovárame spolu s inými ľuďmi. Spoločne sa modliame najmä v rodinách a na zhromaždeniach Cirkvi. Vhodným typom spoločnej modlitby je liturgická modlitba. Dobrodennie spoločnej modlitby spočíva v tom, že pomáha pestovať bratskú lásku a jednotu medzi ľuďmi. Osobitným dobrodením spoločnej modlitby je Kristov prísľub: „Ak budú dvaja z vás na zemi jednomyselne prosiť o čokoľvek, dostanú to od môjho Otca, ktorý je na nebesiach. Lebo kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som i ja medzi nimi.“ (Mt 18, 19-20)

Už prví kresťania praktizovali spoločnú modlitbu a zhromažďovali sa na modlitby. Svedectvo o tom nachádzame v Skutkoch apoštolov: „Všetci jednomyselne zotrúvali na modlitbách spolu so ženami, s Ježišovou matkou Máriou a s jeho bratmi.“ (Sk 1,14)

Kresťanská rodina je prvým miestom výchovy k modlitbe. (KKC, 2694)

Modlitba viery nespočíva len v tom, že hovoríme: „Pane, Pane“, ale v tom, že si pripravíme srdce, aby plnilo Otcovu vôľu. (Mt 7, 21) Ježiš vyzýva svojich učeníkov, aby vnášali do modlitby túto starosť o spoluprácu na Božom pláne. (KKC, 267)

73. JEŽIŠOVA VEĽKŇAZSKÁ MODLITBA

Otče, nadišla hodina: Osláv svojho Syna, aby Syn oslávil teba, tak, ako si mu dal moc nad každým telom, aby všetko, čo si dal ty jemu, im darovalo večný život. A večný život je v tom, aby poznali teba, jediného pravého Boha, a toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista. Ja som ťa oslávil na zemi: dokončil som dielo, ktoré si mi dal vykonať. A teraz ty, Otče, osláv mňa pri sebe slávou, ktorú som mal u teba skôr, ako bol svet.

Zjavil som tvoje meno ľuďom, ktorých si mi dal zo sveta. Tvoji boli a dal si ich mne a oni zachovali Kóje slovo. Teraz poznali, že všetko, čo si mi dal, je od teba, lebo slová, ktoré si ty dal mne, ja som dal im. A oni ich prijali a naozaj spoznali, že som vyšiel od teba, a uverili, že si ma ty poslal. Za nich prosím. Neprosím za svet, ale za tých, ktorých si mi dal, lebo sú tvoji. A všetko, čo je moje, je tvoje, a čo je tvoje, je moje. A v nich som oslávený. Už nie som vo svete, ale oni sú vo svete a ja idem k tebe. Svätý Otče, zachovaj ich vo svojom mene, ktoré si ty dal mne, aby boli jedno ako my.

Kým som bol s nimi, ja som ich zachovával v tvojom mene, ktoré si mi dal. Ochránil som ich a nikto z nich sa nestratil, iba syn zatratenia, aby sa splnilo Písmo. Ale teraz idem k tebe a toto hovorím na svete, aby mali v sebe moju radosť - a úplnú. Dal som im tvoje slovo a svet ich znenávidel, lebo nie sú zo sveta, ako ani ja nie som zo sveta.

Neprosím, aby si ich vzal zo sveta, ale aby si ich ochránil pred Zlým. Nie sú zo sveta, ako ani ja nie som zo sveta. Posväť ich pravdou; tvoje slovo je pravda. Ako si ty mňa poslal na svet, aj ja som ich poslal do sveta a pre nich sa ja sám posväčujem, aby boli aj oni posvätení v pravde.

No neprosím len za nich, ale aj za tých, čo skrze ich slovo uveria vo mňa, aby všetci boli jedno, ako ty, Otče vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás, aby svet uveril, že si ma ty poslal. A slávu, ktorú si ty dal mne, ja som dal im, aby boli jedno, ako sme my jedno - ja v nich a ty vo mne. Nech sú tak dokonale jedno, aby svet spoznal, že si ma ty poslal a že ich miluješ tak, ako miluješ mňa.

Otče, chcem, aby aj tí, ktorých si mi dal, boli so mnou tam, kde som ja, aby videli moju slávu ktorú si mi dal, lebo si ma miloval pred stvorením sveta.

Spravodlivý Otče, svet ťa nepozná, ale ja ťa poznám, i oni spoznali, že si ma ty poslal. Ohlásil som im tvoje meno a ešte ohlásim, aby láska, ktorou ma miluješ, bola v nich a aby som v nich bol ja.“ (Jn 17, 1-26)

74. MODLITBOVÁ LITURGIA – ŽALMY

„Hovorte spoločne žalmy, hymny a duchovné piesne. Vo svojich srdciach spievajte Pánovi a oslavujte ho.“ (Ef 5, 19)

Zvláštne miesto medzi spoločnými modlitbami patrí liturgickej modlitbe Cirkvi. Liturgické modlitby majú veľkú duchovnú hodnotu, lebo sa ich modlí Kristus za nás i v nás a my sa modlíme k nemu a skrze neho k Otcovi. Svätý Augustín o tom napísal: „On sa za nás modlí ako náš kňaz, modlí sa v nás ako naša Hlava a my sa modlíme k nemu ako k svojmu Bohu. Poznávajme teda náš hlas v ňom a jeho hlas v nás.“

Liturgickou modlitbou rozumieme modlitbu, ktorú Cirkev prednáša Bohu pri slávení bohoslužieb. Sú to najmä modlitby a piesne pri svätej omši, vysluhovaní sviatostí a svätenín. Liturgické modlitby majú nesmiernu cenu, lebo v nich nachádzame celý poklad viery Cirkvi. Cirkev nimi oslavuje Boha, ale zároveň nás v nich učia zvestuje Kristovo evanjelium. V liturgických modlitbách máme zároveň teóriu i prax viery.

Osobitné miesto medzi liturgickými modlitbami patrí modlitbovej liturgii. Voláme ju aj liturgia hodín na posvätenie času. „Modlitbová bohoslužba je tak usporiadaná, aby sa chválením Boha posvätil celý priebeh dňa a noci.“ (SC, 84) „Modlitbová bohoslužba je naozaj hlas Nevesty, ktorá sa prihovára Ženíchovi, ba priam modlitba Krista spolu s vlastným telom - totiž s Cirkvou k Otcovi.“ (SC, 207)

Hlavnú časť Liturgie hodín na posvätenie času tvoria žalmy. Sú to starozákonné básne, v ktorých sa ospevuje Božie milosrdenstvo a predpovedá Kristovo umučenie i oslávenie. Je ich spolu 150.

V mene celého Božieho ľudu liturgiu hodín slávia hlavne kňazi a rehoľníci. Veľmi sa však odporúča, aby aspoň niektoré časti liturgie hodín konali aj veriaci - laici. Preto sa v niektoré sviatočné dni v kostole za účasti ľudu slávi liturgia ranných chvál alebo vešpier.

Liturgia modlitby, aspoň jej niektoré časti, môže byť aj vhodnou spoločnou modlitbou kresťanskej rodiny.

75. MODLITBA PÁNA - OTČE NÁŠ

„Vy sa budete modliť takto: Otče náš...“ (Mt 6, 9)

Najkrajšou modlitbou kresťanov je „Otče náš“. Máme ju od Pána Ježiša, preto ju voláme aj MODLITBA PÁNA. Sú to jeho vlastné slová, ktoré vkladá do našich úst, aby sme sa nimi prihovárali nebeskému Otcovi.

Táto modlitba je vzorom pre všetky naše modlitby. Do jej slov vkladáme svoje túžby, pocity i problémy. Raz mu ňou ďakujeme, inokedy zasa prosíme o všetko, čo potrebujeme alebo žiadame o odpustenie. Pomocou tejto modlitby sme s nebeským Otcom v stálom kontakte.

Modlitba Pána obsahuje oslovenie a sedem prosieb. Ich obsah a posolstvo je školou evanjeliového života a výchovou pre spoločenstvo veriacich s nebeským Otcom, ale aj navzájom medzi sebou.

Na začiatku Modlitby Pána hovoríme „Otče náš“. Je to oslovenie, ale i zvestovanie najradostnejšej pravdy pre každého človeka, že Boh je náš Otec. Tým, že hovoríme Bohu „Otče náš“, uvedomujeme si hodnotu „adoptívneho synovstva“, že sme jeho deti a že všetci ľudia sú našimi bratmi. Oslovenie „Otče náš“ obracia našu myseľ aj na bratov a sestry, ostatné Božie deti. Pripomína nám, že nie sme sami a že k Otcovi prichádzame spolu, zjednotení bratskou láskou. Bez nej nie je možné volať: „Otče náš“.

V oslovení ešte dodávame „ktorý si na nebesiach“. „Tento biblický výraz neznamená miesto („priestor“), ale spôsob bytia; nie je mierou vzdialenosti Boha, ale mierou jeho vznešenosti. Naš Otec nie je „niekde inde“, ale „mimo všetkého“, čo si len dokážeme predstaviť o jeho svätosti.“ (porov. KKC, 2794) Zároveň nám to pripomína, že sme na svete len pútnikmi a že naša vlasť je v nebesiach, vo večnom spoločenstve s Otcom a jeho blaženými deťmi.

Po oslovení nasleduje sedem prosieb. Predmetom prvých troch prosieb modlitby „Otče náš“ je Otcova sláva: posvätenie jeho mena, príchod kráľovstva a plnenie Božej vôle. Ďalšie štyri mu predkladajú naše túžby: tieto prosby sa týkajú nášho života s cieľom udržiavať ho pokrmom alebo ho uzdravovať z hriechu a vzťahujú sa na náš boj o víťazstvo dobra nad zlom.

„OTČE NÁŠ, KTORÝ SI NA NEBESIACH,
POSVÄŤ SA MENO TVOJE,
PRÍĎ KRÁĽOVSTVO TVOJE,
BUĎ VÔĽA TVOJA AKO V NEBI TAK I NA ZEMI.
CHLIEB NÁŠ KAŽDODENNÝ DAJ NÁM DNES
A ODPUSŤ NÁM NAŠE VINY,
AKO I MY ODPÚŠŤAME SVOJIM VINNÍKOM,
A NEUVEĎ NÁS DO POKUŠENIA,
ALE ZBAV NÁS ZLÉHO.“
(MT 6, 9-13)

Modlitba Pána, ak sa ju dobre modlíme a podľa nej žijeme, je vynikajúcim pomocníkom nášho kresťanského života. Patrí medzi prvoradé prejavy duchovného života. Je vyznávaním našej viery, prežívaním nádeje a uskutočňovaním lásky k Bohu a ku všetkým ľuďom. Rozvíja a veľačí v nás božské čnosti, pomocou ktorých utvárame a rozvíjame naše nadprirodzené spoločenstvo s Bohom i s ľuďmi.

Táto modlitba obsahuje všetky modlitby Božieho ľudu a všetky modlitby Božích detí sa v nej ozývajú. Je prítomná vo všetkých dobrých modlitbách veriacich po celom svete.

Modlitba Pána je modlitbou vďaky a oslavy nebeského Otca. Je adoráciou a zveľbovaním jeho lásky k ľuďom. Je aj vyzvaním Božieho milosrdenstva a prosbou o všetko, čo Božie deti potrebujú. „Otče náš“ je naozaj modlitbou modlitieb. Učí nás tomu, čo má každá dobrá modlitba obsahovať, ale aj to, ako sa treba modliť a akí máme byť pri modlitbe, a ešte viac, akí máme byť po modlitbe. Modlitba Pána, ak sa ju dobre modlíme, mení celý náš život na modlitbu a našu modlitbu transformuje na život viery, nádeje a lásky.

„Otče náš“ je obojstranným vyznaním lásky medzi nebeským Otcom a jeho synmi i dcérami. Jej slová nám zvestujú a oznamujú nielen to, že nás Otec miluje, ale aj to, ako nás miluje. Otcova nekonečná láska k nám sa tu zjavuje ako jeho dobrota, ktorá pozýva deti do spoločenstva večnej slávy, ako jeho starostlivosť o človeka, ktorá dáva deťom chlieb a všetko, čo potrebujú, a ako jeho odpúšťajúce milosrdenstvo, ktoré oslobodzuje otrokov a prijíma ich za synov. Modlitba „Otče náš“ je aj modlitbou vzájomnej lásky medzi bratmi a sestrami v Božej rodine. Keď sa ju modlíme, myslíme jeden na druhého, a všetci všetkým preukazujeme službu lásky.

„Modlitba Pána je skutočne súhrnom celého evanjelia.“ (Tertulián)

„Všetko, o čo môžeme prosiť v modlitbe, je v tejto skratke nebeskej náuky.“ (sv. Cyprián)

„Prejdite všetkými modlitbami, ktoré sú v Písmach, a nemyslím, že by ste tam mohli nájsť niečo, čo by nebolo obsiahnuté v Modlitbe Pána.“ (sv. Augustín)

„Modlitba Pána je najdokonalejšia modlitba... V nej nielen prosíme o všetko, čo si môžeme oprávnené žiadať, ale ešte aj v poradí, v akom sa to patrí. Táto modlitba nás učí nielen prosiť, ale formuje aj celú oblasť našich citov.“ (sv. Tomáš Akvinský)

„Keď Boha voláme Otcom, máme konať ako Božie deti.“ (sv. Cyprián)

„Kto sa modlí, určite sa spasí. Kto sa nemodlí, určite sa zatratí.“ (sv. Alfonz z Liguori)

76. PANNA MÁRIA - NAŠA ORODOVNICA

„Anjel prišiel k nej a povedal: ‚Zdravas‘, milosti plná, Pán s tebou!“ (Lk 1, 28)

V modlitbovej praxi všetkých kresťanov má významné miesto modlitba k Panne Márii, Ježišovej i našej Matke. Ona je pre nás vzorom správnej modlitby, ale i spoločníčkou našich modlitieb k Bohu. V modlitbách k nej sa vynikajúcim spôsobom uplatňuje známe „SKRZE MÁRIU K JEŽIŠOVI“.

Evanjeliá zaznamenali málo zo života Panny Márie, ale to, čo je v nich napísané, vydáva svedectvo práve ojej modlitbe. Veľké udalosti jej života sú spojené vždy s modlitbou a rozjímaním o tajomstvách Božej lásky, ktoré sa jej dotýkali. „Ale Mária zachovávala všetky tieto slová vo svojom srdci a premýšľala o nich.“ (Lk 1, 19) Pri stretnutí s Alžbetou evanjelista jej dáva do úst chválospev „Velebí moja duša Pána“ (Lk 1, 46). Táto Máriina

modlitba vďaka a zvelebovania Boha za jeho dary sa stala aj modlitbou Cirkvi, ktorú prednáša v Modlitbovej bohoslužbe pri večerných chválach.

Skutky apoštolov o nej píšu, ako sa pridružila k modlitbe Cirkvi pri očakávaní dňa Turíc: „*Títo všetci jednomyselne zotrúvali na modlitbách spolu so ženami, s Ježišovou matkou Máriou a s jeho bratmi.*“ (Sk 1, 14)

Podľa vzoru prvotnej Cirkvi treba sa nám modliť s Pannou Máriou. Spojenie s Máriou v našich modlitbách má akoby dve podoby: jedna je napodobňovať ju v zvelebovaní Boha, modliť sa takým duchom, ako to robila ona; a druhá podoba je zverovať jej naše modlitby, chvály a prosby.

Medzi všetkými modlitbami, ktorými sa obraciame na Pannu Máriu, vyniká modlitba „Zdravas', Mária“. Túto modlitbu tvoria tri časti: anjelský pozdrav, pozdrav sv. Alžbety a prosba Cirkvi.

ZDRAVAS', MÁRIA, MILOSTI PLNÁ,
PÁN S TEBOU.
POŽEHNANÁ SI MEDZI ŽENAMI
A POŽEHNANÝ JE PLOD ŽIVOTA TVOIHO, JEŽIŠ.
SVÄTÁ MÁRIA, MATKA BOŽIA
PROS ZA NÁS HRIEŠNYCH TERAZ
I V HODINU SMRTI NAŠEJ.
AMEN.

Keď hovoríme „Zdravas', Mária“, vyslovujeme slová, ktorými ju poctil Boží posol. Našou modlitbou sa odvažujeme opakovať tento pozdrav s úctou, ktorú Boh prejavil svojej poníženej služobnici a tešiť sa jeho radosťou, ktorú v nej našiel.

Slová „milosti plná, Pán s tebou“ hovoria o jej duchovnej veľkosti. Obidve časti anjelovho pozdravenia sa navzájom objasňujú. Mária je plná milosti, pretože Pán je s ňou. Milosť, ktorou je naplnená, je prítomnosť toho, ktorý je prameňom každej milosti: „Plesaj... dcéra Jeruzalema... uprostred teba je Pán.“ (Sof 3, 14.1 7)

Alžbetine slová „Požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod života tvojho, Ježiš“ hlásajú, že Mária je „požehnaná medzi všetkými ženami“, lebo uverila, že sa Pánovo slovo splní. Abrahám sa so svojou vierou stal „požehnaním pre všetky národy zeme“ (Gn 12, 3) Mária sa pre svoju vieru stala Matkou veriacich. Vďaka nej všetky národy zeme dostanú najvlastnejšie Božie požehnanie - Ježiša Krista. (Pórov. KKC, 2676)

Potom nasleduje prosba tých, čo sa k nej hlásia ako deti k matke: „Svätá Mária, Matka Božia, pros za nás...“ Mária je Božou i našou Matkou, pretože nám dala Ježiša, svojho Syna. Môžeme jej zverovať všetky svoje starosti a prosby; prosí za nás, ako žiadala aj pre seba:

„Nech sa mi stane podľa tvojho slova.“ (Lk 1, 38) Ak sa oddáme do jej modlitby, odovzdávame sa s ňou do Božej vôle: „Nech sa stane tvoja vôľa.“

„Pros za nás hriešnych teraz i v hodinu smrti našej.“ Keď žiadame Máriu, aby prosila za nás, uznávame, že sme úbohí hriešnici a obraciame sa k „Matke milosrdenstva“, ktorá je celá svätá. Odovzdávame sa jej už „teraz“, v prítomnom okamihu nášho života. A naša dôvera sa rozširuje, keď jej už teraz zverujeme „hodinu našej smrti“; žiadame ju, aby stála pri nás ako pri smrti svojho Syna na kríži a aby nás v hodine nášho odchodu prijala ako naša Matka a zaviedla nás do raja, k svojmu Synovi Ježišovi. (Pórov. KKC, 2677)

„Mária je dokonalá „orantka“ (modliaca sa žena), obraz Cirkvi. Keď sa k nej modlíme, spolu s ňou súhlasíme s plánom Otca, ktorý posielal svojho Syna, aby spasil všetkých ľudí. Ako milovaný učeník Ján berieme si k sebe Ježišovu matku, ktorá sa stala matkou

všetkých žijúcich. Môžeme sa modliť s ňou a k nej. Modlitba Cirkvi je akoby podopieraná Máriinou modlitbou, s ktorou je spojená v nádeji.“ (KKC, 2679)

„Všetci v Krista veriaci nech sa obracajú na Matku Božiu a Matku ľudí s naliehavými a vrúcnyimi prosbami, aby ona, ktorá napomáhala prvotiny Cirkvi svojimi modlitbami, aj teraz povýšená v nebi nad všetkých blažených i anjelov, orodovala v spoločenstve všetkých svätých u svojho Syna...“ (LC, 62)